

Be mə'lim metodik vəsait

ZUHUN TATI 1

DADAŞ ƏLİYEV

Be **1**-imin sınıflon ümumi təhsil müəssisəhon

ZUHUN TATI

Metodik vəsoit

© Voza Səhmdor Cəmiyyət "Şərç-Qərb"

Bu nəşrlə bađlı irad və təkliflərinizi
info@eastwest.az və derslik@edu.gov.az
elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur.
Əməkdaşlığınız üçün əvvəlcədən təşəkkür edirik!

ŞƏRQ-QƏRB

MÜNDƏRİCOT

1. Müqəddimə	3
2. Qiymətdoran	6
3. Standarthon məzmun	11
4. Məktəb, oilə, xuna	16
5. Mətbəx, qob-qacaq	20
6. Ranghon. Rəqəmhon	23
7. Meyvəhon. Tərəvəzhon	26
8. Dükunhon (ərzoq). Bozor	29
9. Gülhon	31
10. Təbiət. Heyvunhon və quşhon	33
11. A a, B b h'ərfhoni	36
12. C c, Ç ç h'ərfhoni	38
13. D d, E e, Ə ə, h'ərfhoni	40
14. F f, G g, Ğ ğ h'ərfhoni	42
15. H h, X x h'ərfhoni	44
16. I ı, İ i, J j h'ərfhoni	46
17. K k, Q q h'ərfhoni	48
18. L l, M m h'ərfhoni	50
19. N n, O o, Ö ö h'ərfhoni	53
20. P p, R r h'ərfhoni	56
21. S s, Ş ş, T t h'ərfhoni	59
22. U u, Ü ü h'ərfhoni	61
23. Şuşa	63
24. V v, Y y, Z z h'ərfhoni	64
25. İdhonmun	66
26. Cik-cik	68
27. Üşəhon	70
28. Turp	72

MÜQƏDDİMƏ

Ozərbaycan bə multikultural dəyərən səh'ib və həmin dəyərənə yelig birə ye döv-ləti. Zuhun miqdori kəm birə xalqənə vomıxtana be dövlətmun qe kələh əhəmiyyəti histi. Bə Konstitusiye Respublike Ozərbaycan əsosen ben ölkə zistə hər kəs əz zuhun möxiştən be istofoda soxtan və bı xosta zuhun tərbiyə və təhsil be ustoran ve yaradıcılıq be məşğul biran h'üquqirə bö moliki. İmruz bı ölkemun zistə saxur, avar, talış, udi, xınalıq, kürd və s. miqdori kəm birə xalqənə nümayəndəhoni bı darun oilə ve doğma zuhun xıştənun sıxan bısəxtənund və odət -ənənəhən xıştənuna və bərobər zuhun xıştənuneş bə bə'dərin nə-silən bırasundənund. Lokin zuhuna vomıxtan ancaq verbal ünsiyyətə na, həmiş fonetik, leksik, qrammatik xüsusiyyəthənəş vəyiftana tələb bısəxtən. Çünki ben zuhun elmi-kütləvi nəşrhənə, radio və televiziya proqramhənirə, qəzet və jurnalhənə h'özır biran, ənənəvi bə-dii ədəbiyyata nöiştənə inkişof soxtan zuhuna gərdündəgorhənə bə pişöyi birə əz perspektiv vəzifəhoni.

Müxtəlif zuhunhən, dinhən və mədəniyyəthənə birə vese Ozərbaycan ye tolerant döv-ləti təsodüfi nisti ki, bı 16 sentyabr 1992-toyin sol Prezident Respublike Ozərbaycan numi “ Bə h'əqq bə Respublike Ozərbaycan zistə milli kəmihənə, miqdori kəm birə xalqənə və etnik qruphənə h'üquq və ozodihonişşuna yelig birani, zuhun və mədəniyyətişşuna be inkişofı dövlətə yardımı” birə Fərmon dore. Bə Ozərbaycan zistə vətəndoşhənə zuhunişşuna be vomıxtan şəroit be biran Respublike Ozərbaycanə Təhsil Nozirirə torixi 22.06.2016-toyin sol və nımsıy 427 birə əmri əz fərman Prezident bə'məl umora vəzifəhənə bı cö be rəsundən xidmət bısəxtən. Be əmr əsosen miqdori kəm xalqənə zuhuni vomıxtə ümumtəhsil məktəbhənə be I-IV sinifhənirə bı tədris plani həmin zuhunhənə be tədrisi bə həftəyi 1 və yo 2 sət dərs cürö soxta birə.

Be I-min sinif bı nəzər gıriftə “Zuhun tati” dərs kitobi miqdori kəm birə xalqənə fənn proqramı (kurikulumu) bə əsosi h'özır soxta birə. Bə kitob dəsti dərs kitobi və metodik və-soit doxili. Dərs kitobirə h'özır bısəxdəni imkonhən və maraqhən şogirdhən bı nəzər və-yiftə birə, əsos məqsəd güşdoştən- bısəruftoran, sıxan soxtən, xundan və nöiştən bacarıqhənirə bə forma vəngəstən nora birə. İn bacarıqhənə bə forma vəngəstən be inkişof nitq san şəroit bə'məl biyoni. Bı dərs kitobi be səviyyə ibtidai təhsil bı nəzər gıriftə birə standarthən məzmun əməl soxta birə, şifohi nitqə əvvələn bacarıqhənirə bə forma vəngəstən, güşdoştən- bısəruftoran, xundan bacarıqhənirə, sıxan, h'əlqə sıxanhənə və modelhən cümlərə, qaydahən tələffüz və nöiştənə be bı sər uftoran müxtəlif tapşırıqhən dora birə. Ve vosite dərs kitobi şogirdhən ve Zuhun tati əloqədor müvofiq vərdiştənə san bö səh'ib boşund, fikirhən xıştənuna bı sərbəst şəkil san ifoda sozund və san ünsiyyət bacarığı bə dəst biyönund.

Bə 2-toyin sinif Zuhun tati fənni bı həftəyi 1 sət san boşı və 34 həftərə bə ərzi (34 sət) san tədris boşı. Bı dərs kitobi birə mövzuhən bə 21 dərs nohra birə. Hər dərsirə bə tədrisi 1, yoxud 2 sət cürö birə.

Be mə'limhən bı nəzər gıriftə metodik vəsait əz müqəddimə hissə və şərhhən dərhən iborəti. Bə müqəddimə metodik vəsait dərs kitobirə bə h'əqq məzmun-structuri mə'lumot dora birə, metodoloji konsepsiyeyi şərh, hər dərsi cürö-cürö vese icmol təqdim soxta birə. Ben icmolhən dora birə standarthən və bı dəst vorda birəniyə nəticəhən əks xıştənə yoftə. Ve metodik vəsait oşino birə mə'limhənə beyi dərsə gedişotirə bə plan vəngəstən, təlimə texnologiyahənirə, dərsə be gırəştən lozim birə əlova resurshənə, köməkçi vo-

sitəhona be müəyyən soxtan, motivasiyara be tərtib soxtan, məqsədhon tapşırıqhona be oşkor soxtan, formativ qiymətdorana meyorhonirə be təyin soxtan diyə roh'ət san boşı.

Be I–IV sinifho ümumtəhsil məktəbhona sayı kəm birə xalqhon bı əsos fənn proqramı (kurikulumirə) bı dərs kitobi xəthon məzmun güşdoştan- bısəruftoran, sıxansoxtan, xundan və nöiştan bacarıqhonirə bə forma vəngəstana bı nəzər bəgırftan.

Güşdoştan-bısəruftoran. I sinifə bı xətt məzmun güşdoştan-bısəruftoran əsos məqsəd şogirdhona sıxan soxtara bı sər uftorani, bə mürociət adekvat reaksiya doraniyi. Ben məh'əl şogirdhona reaksiyeyi həm verbal, həmiş qeyri-verbal birani mümküni. Nəticə təlimə be real soxtan müəllim bə şogirdhon məzmunı “Güş dorind və təkror sozind”, “Güş dorind və ruşun tind” birə tapşırıqhon dorəniyi. İn tapşırıqhaona be real soxtan əz dərs kitobi ımbı istifoda soxtan. Güşdoştan- bısəruftorana düzgün be real soxtan və inkişofi şogirdhona leksik bazeyirə be zəngin soxtan və əz ü düzgün istifoda soxtana bı forma vəngəstan tələb bəbiran. Ben mərhələ şogirdhona qe kor fidošta leksik konstruksiyahon, sıxanhon və etikethon nitqə vəyiftani mümküni. Uşuna ünsiyyətirə əsosirə təşkil soxta, ye h'isseyi əz oilə umora və mövcud eh'tiyot sıxan ye qədəriş san zəngin boşı.

Güşdoştan- bısəruftoran şifahi nitqə bı sər uftoranirə, bı beyin mə'nö bı dəst vordanirə və bı sər uftoranirə tələb bısoxtan. To bə məktəb raftan bı şogird vese fiziki vərdiş forma ustora in bacarıq bı vaxt dərs bə müəyyən ye sistemi san buftunu və inkişof san soxta boşı. Əz in səbəb şogirdhona bə II sinif sıxan soxtahona güş doştani, bə şinirəhon verbal, yaxud qeyri-verbal şəkil cavob dorana kələh əhəmiyyəti histi. Şogirdhon bə digər bacarıqhon əz səh'ib biran püşö mütləq güşdoştan- bısəruftorana, bə şinirə xıştanun münosibət ruşun dorana dunustəniyund. İnhona h'əmmeyi bı şogirdhon nitq dırst bısoxtəni əz bə dəst vorda bacarıqhona be istifoda soxtan san imkon sozı. Mə'limhona in məh'əl bə dəst vordəniyə nəticə şogirdhona güşdoştan- bısəruftorani, inə bürüzə dorani, şinirə sıxan, ifoda və cümləhona mə'nöyirə izoh soxtani, bə nitq sıxan soxtagora birə əsos fakthona müəyyən və cürö soxtani.

Sıxansoxtan. Mə'lumi ki, bacarıqhon nitq əsosən proses ünsiyyət bə forma baftoran. Bı dərhon bı vaxt sıxan soxtan mə'lim kunun soxtəniyi ki, şogird əz vomıxta sıxanhon iborət sodə cümləhon dırst sozı və be Zuhun tati birə əz spesifik morfoloji və sintaktik konstruksiyahona istifoda sozı in konstruksiyahona bə nitq xıştanun zü-zü təkror sozund. Çünki təkror bısoxtəni şogirdhon sıxanhona, basta sıxanhona və konstruksiyahon cümlərə bə biyor diyə xub bidoştənuund. Bə nəzər vəynind ki, əvvəl in proses, təbii ki, imitativ xarakter san gərduni. Lokin in, əz bə'də bə vərdiş nitq be çarxirani və zəngin birani həmin prosesə bö xüsusi əhəmiyyət doran lozımı. Bə I sinif standarthon xətti məzmun “Sıxansoxtan” a be real soxtan bı dərs kitobi kor ve ru şəkil bərdəniyi və bə sıxan bısoxtəni real soxta tapşırıqhon dora birəniyi. Əz in əlova, bə əsos müəyyən mövzuhon bijlə dialoqhona dırst soxtan əz mütləq istifoda birəniyə modelhoni. Bı dərs kitobi təqdim birə kompozisiyeyi müxtəlif şəkilhon ekspressiv bacarıq h'isob birə sıxan soxtana bə inkişofi xidmət bısoxtan. Təsvir şəkilhon, bə əsos şəkilhon ba suolhon cavob doran, ye qoş bə'də bə əsos şəkilhon sərbəst süjethona dırst soxtan, ben süjethon münosibət ifoda soxtan be inkişof in bacarıq san şəroit bə'məl biyonı. Ben məh'əl şogird ancaq dire xıştana təsvir na bısoxtan, həmiş fikir soxtə xıştana ve sıxan soxtan qobiliyyəti şifohi nitqə bə oli mərhələyi san rası. Şogirdhona sıxan soxtan qobiliyyətirə be inkişof soxtan lozımı ki, ve ru şəkil kor bəruund və ye mövzu müzokirə bəbirəni şogirdhona hər yekiyirə bə fikirhon xıştan münosibət ruşun tı və xıştana be ifoda soxtan şəroit dırst sozı, beşun ve köməkçi suolhon istiqomət tı.

Ve ru şəkilhon kor bərdəni bı şogirdhon obrazhona, təsvir birə situasiyahona şərh soxtana san şərh sozı, fikir xıştana be güftiran cəsarət dorani, ben məh'əl məsələ, “Tı kiləm

fikir bısaxtəni?”, “Tı ben vəziyyət çı mini?”, “Ve fikirtı, in düzi?” və s. suolhon ve doran istiqomət dora birəni. Ben məh’əl be ünsiyyət şogirdhon zəruri birə cümlə dırıst soxtan, şifohi mətn tərtib soxtan, nitqə dialoji və monoloji formahonirə istifoda soxtan, xarakteri nəqli, təsviri, müh’okimə birə şifohi mə’lumothona h’özir soxtan qobiliyyətirə bə forma san vəngəni.

Qobiliyyət sıxan soxtana bə forma be vəngəstan şogirdhon əz vahidhon zuhun san istifoda sozund, müstəqil şifohi mətnhon tərtib san sozund, fikirhon xıştan sərbəst ifoda san sozund, bə proses ünsiyyət əz müxtəlif formahon nitq be məqsəd xıştan san istifoda sozund, müşohidə soxta əşyo və h’odisəhona şifohi san təsvir sozund, güş doşta mətnə məzmunirə ve məntiqi sıxan soxtana san dunund.

Xundan. Bə I sinif xətti məzmun xundan bə h’əmme səviyyəhon ümumi təhsil istifoda bəbiran. Şogirdhon əz müxtəlif mənbəhon istifoda bısaxtəni fakt və h’odisəhona vomıxtana, lüğət eh’tiyotirə zəngin soxtana, xundana əvvəlin texnikeyirə, düzgün tələffüz, ve sürəti, ve şüuri, ve ifodeyi birə düzgün xundana vərđışhona bə forma vəngəstanirə təmin bısaxtan. Ben məh’əl bə müxtəlif növ və üslub nöiştə mətnhona məzmunirə bı səri kor raftəni, fakt və h’odisəhon bə qruphon vəngəsdəni və müqoyisə birəni, xünö və fərqi birə cəhəthon müəyyən birəni, beşun münosibət ruşun dorəni. İn prosesəhon be şogirdhon id-roki və hissi qobiliyyəthonə bö səh’ib biran imkoni bı dəst uvordan. Qobiliyyət xundana inkişofi ba duto istiqomət sər bızəran: əvvəl əvvəlin xundan qobiliyyəthoni bə forma baftoran ki, iniş bı nöiştə forma təqdim birə sıxan, cümlə, mətnə xundana bə əsosi sər bızəran. Dutoyin istiqomət şogirdhona ve səs və yo səs nə bira şəkil xunda materiala bı beyin əz mə’nö doran iborəti. Ba prases xundan şogirdhon məzmunə bı sər uftorəni, xunda mətnə bı beyinhon ba cun vordəni, əz xundahon nəticə dərordən və ürə təhlil soxtan vomıxtəniyund. Qobiliyyəthon xundana bə forma uftorana ve vositə h’ərfhona bə həm xünö soxtan və sıxanhon ve hecohon əz xundani bərdənd. Be əzənin bı dərş kitobi dora birə yehecoyi və dihecoyi sıxanhona əz ü əz sər zəran bı məqsəd uyğuni.

Ben qobiliyyət bı səh’ib birana bı nəticəyi şogirdhon xunda mətnə sıxanhonirə mə’nöyirə san izoh dunund soxtan, orfoepiya qaydahonirə bö ve rioyət soxtan san mətnə düzgün xundana dunund, bə müxtəlif janr və üslub birə mətnhona san bə sər buftunund və inə san nümoyiş sozund, bı sər mətnhon kor soxtan vərđışhgonirə san bö səh’ib boşund, bə h’əqq məzmun mülohizəhon xıştana san güyund, elmi-kütləvi və bədii mətnhona ve ifadəyi xundan qobiliyyətirə bı dəst san biyond.

Nöiştan ən zəruri qobiliyyəthonə əhotə bısaxtan, xundana fəoliyyəthonirə bə h’əyot be girərundən imkon bəməl uvordan. Məqsəd şogirdhona bı nöiştə şəkil informasiya təqdim soxtana dunustani, fikir və hisshon xıştana ifoda soxtana bö noil birani. Miqdori kəm bira xalqhona, əz un cümlə Zuhun tatirə be vomıxtan nöiştan xəthon məzmunə yekiyi. Bərə nöiştana əvvəlin texnikeyirə, orfoqrafik qaydahona, pöyistan işorahonirə qaydahonirə vomıxtani vocibi. Şogirdhon həmiş əz vohidhon və üslubi imkonhon zuhun istifoda qobiliyyəthonirə bö səh’ib birəniyund. Bı darun in qobiliyyəyhton əz müxtəlif formahon nitq istifoda vərđışhoni birəniyi. Bı nöiştan be xıştanaifoda qobiliyyətirə inkişofi, nöiştəyi oydin və xundəni birani mütləqi. Bə əsos müəyyən standarthon vomıxta texnika nöiştana məqsədi vərđiş nöiştana bəməl vordani.

Ben qobiliyyət səh’ib birana bı soyeyi şogirdhon vese nəticə bı nöiştə nitq xıştanun bə orfoqrafiya qaydahoni əməl soxtana, pöyistan işorahonirə bı cöyi və düzgün istifodara san vomuzund, fikirhon xıştana bı nöiştə şəkil sərbəst ifoda soxtana san dunund.

QIYMƏTDORAN

Diaqnostik qiymətdoran

Bə II sinif şogirdhona zuhun dunustanirə səviyyəyirə be müəyyən soxtan və tədrisə be plan be vəngəstan diaqnostik qiymətdoran bərdəniyind. Diaqnostik qiymətdoran əvvəl tərtib birə meyorhona bə əsosi real soxta bəbiran və ben məh'əl bə şogirdhon əz həddi qe tapşırıq doran düzgün ni. Nümunə:

Meyor Səviyyə	Səviyyə güşdoştan-bı sər uftoran	Səviyyə sıxan eh'tiyoti	Qobiliyyət cümlə dırıt soxtan	Səviyyə fikirə tam ifoda soxtan
I səviyyə	Səviyyə güşdoştan-bısəruftoran qe zəifi	Ve girəştə mövzu əloqeyi birə sıxan eh'tiyoti nısti.	Nə bıstan cümlə dırıt soxtan .	Fikir xıştana nə bıstan ifoda soxtan.
II səviyyə	Səviyyə güşdoştan-bısəruftoran zəifi	Ve girəştə mövzu əloqeyi birə sıxan eh'tiyoti kəmi.	Cümlə dırıt bısəxtani əz qrammatik normahon bıdərmoran.	Fikir xıştana be ifoda soxtan çətini bıkəşiran.
III səviyyə	Səviyyə güşdoştan-bısəruftoran qe qənoətbəxşi.	Ve girəştə mövzu əloqeyi birə sıxan eh'tiyoti hısti.	Cümlə dırıt bısəxtani bə qrammatik normahon bı səhv-hon rah bıdoran .	Fikir xıştana ifoda bısəxtan bı səhv-hon rah bıdoran..
IV səviyyə	Səviyyə güşdoştan-bısəruftoran bılindi	Ve girəştə mövzu əloqeyi birə sıxan eh'tiyoti qeyi.	Cümlə dırıt bısəxtani bə qrammatik normahon əməl bısəxtan.	Fikir xıştana sərbəst ifoda bısəxtan.

Formativ qiymətdoran

Formativ qiymətdoran şogirdhon ruzinə fəoliyyətirə be müntəzəm dənişiran və dəyər doran xidmət bısəxtan. Formativ qiymətdorana be bərdan tapşırıqhon şogirdhon cürö-cürə be qiymət dorani h'özır soxtəniyi. Bı soye formativ qiymətdoran məlimhon şogirdhona bilik və bacarıqhona bə dəst vordan imkonhonirə, ben istiqomət bə dəst vordə inkişofa, yoxud zəif birana ve hosundiyi müşohidə soxtana beyi şəroit bəməl uvordan. Məhz bı soye in qiymət dorana məlimhon şogirdhona bı vomıxtani və bacarıqhona bö səh'ib birana məh'əli birə çətinhona müəyyən soxtana və noqsihona əz ara mudunund vəyıftan. Məlim formativ qiymətdorana bə h'əyot be girərundan təlimə məqsədhonirə düzgün müəyyən soxtana dunustəniyi. Ben məh'əl ü "Qiyət dora çiyi?" (məsələn, şogirdhona bilik və bacarıqhoni), "Qiyət dorana kiləm bərdəniyi?" (məsələn, ve müxtəlif üsul və vasitəhon), "Qiyət dora kiyyi?" (şogirdi), "Qiyət dorana nəticəhoni kiləm təhlil birəniyi?" (təlimə nəticəhonirə şogirdhon kiləm real soxtana müəyyən soxta və təhlil birəniyi, düzgün cavobhona miqdori, narasirəhon, məlimə bı səri kor soxtəniyə problem, diyə qe diqqət rasundəniyə məqomhon və s.) bə sualhon cavob dorəniyi.

Qiyət dorana nəticəhonirə be dərdordan xarakterik səhvhon ba qruphon cürö birəni, ve şogirdhon müzokirə birəni və be şun müvofiq izohhon dorəniyi. Bı bore nəticəhon qiymətdoran bı şogirdhon, volideynhon və rəhbərhon sinif məlumot dora bəbiran. Bə bilik və bacarıqhon qiymət bı dorəni h'əmme şogirdhon bə diqqət birani vocibi. Formativ qiymətdorana be girərundan qiymətdorana üsul və vasitəhoni düzgün təyin birəniyi. H'özır birə tapşırıqhona meyori birəniyi. Bı dərs kitobi şogirdə bacarıqhonirə be peymundan tapşırığa müxtəlif modelhoni təqdim bə biran.

Summativ qiymətdoran

Bijlə və kələh summativ qiymətdoran bəgırərundənund. Rəsmi qiymətdoran be birani bə bore summativ qiymətdoran nəticəhoni bə jurnal qeydhon bəbiran. Bijlə qiymətdoran bı oxır tədris vohidi və ve şərt əz şeş həftə dir nəbiran gırərundan lozimi. Bijlə və kələh summativ qiymətdorana gırərundanirə vaxti bə solinə planhon bı nəzər vəyiftəniyind.

Bə summativ qiymətdoran şogirdhona bə mürocət adekvat reaksiya dorani, numirə şinirə əşyora düzgün ruşun dorani, ve məqsədi suol dorani, sıxan eh'tiyoti, düzgün tələffüz, tərtibot cümlərə əz leksik cəhət düzgün birani, bə qrammatik tələbhon əməl soxtan -nasoxtan, bə h'əqq əşyo və yo h'odisə sıxan bısoxdəni müfəssəl təsvirə doran, səviyyə fikirə ifodeyi, səviyyə dialoqhona tərtibi, səviyyə robiteyi birə mətn və s. meyorhona bə əsosi san bərund. Ben məh'əl h'əmmə meyarhona peymundan vocib ni.

Təlimə formahoni

Şogirdə bı dərs marağirə be ziyod soxtan müxtəlif strategiyahon müəyyən birəniyi. Ben vaxt ve kallektiv, qruphon, cıfthon və fərdi kor formahonirə əz ü istifoda bəbiran. Bı məqsəd dərs müvofiq bə forme tə'lim vəyiftan mə'lim sərbəsti. Bı məh'əl **kollektiv kor** şogirdhona kallektiv fəoliyyəti lozimi. İn bacarıq veşun məhz ve vosite in fəoliyyət bə forma baftoran. İn proses uşuna ve həmin bə ünsiyyətişun, be problem həll soxtənunişun, həmin vaxt bə inkişof təfəkkür kömək bısoxtan. Kollektiv kor h'əmmə sinifə bə fəoliyyət be cəlb soxtan diye qe sərfeyi birə vositeyi. Bı məh'əl ve **qruphon kora** şogirdhona müəyyən ye suola və problemə müzokirə soxtan, fikir mübodilə soxtan, bi ye cö fəoliyyət ruşun doran qobiliyyəthoni bə forma baftoran. Uşun bi ye cö hərəkət soxtana, qəror dorana, əz vaxt ve səmərəyi istifoda soxtana, əməkdoşi soxtana qobiliyyəthonirə bıvəyifdənund. Bə bijlə qruphon kürə birə şogirdhon bı soye in forme kor nəinki bi ye cö kor soxtana, bə digərhon güş doştan, qənoəthon xıştana əsosirə ruşun doran və xıştana, bə üzgəhona fikirhoni qiymətdoran bacarığirə vəyifdənund. Bə məh'əl ve cıfthon kora şogirdhon ve həmin diyə nəzdik ünsiyyət doştana, əməkdoşi soxtana ve ve fəoliyyət əloqeyi birə məsuliyyətə poy soxtana bıvomıxtənund. Bı məh'əl **Fərdi kor** şogirdə ye məsələ və suola bı boreyi sərbəst fikir soxtan bacarığı bə forma baftoran, həmçinin beyi fərdi imkonhon xıştana be inkişof soxtan real şəroit bə'məl uvordənund. İn şogirdə bacarıqhonirə diyə obyektiv və dəqiq qiymətdoranirə beyi diyə loyiq birə formeyi.

Mərhələhon fəol dərs

Motivasiya

İn mərhələ şogirdhona bə fikir soxtan və idroki fəoli sövq bısoxtan. Ben prases e'l fikir xıştana "Ve zənnman", "Be man kinin umoran ki, ", "Man kinin hisob bısoxdənum ki, " sıxanhonirə əz ü ve istifoda soxtan ifoda bısoxtan. Motivasiyara be müvəffəq birani cürö birə material qeyri-odi, maraqlı birəniyi, be fərziyyəhona vərəvil soxtan, tədqiqot bərdan və yaradıcılıq imkoni dorəni, bə şogirdhon rah ruşun dora suolhon dorəni, fərziyyəhona bə püşö bıdorəni beşun həvəs dorəni, suol tədqiqota bə standarthon tə'lim əsosən müəyyən birəni və bə məqsəd dərs xidmət soxtəniyi.

Tədqiqot bərdan

Bə məqsəd dərs və suol tədqiqot müvofiq kora üsulhonirə vəyiftəniyund. Bə suol tədqiqat be cavob doran kömək soxta fakthona be yoftan bə məqsəd müvofiq kor bıraftan. Bə şogirdhon müxtəlif çalışmahon dora bəbiran. Bı nəticə, bə suol tədqiqot be cavob yoftan zəmin bə'məl umoran. Kürə soxta fakthona bə əsosi təqdimothon h'özır soxta bəbiran. Tədqiqota bə müxtəlif formahon: bı kələh qrup, bijlə qrup, cıft və fərdi fərdi imbi bərdan.

Mübdölə informasiya

Tədqiqota vaxtı varasta bə'də mə'lim tapşırığa icroyirə bı sər rasiranirə xəbər bıdoran. Əz in bə'də şogirdhon bı təqdimot informasiya şüru bısotənund, bı dəst vorda nügə informasiyahon bə digər iştirak soxtagorhon poy bəbiran. Həmin təqdimothona əks birə vərəqhon kor bə lövhə bıvərixənund.

İnformasiyara müzokirə və təşkili.

Mövcud mərhələlərə məqsədi nüg bə dəst vorda informasiyara bə sistem vəngəstan və qruphona h'özır soxta təqdimothona ba areyi əloqara ba ru dərordani.

Ben mərhələ mə'lim əz köməkçi suolhon ve istifoda soxtan bə dəst vorda fakthona bə məqsəd müvofiq müzokirəyirə təşkil bısotənund. Təqdimothon bı forme mə'lumot, sxem, qrafik, cədvəl, təsnifot və s. dora bəbiran. Bı nəticə bə suol tədqiqot cavob oydin bəbiran.

Nəticə və ümumi fikirhon

Bə nəticə be umoran mə'lim vese kömək bə şogirdhon bə dəst vorda mə'lumothona ümumi bısotənund, bə dəst vorda ideyara ve suol tədqiqota (ü ben suol cavob bıdoran?) və ve əvvəlın fərziyyəhon şogirdhon (inhona ba areyi düzgün birəhon histi?) müqoyisəyirə təşkil bısotənund.

Yaradıcı tətbiqsoxtan

Yaradıcı tətbiqsoxtan bilikhona mih'kəm bısotənund, ürə praktiki əhəmiyyətirə ziyod bısotənund. Ven məqsəd bə şogirdhon praktik tapşırıqhon dora bəbiran. Əgər yaradıcı tətbiqsoxtana dər-h'öl nə bəbiran icro soxtan, bı bə'dərin dərshon bə h'əyot bəgirərundənund.

Tapşırıqhon xuna.

Bı dərş bə dəst vorda bilik, bacarıq və vərđişhon be mih'kəm soxtan diyə qe tədqiqat və yaradıcılıq elementhoni (müxtəlif yaradıcı korhon, referathon, layihəhon, tədqiqothon və s.) zəngin birə xunara tapşırıqhoni istifoda bəbiran.

Qiyətdoran

Qiyətdoran şogirdhona bı tə'lim birə noiliyyəthonirə dəyərdoran prasesi. Qiyətdoran ve kankret meyorhon raftəniyi. Mə'lim şogirdhona əvvəl ven meyorhon oşino soxtəniyi.

Refleksiya

Üsulhon fəol təlim

Bı mə'həl fəol təlim istifoda birə üsulhon tə'limə strategiyahonirə be dırışt soxtan və təhsilə bə h'əyot bəgirərundan mühüm cö bəgirıftan. Bı pədaqoji ədəbiyyothon uşuna müxtəlif növhonirə ruşun bıdorənund. Məsələn, h'əmle beyin, BXDV(Bısdənum, Xosdənum Dunum, Vomıxdum), klaster (şoxadoran), anlayışa dərordan, assosasiyahon sıxan, müzokirə, akvarium, ve rolhon öyin, diaqram Venn, loyihə h'özır soxtan və s.

H'əmle beyin

Ben üsul əqli hücumış bafanund. Bı şogirdhon bə nügə mövzu maraq be vogəh soxtan, həmçinin uşuna çıra xub, çıra xərob dunustanişuna be oydin soxtan əz in üsul istifoda bısotənund. H'özır birə suola bə lövhə bınöişənund, yoxud şogirdhona bə diqqəti şifohi bırasundənund. Şogirdhon ba suolhon əsosən fikirhon xıştanuna bafanund. H'əmme ideyahona şərhi və müzokireyi nəbirə nöişənund. Ancaq əz in bə'də güftirə birə ideyahona müzokireyi, şərhi və təsnifoti əz sər bıdəhişdan. Bə əsos ideyahon yekun zərə bəbiran, şogirdhona güftirə fikirhonirə təhlil bısotənund və qiyətd bıdorənund.

Klaster (şoxadoran)

Əz tərəf mə'lim bə lövhə və ya vərəqhon kor doirə kəşirənund və bə şogirdhon tapşırıq dora bəbiran ki, ürə bı mərkəzi nöiştə sıxana vö əloqeyi birə sıxan və ifodahon güyund.

Bə'də bə mərkəz nöiştə sıxana əz ü bə digər əloqeyi birə sıxanhon xəthon kəşind. Tə bə vaxt varastan mümkün biran qədər diyə qe fikir nöiştan və uşuna ba areyi əloqa bə'məl vordan tövsiyə bəbiran. Vaxt varasta bə'də bə'məl umora klaster müzokirə bəbiran və bə ümumi fikir umorənd.

Suolhon

SSuolhon bə prases dərş tədqiqothona diyə ve səmərəyi təşkilirə bö stimül bıdoran. Şogirdhona idroki fəoliyirə be ziyod birani kələh rol bıvoxtan.

Suolhona miqdori ba are 4-5 və bə məqsəd müvofiq birani. Suolhona nohrani tənqidi təfəkkürə bə inkişofı rafdəni, məntiqi ardıcılıq güzət birəni, ve məzmun və mövzu bilovosite əloqeyi birəniyi.

Anlayış dərordan

İn üsul bı forme öyin-yofvinum bəgirəştan və bı şogirdhon kələh fəoli bə'məl uvordan. Mə'lim bə lövhə doirə vərıxdan, üreş bə pişti əz şogirdhon tələb birə anlayış nöiştə bəbiran. Karta nənöiştə tərəfi bə şogirdhon ruşun dora bəbiran və pəh'nun soxta anlayışa xüsusiyyəthonirə bö oid 2 və ya 3 müvofiq sıxan bafanund və ya nöiştənd. Şogirdhon həmin xüsusiyyəthona bö müvofiq pəh'nun soxta anlayışa bıyoftənd.

Əgər şogirdhon in anlayışa be yoftan çətini bıqəşirənd, mə'lim nügə xüsusiyyəthon əlova bısoxtan.

Şogirdhon fərziyyəthon xıştana güftirə bə'də mə'lim in yofvinuma yoftan üsulirə bə h'əmmeyi bırasundan və bə kartoçkahon nöiştə sıxanhona vokərdan.

Assosiasiyahon sıxan

Əz in üsul istifoda bısoxdəni bə girəştə birəniyə mövzu oid əsos sıxan (və yo basta sıxan) bə lövhə nöiştə bəbiran. Şogirdhon ve həmin sıxan əloqeyi birə və bə bıyor xıştə-nun vəngəstə fikirhona bafanund və həmin fikirhona mə'lim bə lövhə bınoiştan. Ve mövzu əloqeyi birə sıxanhon əz are güftirə fikirhon cürə soxta bəbiran və əloqeyirə bıyoftənd, əz uşun anlayış və yoxud ideya bıdərordənd. İn anlayışa bə əsosi bə nügə materiala be vomıxtan əz sər bıdəhiştənd. İn üsula bə şifohi formeyiş imbı tətbiq soxtan.

Müzokirə

Müzokirə bə ətrof mövzu, ideya, mə'lumot, təəssüröt, təhlil və təklifhona rubaru mübədiləyi. Ürə əsos vəzifeyi problemə təhlil soxtan, rah h'əllə yoftan, be düzgün qəror qəbül soxtan imkon bə'məl vordani. Müzokirə güş doştan, təqdim soxtan, suol doran mədəniyyətirə bə forma bıvəngəsdan, şogirdhona məntiqi və tənqidi təfəkkürirə, şifohi nitqirə inkişof bısoxtan.

Müzokirə əz bərdan əvvəl qaydahon müzokirərə bə şogirdhona bıyorişun bıvəngəstənd. Mövzu bı oydın şəkil ifoda bəbiran. Prases müzokirə inkişof soxta suolhona doran və şogirdhona cavobhonirə əz nəzər girərundana və mə'lim müzokirərə tənzim bısoxtan. Ben məh'əl cavobi "Bəli" və ya "xeyr" birə qapalı suolhon doran müvofiq nısti.

Bı müzokirə in mövzu "Çı sər do? Be çı sər do? Üzgə cür imbıst ki boşı və kiləm? İşmun ben vəziyyət çı minind? Ve fikirışmun, həmin obraz çı hiss soxt? İşmun ben şəroit çı hiss mısaxtind? İn düzi? Be ançı?" və s. suolhona əz ü istifoda bəbiran.

Ve rolhon öyin

Ve rolhon öyin bə müəyyən ye problem əz müxtəlif nöqtəyi-nəzər dənişirana tələb bısoxtan. İn üsul bə şogirdhon imkon bıdoran ki, bı h'odisəhon iştirəkçi boşund və bə mövcud vəziyyət üzgəthona ve çimi dənişund.

Mə'lim ve rolhon öyinə əz ü istifoda bısoxtəni məqsədə, öyinə mövzuyirə, ssenariyirə və bı öyin iştirək soxta obrazhona əvvəl müəyyən bısoxtan, ifo birəniyə rolhona mətni nöiştə karthon h'özır bısoxtan. Rolhon poy birə bə'də digər şogirdhona əz ü ki rə aparıcı,

ki rə müşohidəçi biranirə bə plan vəngəstanund. Be h'özür biran bə şogirdhon vaxt dora bəbiran.

Oyin nümayiş birə bə'də mə'lim nohra birə problemə və əloqeyi birə müzokirə təşkil bısoxtan.

Diaqram Venn

Əşyo və yo h'odisəhona be müqoyisə soxtan, uşuna xünöyə və fərqi birə cəhəthonirə be müəyyən soxtan əz in üsul istifoda bısoxtənund.

Əz Diaqram Venn be istifoda bə ziro dora mərhələhona bə əsosi bərdə bəbiran.

1. Müqoyisə birəniyə əşyo və h'odisəhon müəyyən bəbiran.
2. Həminə burirə doirəhon bıkəşirənund (bə mingəhi be nöiştan cö bıdoştənund)
3. Bə I və III doirə müqoyisə birəniyə obyekthon qeyd bəbiran.
4. Bə şogirdhon təlimot dorənund (bı təlimot çı ra san müqoyisə soxtan və bə doirəhon xünöyə və fərqi birə cəhəthona kiləm qeyd birana bı boreyi sıxan bısoxtənund).
5. Müqoyisə birə obyekthon təsvir bəbiran: (fərqi birə cəhəthon bə soğın və çəpin tərəfhon, xünöyə cəhəthon bə burirə doirə qeyd bəbiran).
6. Müqoyisərə bı nətiçeyi ümumi fikirhon güftirə bəbiran.

Ziqzaq

İin üsul bə şogirdhon məzmun mətnə bə qutəh'ə müddət be vomıxtan imkon bıdoran.

Şogirdhon bı tərkibi çor nəfər birə qruphon bö poy bəbiran (əsos qrup). Bə qruphon birə şogirdhon əz sər bə nüg nımrə bıdoranund. Bə hər qrupi eyni rəqəmi birə şogirdhona əz ü nügə qrup (ekspert qrupi) bə'məl uvordənund.

Vomıxtəniyə mətn qruphona bı miqdori uyğun h'issəhon poy bəbiran və bə ekspert qruphoni dora bəbiran.

Ekspert qruphoni beşun dora birə h'issərə xundəni, məzmunirə bı sər uftorəni və bə əvvəlin qrup xıştan voyəştə bə'də həmin h'issərə beşun sıxan soxtəniyi.

Mə'lim bə informasiyara dəqiq birani be əmin biran mudunı suolhon doran.

Əz dərs kitobi bı məh'əl tədris istifoda bısoxdəni bə'zi məsələhona bı nəzər doştan vocibi, çünki müəyyən səshona tələffüzirə əz Ozərbayconə zuhuni fərqi histi və bəzi basta sıxanhonəş bə tələffüzi diqqət soxtan lozımı. Be əzənin zirin qeydhona bıdoranim:

Qeyd 1. *Bə zuhun tati 4 səs (ə', e', i', h') histi ki, uşun ve h'ülq güftirə bəbiran və uşuna bı nöiştəni bə sərişun apastrof işoreyi nohra bəbiran. Məsələn:*

ə'- ə'lö, ə'li, ə'ssəl

e'- e'l, e'lon, e'coz

i'- i'd, i'morət, i'dona

h'- h'okim, h'əkim, h'ikoya

Əz numunəhon bəbiarn diran ki, in səshona, həqiqətəniş, fərqi pördöyi.

Qeyd 2. *Bı dərs kitobi və metodik vəsoit əz bəzi basta sıxanhon istifoda bire. İn basta sıxanhona baxundəni in hölhona bı nəzər vəynind. Məsələn:*

Bə in - ben, ve in - ven, bə un - bon, ve uşun - veşun, be uşun - beşun, ve imun - vemun və s.

Nümunəhon ruşun bıdoran ki, in basta sıxanhon diyə ve sürəti be xundan kömək bısoxtan.

STANDARTHON MƏZMUN

I sinif

1. Güşdoştan-bisəruftoran

- 1.1. Güş doşta fikirə bı sər uftorana nümoyiş bısoxtan
- 1.1.1. Güş doşta soda fikirə mohiyyətirə şər h bısoxtan.
- 1.1.2. Bə güş doşta fikir münosibət ruşun bıdoran.

2. Sıxansoxtan

- 2.1. Bə şifohi nitqə bacarıqhoni molik biran xıştana nümoyiş bısoxtan.
- 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhön sıxan bısoxtan.
- 2.1.2. Xıştani, oileyi, məktəb və hamrahön xıştan bə h'əqqi sodə dialoqhön dirist bısoxtan.

3. Xundan

- 3.1. Rubaru umora nügə sıxanhona mə'nöyirə bı sər uftoran xıştana nümoyiş bısoxtan.
- 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhön num bıdoran.
- 3.1.2. Bı mətn birə sıxanhona mə'nöyi nəzdik birə sıxanhona ve köməyi izoh bısoxtan.
- 3.2. Bı texnike xundan və xundana bə əvvəlin bacarıqhoni səh'ib biran xıştana nümoyiş bısoxtan.
- 3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan.
- 3.2.2. Sıxanhona düzgün tələffüz bısoxtan və baxundan.
- 3.2.3. Müxtəlif bədii mətnhona (nağılhona, h'ikoyahona, şeirhona) cürö bısoxtan
- 3.2.4. Mətnə şəklinə planirə bəgıriftan.
- 3.2.5. Bı mətn birə əsos fikirə müəyyən bısoxtan və bı sodə forma ifoda bısoxtan.
- 3.2.6. Məzmun mətnə ve şüuri nağıl bısoxtan

4. Nöiştan

- 4.1. Bı texnike nöiştan və nöiştana bə əvvəlin bacarıqhoni səh'ib biran xıştana nümoyiş bısoxtan.
- 4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan.
- 4.1.2. H'ərffhona elementhönirə və konfiqurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəsundan.
- 4.1.3. Müşahidəhona bə əsosi əz ye qoş cümlə iborət mətn bınöiştan.

Əz dərs kitobi bı məh'əl tədris istifoda bısoxtəni bə'zi məsələhona bı nəzər doştan vocibi, çünki müəyyən səshona tələffüzirə əz Ozərbayconə zuhuni fərqi hısti və bə'zi basta sıxanhonəş bə tələffüzi diqqət soxtan lozimi. Bə əzənin zirin qeydhona bıdorənim:

Qeyd 1. Bə zuhun tati 4 səs (**ə', e', i', h'**) hısti ki, uşun ve h'ülq güftirə bəbiran və uşuna bı nöiştəni bə sərişun apastrof işoreyi nohra bəbiran. Məsələn:

ə'- ə'lö, Ə'li, ə'ssəl

e'- e'l, e'lon, e'coz

i'- i'd, i'morət, i'dona

h'- h'okim, h'əkim, h'ikoya

Əz numunəhön bəbiarn diran ki, in səshona, həqiqətəniş, fərqi pördöyi.

Qeyd 2. Bı dərs kitobi və metodik vəsoit əz bəzi basta sıxanhön istifoda bire. İn basta sıxanhona baxundəni in hölhona bı nəzər vəynind. Məsələn:

Bə in- **ben**, ve in- **ven**, bə un-**bon**, ve uşun-**veşun**, be uşun-**beşun**, ve imun-**vemun və s.** Nümunəhön ruşun bıdoran ki, in basta sıxanhön diyə ve sürəti be xundan kömək bısoxtan.

Cədvəl perspektiv plan

Sıra	Standart	Mövzu	İnteqrasiya	Sə'ət
Diaqnostik qiymətdoran				
1	1.1.1. Güş doşta soda fikirə mohiyyətirə şərh bisox-tan. 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhon sıxan bisoxtan. 2.1.2. Xıştani, oileyi, məktəb və hamrahhon xıştan bə h'əqqi sodə dialoqhon dirist bisoxtan.	Məktəb, oilə, xüna	H.b. 1.3.2; 2.4.1; 2.4.2; F.t. 1.2.3; 1.2.4. Z.Oz.	1
2	1.1.1. Güş doşta soda fikirə mohiyyətirə şərh bisox-tan. 1.1.2. Bə güş doşta fikir münosibət ruşun bıdoran 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhon sıxan bisoxtan. 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran.	Mətbəx, qo-b-qacaq	H.b. 1.3.2; 2.4.1; 2.4.2; F.t. 1.2.3; 1.2.4. Z.Oz.	1
3	1.1.1. Güş doşta soda fikirə mohiyyətirə şərh bisox-tan. 1.1.2. Bə güş doşta fikir münosibət ruşun bıdoran 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhon sıxan bisoxtan. 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran.	Ranghon. Rəqəmhon	H.b. 1.3.2; 2.4.1; 2.4.2; F.t. 1.2.3; 1.2.4. Z.Oz.	2
4	1.1.1. Güş doşta soda fikirə mohiyyətirə şərh bisox-tan. 1.1.2. Bə güş doşta fikir münosibət ruşun bıdoran 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhon sıxan bisoxtan. 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran.	Meyvəhon. Tərəvəzhon	H.b. 1.3.2; 2.4.1; 2.4.2; F.t. 1.2.3; 1.2.4.	1
5	1.1.1. Güş doşta soda fikirə mohiyyətirə şərh bisox-tan. 1.1.2. Bə güş doşta fikir münosibət ruşun bıdoran 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhon sıxan bisoxtan. 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran. 3.2.4. Mətnə şiklinə planirə bəğırırfdan.	Dükunhon (ərzoq). Bo-zor	Z.Oz.	1
6	1.1.1. Güş doşta soda fikirə mohiyyətirə şərh bisox-tan. 1.1.2. Bə güş doşta fikir münosibət ruşun bıdoran 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhon sıxan bisoxtan. 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran.	Gülhon	Z.Oz.	1

7	3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bīdoran.	Təbiət. Hey-vunhon və quşhon	Z.Oz.	2
8	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəsundan.	A a, B b h'ərfhoni	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	1
9	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəsundan.	C c, Ç ç h'ərfhoni	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	2
10	3.2. Bı texnike xundan və xundana bə əvvəlin bacarıqhoni səhib biran xıştana nümoyiş bısoxtan. 4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəsundan.	D d, E e, Ə ə, h'ərfhoni	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	2
11	3.2. Bı texnike xundan və xundana bə əvvəlin bacarıqhoni səhib biran xıştana nümoyiş bısoxtan. 4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəsundan.	F f, G g, Ğ ğ h'ərfhoni	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	2
12	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəsundan.	H h, X x h'ərfhoni	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	1
13	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəsundan.	I i, İ i, J j h'ərfhoni		2
14	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəsundan.	K k, Q q h'ərfhoni	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	1

15	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan.	L l, M m h'ərfhoni	Z.Oz.	1
16	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəşundan. 3.2.2. Sözləri düzgün tələffüz etməklə oxuyur.	N n, O o, Ö ö h'ərfhoni	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	2
17	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəşundan. 3.2.2. Sıxnhona düzgün tələffüz bısaxtan və baxundan.	P p, R r h'ərfhoni	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	2
18	4.1.1. H'ərf və sözləri düzgün yazır. 4.1.2. H'ərlərin elementlərini və konfigurasiyasını müəyyən olunmuş xətt boyunca düzgün yazır və bitişdirir. 3.2.2. Sıxnhona düzgün tələffüz bısaxtan və baxundan.	S s, Ş ş, T t h'ərfhoni	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	2
19	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəşundan. 3.2.2. Sıxnhona düzgün tələffüz bısaxtan və baxundan. 3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan	U u, Ü ü h'ərfhoni	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	1
20	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəşundan. 3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan 3.2.2. Sıxnhona düzgün tələffüz bısaxtan və baxundan. 3.1.2. Bı mətn birə sıxanhona mə'nöyi nəzdik birə sıxanhona ve köməyi izoh bısaxtan.	Şuşa	Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1.	1
21	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəşundan. 3.2.2. Sıxanhona düzgün tələffüz bısaxtan və baxundan. 3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan	V v, Y y, Z z h'ərfhoni	Mus. 3.1.1. Riy. 1.2.2., 1.1.3.; X.z. 3.1.1. Z.Oz.	2

22	<p>4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan.</p> <p>3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan</p> <p>3.2.2. Sıxnhona düzgün tələffüz bısoxtan və baxundan.</p> <p>3.1.2. Bı mətn birə sıxanhona mə'nöyi nəzdik birə sıxanhona ve köməyi izoh bısoxtan.</p>	İ'dhonmun.	Mus. 3.1.1. Z.Oz.	1
23	<p>3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan</p> <p>3.2.2. Sıxnhona düzgün tələffüz bısoxtan və baxundan.</p> <p>3.2.3. Müxtəlif bədii mətnhona (nağılhona, hikoyahona, şeirhona) cürö bısoxtan</p> <p>3.2.5. Bı mətn birə əsos fikirə müəyyən bısoxtan və bı sodə forma ifoda bısoxtan.</p> <p>3.2.6. Məzmun mətnə ve şüuri nağıl bısoxtan.</p>	Cik-cik	Mus.3.1.1. Z.Oz.	1
24	<p>3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan</p> <p>3.2.2. Sıxnhona düzgün tələffüz bısoxtan və baxundan.</p> <p>3.2.3. Müxtəlif bədii mətnhona (nağılhona, hikoyahona, şeirhona) cürö bısoxtan</p> <p>3.2.5. Bı mətn birə əsos fikirə müəyyən bısoxtan və bı sodə forma ifoda bısoxtan.</p> <p>3.2.6. Məzmun mətnə ve şüuri nağıl bısoxtan.</p> <p>4.1.3. Müşahidəhona bə əsosi əz ye qoş cümlə iborət mətn bınöiştan.</p>	Üşəhon	Mus.3.1.1. İnf. 4.1.3. Z.Oz.	1
	Cəmi			34

MƏKTƏB, OİLƏ, XÜNA

1

(1 sə'ət)

Mövzu	Məktəb, oilə, xuna
Standarthon	1.1.1. Güş doşta soda fikirə mohiyyətirə şərħ bısoxtan. 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhön sıxan bısoxtan. 2.1.2. Xıştani, oileyi, məktəb və hamrahhon xıştan bə h'əqqi sodə dialoqhon dırıt bısoxtan.
Nəticəhon təlim	* bə sıxansoz güş bıdoşdan və ü rə bı sər uftoran xıştana bürüzə bıdoran; * güş doşta sıxan, ifoda və cümləhona mə'nöyirə izoh bısoxtan;
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş doşta mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxan soxtan, bə situasiya uyğun əz etikethon nitq istifoda, şogirdhona xıştani, oileyi və düsthoni bə h'əqqi təqdimot
Sıxan ehtiyoti	man, mö(məmə), dədə(piyər) nənə, babo, xucar, buror, məktəb, sinif, mə'lim, şogird

1-min dərəcə və şagirdhon oşinoyi xarakteri histi və bə bacarıqhona dəyərlə be doran diaqnostik qiymətdoran vocibi. Ben məh'əl bı nəzər vəyiftan lozımı ki, bı məktəb nüg umoragor, ve mühit oşino nəbirə e'lhön əz mərhələ adaptasiya girəştəniyund. Be əzənin bə əvvəlin dərəcə bərdə diaqnostik qiymətdoran həm be oşinoyi şərait bə'məl san biyonı, bə sinif bə'məl umora noroh'ətirə əz ara san vəynı, həmiş be mə'lim dəyərdoran fürsəti san tı.

Əz mövzu "Məktəb və oilə" bəhs soxta dərəcə motivasiyeyirə be dırıt soxtan əvvəl e'lhön qe xosta əyləncəhonişuna bə h'əqqi mudunind söhbət soxtan. "Çı cür əyləncə diyə maraqlıyı?", "Vaxtışmun kiləm bəgirəruna xostənind?", "Xosta məşğuliyət komini?" və s. suolhona ve doran şogirdhona həm bə h'əqq xosta məşğuliyət sıxan soxtani, ben məh'əl xıştanuna diyə roh'ət və sərbəst hiss soxtanişuna bö noil san boşind və bı mövzu dərəcə san dunind girəştan. "Zamona maraqlı girəştani həmiş ürə tihı və bimə'nö nəgirəştani dəyərlı birani güftirani. Vaxt be h'əmmeyi qe dəyərlıyı. Be əzənin üre düzgün poy soxdəni və bə düzgün fəoliyyəthon sərf soxtəniyim", – İn sıxan-

hon ve güftiran bə məktəb, bə təhsil və bə xundan sər f soxta zamona bə h'əqqi sıxan vokərdan, yoxud "imruz, hezim işmun vaxtışmuna ba çı sər f bısoxtənind?" suolirə ve doran "məktəb", "dərs", "xundan" a veseyi cavobhon san bustunind. Əz in bə'də əz dərs kitobi ve istifoda soxtan bı 6-toyin səhifə birə şəkilə bə h'əqqi sıxan soxtana və ürə təsvir soxtana ımbı xostan. Bı səhifə 6-toyin birə şəkillhon dirəhona bə h'əqqi sıxan bısoxdəni şogirdhon "məktəb", "şogird", "mə'lim", "dərs", "kitob", "dəftər", "parta", "çanta", "qələm", "karandaş", "pozan", "xətkeş", "qələmqobi" və s. anlayışhona san istifoda sozund. Ben məh'əl, əlbəttə ki, uşun əz oilə və ve oilə birə ünsiyyət vomıxta oşino sıxanhona san kor fitund. Diqqət soxtəniyə əsos məqom un sıxanhona düzgün, bə qaydahon uyğun tələffüz soxtan, şogirdhona uşuna mə'nöyirə düzgün bı sər uftorani. Mə'lim in sıxanhona bə bijlə cümləhon ve kor fidoştan və yo bijlə cümləhona dırist soxtanirə şerti birə suolhon ve doran bə dərs istiqomət mudunı doran.

– İn yərə çı cöyi?

– İn yərə məktəbi?

Yoxud:

– E'lhon bı cə bıraftənund?

– E'lhon bı məktəb bıraftənund?

– Bı məktəb rafta e'lhona kiləm qiyə bızərənund?

– Şogird (yoxud məktəbli).

– Bı məktəb bə şogirdhon dərsə ki bəgırəştan?

– Mə'limhon və s.

Ben məh'əl işmun şogirdhona komin sıxanhona xub dunustanirə, komin sıxanhona beşun nüg biranirə bə h'əqqi qənoə'tişmun san boşı. Nügə sıxanhona bı təkror soxtani, bı sər uşuna tələffüzi və mə'nöyi pöyistana bö xüsusi diqqət sozind.

Dərsə vese öyiniş mudunind girəştan. Məsələn, əz şogirdhon ımbı xostan ki, bı çantahonişun birə əşyohon bı sər parta ve səliqeyi vəkinund. Əz in bə'də işmun nügə sıxanhona, məktəbə ləvozimothona numhonirə mudunind qeyd soxtan və əz şogirdhon xohiş soxtan ki, həmin əşyohona bə zəvər işnə sozund. Ben məh'əl h'əmme kollektiv bı dərs san fəal iştirək sozi və sıxanhon şogirdhona bə biyori diyə xub san munı.

Ve məktəb və məktəbə ləvozimathonirə əloqeyi birə anlayışhona və sıxanhona vomıxta bə'də şogirdhona vaxt xıştanuna bı məktəb və oilə girərundani bı nəzər və-yıftəni və in anlayışhona ba areyi əloqa bə'məl umorəniyi. Be əzəniş hər duto anlayışa uşuna bə h'əyotişuna ben mərhəleyi kələh mə'nöyi biran qeyd birəniyi. Əloqara "Beşmun bı məktəb raftana əvvəl ki güfti?", "Bə h'əqq məktəb əvvəl əz ki şinirind?", "Məktəbə bemun vocib biranirə beşmun əvvəl ki güfti?", "Əz işmun əlova ba xuneyişmun bə məktəb raftagor histi?" və s. suolhona ve doran əz şogirdhona "möman(mə-meman)", "piyəрман(dədeman)", "xucarman", "burorman"a veseyi cavobhon ımbı ustoran. "Əz in cavobhon bə'də bə mö, piyə, xucar, buror, nənə, babora bi ye sıxan kiləm ımbı num doran?" suolirə ve doran "oilə" cavobirə san bustunind. Ben məh'əl dərs kitobirə bə 7-toyin səhifeyi birə şəkilhon beşmun san kömək sozi. İşmun əz şogirdhon in şəkillhona təsvir soxtanirə ve xostan, uşuna bə həqq oilə dunustəhonişuna be sıxan soxtan şəroit ve bə'məl vordan sıxan ehtiyotişuna zənginirə vərövil soxtan ımbı. Bı eyni məh'əl fikirhon xıştanuna çan qədə düzgün ifoda soxtanirə, güş doştan və bı sər uftoran bacarıqhonirə bə komin səviyyə biranirə, sıxanhona çan qədə düzgün tələffüz soxtanişuna san müəyyən sozind. Şogirdhon in şəkillhona bə əsosi oilə üzvihonirə be numhoni "Mö, piyə, xucar, buror, nənə, babo" sıxanhonirə san güyund. Ba oxır, şogir-

dhon şinirə anlayışhona vizual ve diran xüsusi izohot nə birə həmin sıxanhona mə'nö-yirə san dərk sozund. Ben məh'əl işmun kinin dialoqhona dırst soxtanirə mudunind xostan. Ve cıfthon kor soxtan, uşuna ba are həmin suolhona ve rubaru doran ımbı təmin soxtan.

- İn kiyi?
- İn nəneyi.
- İn kiyi?
- İn baboyi.
- İn çiyi?
- İn xuneyi.
- Ba xuna ki bəzısdan?
- Ba xuna oilə bəzısdan.
- Oilə əz kihon iborəti?
- Mö, piyə, xubar, buror, nənə, babo.

Bərə bə müosir oiləhon xunara h'eyvunhonirə vese oilə üzvü qəbül soxtan, beşun xüsusi məhəbbət ruşun doran məqomi bı nəzər vəylfdəniyind. İn şogirdhona bə sər h'eyvunhona məhəbbəti fikir gol soxtanirə, inə bı dərk soxtani, beşun be oilə vese ye vocib cunliyi nəzdik qəbül soxtana beyi şəroit bə'məl san biyo.

İn dərsə bı məh'əli ba ruyi oilə üzvhonirə şəkilhoni birə karthona əz ü ımbı istifoda soxtan. Mə'lim bı şəkil təsvir birəhona ve oydin səs, dəqiq, ve oromi güftirəni, şogirdhona ve hosundi tələffüz soxtanirə təmin soxtəniyi.

Üzgə rah mə'limə bə səhifə birə şəkilhona ruşun dorani, ve məktəb əloqeyi birə anlayışhona və numhon oilə üzvhonirə güftirani, əz bə'də şogirdhon həmin sıxanhona təkror soxtaniyund. H'əmme şogirdhona sıxanhona ve xor be təkror soxtani şəroit birəniyi. Əz bə'də bı fərdi şəkil ifoda soxtana bö ımbı girəştan. Mə'lim sıxanhona bə düzgün tələffüzi mütləq diqqət soxtəniyi.

Üzgə ye variantiş şogirdhona bə “güş dorind və ruşun tind” tapşırığı əməl soxtəniyi. Ben məh'əl mə'lim ve məktəb əloqeyi birə anlayışhona, yoxud oilə üzvhonirə numhonire yeki-yeki bəgüfdirəni şogirdhon bə şinirə sıxanhon oid şəkilhona mudunund ruşun doran. İn fəoliyyətə bı forme ve qruphon və yo fərdi kor ımbı bərdan. Bı məh'əl fərdi kor bə proses əvvəl zuhuna xub dunusta şogirdhona cəlb soxtan diyə məqsədəuyğuni.

Xüsüsilə bı məh'əl əvvəlin dərs şogirdhona fikirirə dəyəri və əhəmiyyəti biranirə beşun hiss soxta, bə hər yekiyi ve diqqəti güş doştan və həssosi nəzdik biran lozimi. Şogirdhona bə mühit məktəb nüg doxil birani, bı yod mühit birani bı nəzər vəyiftəni, uşuna səhv fikirhonişuna dırst bısoxdəni inə san ve ehtiyoti sozi. Məsələn, ye sıxanirə səhv tələffüz sozund, yoxud şogird fikir xıştana ifoda bısoxtəni robiteyi nə birə cüm-ləhon dırst sozi, inə xüsusi vomosundan lozım ni. Uşuna bə hər cavobi müsbət və təqdir soxtan vocib ni, çünki cavob səhviş mudunı biran. Lokin müsbət xüsusiyyət-hona diyə ve emosional və təqdiri ton bırasundəni, uşuna bə düzə cavobhon ve fūrso-ran təqdir biranirə hiss soxtana ruşun doran lozimi.

Bı gedışot dərs ve qruphon kor bərdan məqsədəuyğuni. Be əzənin şogirdhona ba duto qrup cüro soxtan lozimi. Bı ye qrup birə şogirdhon oilə üzvhonirə şəkilhonirə ruşun bıdoran, digər qrupa şogirdhoni uşuna numhonirə bafanund. Ben məh'əl oilərə bı ye cö şəkilirə bə birani diqqət soxtan lozimi ki, “oilə” sıxanirə kor fitund. Qrup korirə vese suol-cavob öyin təşkil soxtan məqsədəuyğuni.

Bı fərđi kora məh'əli bə şogirdhon be dəyəər dorana mudunind xostan ki, bə h'əqq oiləhon xıştan sıxan sozund. Məsələn, "İn mənə oiləmani. İn mənə piyəərmani. Ürə numi Adili. Mömənə numi Nazlıyi. Nəneman və Baboman ve mun bı ye cö bəzisdə-nund. Nənemana numi Həqiqət, babomana numi Musoyi. Mənə ye xucarman hısti. Numi Arzuyi". Ven tapşırıq şogirdhon həm bə h'əqq oiləhon xıştan san mə'lumot tund, həmişə sodə cümləhon san dırıst sozund. Ben məh'əl uşmun beşun dora suola güşdoş-tan -bısəruftoran və sıxansoxtan bacarıqhonişuna ımbı peymundan, fikirhona ifoda bı-soxtəni, cümləhon dırıst bısoxdəni çan qədə düzgün konstruksiyahona əz ü istifoda soxtanişuna san müşohidə sozind. Səhv güftirə sıxanhona mütləq dırıst soxtan və düz-gün ifodara ve h'əmme kollektiv, ve xor güftiran məqsədəuyğuni. Ve oilə əloqeyi birə təqdim soxta şəkilhona ba areyi mə'lim, şogird obrazirə ifoda soxta şəkilhona birani xubi. İn şəkilhon məxsusi kunun cürö soxtəniyi ki, şogirdhon obraz mə'limə (əz olati, bə sinif birani, bı dəsti işora dora xətkəş və s.), yoxud obraz şogirdə (forme məktəbli, bı dəsti çanteyi və s.) dərh'öl cürö dunund soxtan.

Mə'lim ve qrup kora vese öyin bə girəründəni, öyinə qaydahonirə be müəyyən soxtan sərbəsti. Əsos məqsəd bə şogird ve mövzu əloqeyi birə müəyyən nitq bacarıqhonirə mihkəm soxtani. Əz in bə'də bə şogirdhon be həvəs doran beşun qiymətdo-rana ve əyləncəli şəkilhon mudunind bərdan. Məsələn, ve çətini, qismən, bə orta sə-viyyə, bə yüksək səviyyə

- çətini

- qismən

- orta səviyyə

- yüksək səviyyə

N°	Qiymət dora bacarıqhoni	Ve çətini	Ve köməyi məlim və hamrahhon	Bə orta səviyyə	Bə yüksək səviyyə
1.	Bə sıxansoz güş bidoştan və ü rə bı sər uftoran xıştana bürüzə bıdoran;				
2.	Güş doşta sıxan, ifoda və cümləhona bı sər baftoran				
3.	Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona şifohi təsvir bısoxtan;				
4.	Əz vahidhon zuhun ve istifoda soxtan müstəqil şifohi mətnhon tərtib bısoxdan, fikirhon xıştana sərbəst ifoda bısoxtan;				

MƏTBƏX, QOB-QACAQ

2

(1 sə'ət)

Mövzu	Mətbəx, qab-qacaq
Standarthon	1.1.1. Güş doşta soda fikirə mohiyyətirə şər h bısoxtan. 1.1.2. Bə güş doşta fikir münosibət ruşun bıdoran 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhon sıxan bısoxtan. 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran.
Nəticəhon təlim	* ba sıxansoz güş bıdoşdan və ü rə bı sər uftoran xıştana bürüzə bıdoran; * güş doşta sıxan, ifoda və cümləhona mə'nöyirə izoh bısoxtan; * Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona şifohi təsvir bısoxtan; * bə proses ünsiyyət nitqə əz müxtəlif formahoni istifoda bısoxtan;
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş doşta mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxan soxtan, bə situasiya uyğun əz etikethon nitq istifadə, bı şəkil birə ənum doran, bı şəkil birə əşyohona təsvir soxtan
Sıxan ehtiyoti	Mətbəx, tava, qajqun, çöynik, piç, qaşuğ, çəngol, korda, çəmçə, sumovər, istikon, nə'lbəki, qəndqobi, bılmə, sıfrə

Ba dutoyin dərş şogirdhon "Mətbəx, qob-qacaq" mövzuyirə san vomuzund. Ümumi ımbı güftiran ki, bı dərş kitobi mövzuhon kunun ba sıra nohra bire ki, şogirdhon əvvəl qismən dunusta sxanhona bı sər təkrori kor bısoxtənund, diyə qe rost umora anlayışhon və əşyohon bə h'əqqi ve sıxan soxtan bı təlim şüru bısoxtənund. Motivasiyara be tərribi şogirdhona bə fikir soxtan, bə idroki fəoli sövq soxta və bə şogirdhon fikirxıştana "Be man kinin umoran ki", "Man kinin h'isob bısoxtənüm ki" sıxanhonirə ve istifadə soxtan be ifoda şəroit bə'məl vorda suolhona mudunind doran. Be əzənin əz Klaster (şoxadoran) üsuli ımbı istifadə soxtan. Məsələn, bə lövhə doirə kəşirə bə'də bə mingəh şəkil mətbəx vəyəsundənind və ven anlayış əloqeyi birə sıxan və ifodahona kor fidoştana bə şogirdhon tapşırıq ımbı doran. Bı mərkəz nöişte mətbəx anlayışirə vö əloqeyi birə hər növbəti sıxan vö ve xətt pərçim bəbiran. Tə bə vaxt varasdan mümkün qədər diyə qe sıxan nöiştan və ve həm əloqə soxtan xub ımbı. Əloqeyi birə sıxanhon, əlbəttə ki, xorum, nun, qajqun, qob, çəngol və s. birəniyi.

Yoxud motivasiya be dırist soxtan “Xunara ləziz bü umora h’isseyi”, “Oilərə bı ye cö maraqlı vaxt girərunda cöyi”, “Bı mö qeyə kömək lozim birə cö” və s. suolhon ımbı doran. Şogirdhon “mətbəx” sıxanirə kor fidoşda bə’də bı mətbəx cö gıriftə avadanlıqhon və lozimi əş yohon bə h’əqqi mudunund suol doran və un əşyohona şəkılhonirə vərıxtan.

Vese ye üzgə varianti ve mətbəx əloqeyi birə ye avadanlığa, əşyora şəkılirə ruşun bıdorani “İn çiyi?” “Əz in bıcə istifoda soxta bəbiran?”, “Xuneyişmun bı komin h’isseyi rost umorend?” və s. suolhona ve doran motivasiya ımbı bə’məl vordan.

Əz ü bə’də bə şogirdhon “Bı mətbəx diyə komin avadanlıqhon və əşyohon bəbiran” suolirə ımbı doran və müzokirə davom minı. Bə suol tədqiqot cavob be yoftan bə şogirdhon vese köməkçi vositə dərs kitobirə bə 8 və 9-toyin səhifəhoni təsvir birə şəkılhona əz ü istifoda ımbı soxtan.

Vese növbəti mərhələ dərs bı mövzu “Mətbəxmun” sıxan soxtan, şəkıl kəşiran, təqdimot h’özır soxtana təklif ımbı soxtan. Ben məh’əl tapşırığa diyə xub bı sər be uftoran bə şogirdhon bə mətbəx istifoda birə və lozimi avadanlıq və əşyohona şəkılhonirə kürə soxtan, vəkiran, yoxud kəşirana ımbı tapşırırq doran. Un avadanlıqhona və ləvzimothona numhonirə bə dəqiq tələffüzi diqqət soxtan lozimi. Şogirdho kəşirə rəsmə və yo cürö soxta şəkılhona ve ruşun doran mudunund mətbəx ləvzimothonirə bə h’əqqi sıxan soxtan, təsvir soxtan, ranghona be an çı lozim biranirə və s. mə’lumot bıdorani. Ben məh’əl işmun beşun istiqomət və müxtəlif sualhon dorəniyind. Ven tapşırırq sıxan eh’tiyoti zəngin və aktiv bəbiran, bə şogirdhon təsvir və təqdimsoxtan bacarığı bə forma baftoran.

Xub ımbı ki, bə şogirdhon oşino nəbirə və to kəm oşino birə sıxanhona bö xüsusi diqqət sozind. Sıxana bə biyor be xub doştan əz müxtəlif vositəhon mudunind istifoda soxtan. Məsələn, bə h’əmme şəxshona bə mənsubiyyəti ımbı çarxundand.

İn mətbəxmuni.

İn mətbəxişmuni.

İn mətbəxişuni və s.

İn qaşuğmani.

İn qaşuğtiyi.

İn ürə qaşuğiyi. və s.

İn tapşırığa şogirdhona bə zuhun səviyyəhoni uyğun ımbı soxtan. Şogirdhon mətbəx xıştanuna bə h’əqqi mudunund sıxan soxtan. Əz biyor mədəronind ki, bə proses təlim prosesində be h’əmme şogirdhon bərobər imkanhon birəni, pədaqoji proses uşuna patensial imkonhoni bə nəzər vəyiftəniyi və kinin tənzim birəniyi.

Dərsə ve öyin mudunind davom soxtan. Be əzənin duto qrup bə’məl uvordənind. Bı sər mız duto quti beştənd. Bə şogirdhon numi “Məktəb” və “Mətbəx” birə qutihona pur soxtan təklif bəbiran. İnə uşun bı sər mız nohrə və bə ruyi şəkıl birə kart və yo əşyohona ve vositeyi san sozund. Bara dəftər, kitob, qələm, koğəz, qaşuğ, çəngol, nimikdun, salfet, pozan və s. əşyohon birəniyi. Öyinə kinin ımbı təşkil soxtan:

– İn çiyi?

– Qaşuğ.

– Qaşuğ ləvzomot mətbəxi?

– Bəli.

– Ürə bə quti “Mətbəx” bilind.

– İn çiyi?

- Qələm.
- Qələm ləvazimot mətbəxi ?
- Xeyr, bə məktəb aidi.
- Üreş bə quti“Məktəb” bilind.

Mə’limhon kuşış soxtəniyi ki, şogird ruşun dora əşyora numirə düzgün tələffüz so-
zund və təyinatirə dəqiq güyünd.

Bə şogirdhon be qiymət doran beşun ımbı təklif soxtan ki, bə h’əqq ye əşyo mət-
bəx sıxan sozi. Məsələn, kinin ye şəkili ımbı ruşun doran və bə h’əqqi sıxan soxtana
xohiş soxtan.

Bə şogird bə h’əqq şəkil sıxan soxtan təklif bəbirəni, ü, təxminən, kinin cümləhon
mudunu dırışt soxtan: “İn qajquni. Əz qajqun bı mətbəx istifoda bəbiran. Bı qajqun xo-
rum bəbürjundəhund. Bı şəkil sato qajqun hısti. Uşuna rangi isbihi. Ba ruyişun birə
naxışhon oli. Bə xunemun əz in qajquniş hısti.” və s.

Pedaqoji prosesə ve səmərəyi və effektiv be soxtan, şogirdhona bə təlim marağirə
be ziyod soxtan uşuna bə fəoliyyətişun h’əmmə inkişofhon qeyd birəni və qiymət
dorəniyi. İn, şogirdhona diyə qe bə nəticəhon təlim istiqomət vəyiftanirə san təmin
sozi. Qiymətdoran ve konkret meyarhon raftəniyi.

Grup		
Meyorhon	I grup	II grup
Bə h’əqq mətbəx bə əsos şəkil sıxan bısoxtan.		
Bə əşyohon mətbəx num bıdoran		
Bı ye cö bısdan kor soxtan		
Bısdan əz vaxt ve səmərəyi istifoda soxtan.		

Ranghon, rəqəmhon

3

(2 sə'ət)

Mövzu	Ranghon, rəqəmhon
Standarthon	1.1.1. Güş došta soda fikirə mohiyətirə şərh bısoxtan. 1.1.2. Bə güş došta fikir münosibət ruşun bıdoran 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhon sıxan bısoxtan. 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran.
Nəticəhon təlim	* Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona şifohi təsvir bısoxtan; * Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran. * Əz vahidhon zuhun ve istifoda soxtan müstəqil şifohi mətnhon tərtib bısoxdan, fikirhon xıştana sərbəst ifoda bısoxtan
Bacarıqhon nitq	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş došta mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxan soxtan
Sıxan ehtiyoti	İsbih, ol, zərd, yoşıl, köyr, bənövşeyi, norıncı, kamança (qövsi-quzeh) yek, dı, sa , çor, panc, şeş, dəh və s.

Bı mövzu “Rənghon və rəqəmhon” duto istiqomət vomıxtənund. Motivasiyara bə 10-toyin səhifə şəkilə bə əsosi ımbı dırıt soxtan. Yoxud “kamança” anlayışı bı səri motivasiya ımbı dırıt soxtan. Ve suol “Ki bı təbiət kamança dire?” ımbı əz sər dəhiştan. Təbii ki, əksər şogirdhon inə bə şəkil dirond, in suol san diqqətişuna kəşi və inə cunlı şohidi biran vese ye fakti beşun maraqlı san boşı. Bə'də “Ve fikirişmun, bı kamança komin ranghon hısti?” suolirə ımbı doran.

Yoxud be e'lhon diyə maraqlı ımbı, əgər ranghoni müxtəli tufhona və şarhona əz ü istifadə sozind. Bı sər mız vəkirə tufhona, yoxud şarhona ve ruşun doran “Ve fikirişmun, imruz mövzu dərsmun çı mudunı biran?” suolirə mudunind doran. Vese köməkçi suol “In tufhona əz həmin fərqişun çiyi?” ımbı doran. Təbii ki, “rang” cavobirə san bustunind. Əz in bə'də əz şogirdhon xəbər vəyiftənind ki, uşun bı komin rangi. Ben məh'əl ve kollektiv kor metodi beşmun diyə effektiv san boşı. Bə mövzu “Rəqəmhon” be girəştan “E'lhon, biyem dənişim bı sər mız çanto tup hısti ?” suolirə ımbı doran. Yoış ki be maraqlı biran “Ve fikirişmun, çanto əsos rang hısti?”, yoxud “İşmun bı kamança çanto rang biranirə şinirend?” suolirə əgər tind, “7 rang”, “3 rang” cavobhonirə san bustunind. “7” və “3” çiyi? “Uşuna numişun çiyi?” suolirə cavobi mütləq “rəqəm”, “say” mudunı biran. Əgər ranghona ve rəqəmhona bi ye məh'əl bıxostənind vomızind, rəqəmhona ve müxtəlif ranghon təqdim soxta şəkilhon – karthona h'özır soxtan məqsədəuyğuni:

- İn komin rəqəmi? (İn çantoyi?)
- Yeki.
- Yeki bı komin rangi?
- Ol.
- Ben şəkil çanto ola qələm histi? və s.

Şogirdhon bə mə'lim güş bı doştənund və ve rızı diqqət ruşun bıdörənund. Hə kini- niş şinirə sıxana təsvir birə şəkilə bə tərçümə eh'tiyoc nəbirə həmin sıxana mə'nöyirə hosund bı sər bafdorənund və diyə roh'ət bə biyor bıdoştənund.

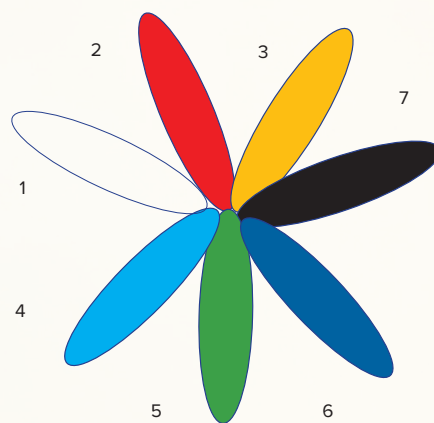
Əz biyor mədəronind ki, sıxanhona ve oromi, ve oydin səs, şogirdhona ve hosundi bə şinirə tərz ye çan rah təkror soxtan lozımı. Şogirdhon əvvəl həmin sıxanhona ve xori təkror, bə'də bı fərdi şəkil ifoda soxtəniyund. Şogirdhona ven fəoliyyət nügə sıxana düzgün tələffüzirə san vəynund.

İşmun vese forme təlim əz ve qruphon kor mudunind istifoda soxtan. Ben məh'əl şogirdhon ba duto qrup cürö bəbirənund. Bi ye qrup birə şogirdhon ba ruyi rəqəmhon nöişte karthona ruşun bıdörənund, digər qrupa şogirdhoni uşuna numirə bafanund. Ben məh'əl I qrupa şogirdhoni əz suol cümləhoni istifoda bısöxtənund:

- İn çantoyi?
- İn, sətöyi.
- Sə bı komin rangi?
- Sə zərdi.
- Bı şəkil çanto zərdə şar histi?
- Bı şəkil 4 zərdə şar histi və s.

Bı fərdi kor be istifoda soxtan bə şogirdhon bə ruyi rəqəmhon nöişte karthon ımbı təqdim soxtan. Be əzənin bı sər mız rubəzir vəkirə karthon nohrəniyi. Şogirdhon ye-ki-yeki bə mız nəzdik bəbirənund, ye karti vəyiftənund və dirə rəqəmə güftirəniyund. Bı eyni zamon rangirəş güftirəniyund. Əgər şogird num rəqəma nadunı güftiran, üre bə sinif nümoyiş soxtəniyi. Bə sinif birə e'lhon num rəqəma ve xori san güyund. İn mərhələ dərs be mih'kəm soxtani. Ven forme təlim mə'lim nügə sıxanhona kiləm vo- mıxtanirə bö bıdənişiran, həmiş eh'tiyoc bəbirəni nügə sıxanhona çan rah təkror be- soxtan şəroit birəniyi. Ve riyozıyyot fənni inteqrasiya təşkil soxtan, bə e'lhon diqqət və h'ofizərə be inkişof soxtan müəyyən tapşırıqhon ımbı təklif soxtan. Məsələn, bə şogir- dhon bı dəftərhoneşun nümoyiş soxta say doirə ve kəşiran ve müvofiq ye rangi ımbı doran. Yoxud hər ye rəqəmə ve ruşun doran bon say gül, şar, kvadrat və s. kəşirana tapşırıq doran mümküni.

Bı dəst vorda bacarıqhona be qiymət doran əz in tapşırıq ımbı istifoda soxtan. Bə pişti rəqəmhon nöişte ləçəkhona h'özır bısöxdəni hər yekiyirə ve müvofiq rang soxtan və inə bə şogirdhon ve ruşun doran "Rangına isbi mijə" dırıt soxtana e'lhon mu- dunind soxtan. Bə şogirdhon poy soxta rangi nə- birə isbimijərə güliyə məhz işmuna ruşun dora ləçəkhona bı rəqəmhoni uyğun rang soxtana mu- dunind xostan. Ven rah həm rəqəmhon, uşuna vi- zual nöişte birani, həmiş ranghon və beşun num doran bı şogirdhona xotireyi diyə xub san muni.

Yaxud inə vese kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərdi kor və bı forme öyin mudunind soxtan. Bə are şogirdhon kinin ye öyini ımbı girərundan. Bə lövhə rangına isbimijərə təqdim soxta bə'də hər ləçəyə ve ye rəqəmi qeyd soxtan və ye rangi ımbı rang soxtan. Hər ləçəyə vakandəni ürə rangi və bı səri qeyd soxta bəbiran. Yoxud bə əksi, hər ləçək cürocinə vora bəbiran və gül isbimijə ımbı bəməl vordan. Şogirdhon kinin ancaq numhon rəqəmhona na, həmişə ranghona san vomuzund və vomıxtə bilikhon xıştanuna mıh'kəm san sozund. Ye qoşış be mürəkkəb soxtan vese “Əz duto ziyod, əz çorto kəm bijlə ləçək bı komin rangi?” suolhon mudunind doran. İn fəoliyyət bə mə'lim nügə sıxanhona ba çı dərəcə vomıxdənirə be qiymət doran imkon san bə'məl biyonı.

Mə'lim bə şogirdhon dərs kitobirə bı 11-toyin səhifeyi birə şəkilə ruşun doran, “Nııreyi 10 birə şar bı komin rangi?” suolirə bıdorən, “Mavi” cavobirə bastoran və in suola ve digər şarhon davom bısoxtan. Şogirdhona inə ve xor təkror soxtani mümküni. Mə'lim nügə sıxanhona bafan, rang ifoda soxta sıxanhona təkror bısoxtan, şogirdhon bə şinirə sıxan oid birə ranga ruşun bıdorənund.

Mə'lim bə sinif birə əşyahona ve vositeyi bə şogirdhona bilikhoni mudunı qiymət doran.

- İn çiyi?
- İn mızı.
- Mız ba çı rangi?
- Mızə rangi zərdi və s.

Bə şogirdhon bı fərdi qayda be qiymət doran bı sər şəkil uşuna kor fidoştan lozımı. Ben zamon bı şəkil qarışiq ranghona be birani səy ruşun tind. Məsələn, norıncı, bə-növşeyi. İn ranghona bə h'ədqı şogirdhona bı çan qədər mə'lumot səh'ib biranişuna mudunin oyird soxtan. H'ətto əz in mə'lumot – məsələn, əz isbi və siyəh xokıstəri, zərd və ol norıncı ranghonirə bə dəst vordana əz ü ımbı istifoda soxtan.

I	II	III	IV
Rəqəmhona və ranghona numihonırı be güftiran çətini bıkəşiran.	Rəqəmhona və ranghona numihonırı be güftirəni səhv bısoxtan.	Rəqəmhona və ranghona numihonırı be güftirani bə səhv rah bıdorən.	Rəqəmhona və ranghona numihonirə begüftiran.

Meyvəhon və tərəvəzhon

4

(1 sə'ət)

Mövzu	Meyvəhon və tərəvəzhon
Standarthon	1.1.1. Güş došta soda fikirə mohiyyətirə şərñ bısoxtan. 1.1.2. Bə güş došta fikir münosibət ruşun bıdoran 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bə h'əqqi və ve ru şəkilhon sıxan bısoxtan. 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran.
Nəticəhon təlim	* güş došta sıxan, ifoda və cümləhona mə'nöyirə izoh bısoxtan; * Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona şifohi təsvir bısoxtan; * ba sıxansoz güş bidoştan və ü rə bı sər uftoran xıştana bürüzə bıdoran;
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon reaksiya doran, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş došta mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxan soxtan, bə situasiya uyğun əz etikethon nitq istifoda, əşyohona bə sodə forma təsviri, əşyohon və ranghona bə h'əqqi mə'lumot doran, əloməthona ifoda soxtan
Sıxan ehtiyoti	Si, əmrü, bə'li, əngür, məşməşür, əlçə, lumi, dəmbül, portağal, banan, norıngi, kivi, qilin, piyoz, pamidor, kələm, təh'ləsir, xiyor, zərdə, lübyə, xəməzə, zumustuni, nıxır, kızı

Motivasiyara əz üsul BXDV ve istifoda soxtan ımbı bə'məl vordan. Ben mə'həl bə lövhə cədvəl BXDV kəşirə bəbiran və əz şogirdhon şunuxta meyvəhona numirə xəbər bıvəyiftənind. Əz ü bə'də uşuna şımərdə meyvəhona şəkilhoni bə cədvəl bıvəyəsundənind: ənör, əmrü, məşməşür, si. Şogirdhon bə mə'lim güş bidoştənund və bə dənişirənund. Ben zamon işmun beşun oşino nəbirə və yo oşinoyiş boşı, na şunuxta meyvəhona şəkilhönirə mudunind ruşun doran. Un şəkilhona bə xune "Xosdənum Dunum" vəyəsundənund. Mə'lim diyə bə'də həmin sıxanhona bə bijlə cumləhon kor bəfidoştənund.

-“İn çiyi?”

-“İn siyi”.

-“Si bı komin rangi?”

-“Si oli, şırını, tırşi, duroztəhəri”.

-“İn çiyi?”

-“İn ananasi” və s.

Bə'də şogirdhona vomıxtə meyvə və tərəvəzhona numhonirə bı cöyi biranirə dəqiq soxta bə'də bə xune "Vomıxdum" təqdim soxta bəbiran.

İşmun motivasiyara kininiş mudunind soxtan. Bə lövhə zərdə xorda xərgüşə və si xorda cajira şəkilhönirə bıvəyəsundənind, "Xərgüş zərdə xordana bıxosdan, caji sirə. Ve fikirışmun, in h'eyvunhona komini meyvə bıxordan?" suolirə ımbı doran. Əz şogir-

dhon “caji” cavobirə usdora bə'də “Pəs xərgüşə xordeyi çiyi?” suolirə bö “tərəvəz” cavobirə san bustunind. Əz in bə'də bə lövhə ba duto sütün birə cədvələ bı ye sütuni meyvə, bə digəri tərəvəz şəkilhonirə ımbı vəyəşundan. Şoyəd əlova vəsoitışmun nısti, dərs kitobirə əz 12 və 13-toyin səhifəhoni mudunind istifoda soxtan.

Ben dərs şogirdhon isimə cəm şəkilciyirə mudunund vomıxtan. 1 si, 2 si, sihon və s. Mə'lim bı səhifə birə şəkilə ruşun bıdoran və numirə bafan. Şogirdhon əvvəl həmin sıxanhona ve xori təkror bısoxdənund, bə'də uşuna bı fərdi qayda ifoda bısoxtənund.

Dərsə bı şəkil qrup kori mudunind təşkil soxtan. Şogirdhon ba duto qrup cürö bəbirənund. Bı ye qrup birə şogirdhon meyvəhona şəkilhonirə ruşun bıdoranund, digər qrupa şogirdhoni uşuna numirə bafanund. Ben məh'əl I qrupa şogirdhoni əz suol cümləhoni istifoda soxtəniyund:

- İn çiyi?
- İn, banani.
- Bə şəkil çanto banan histi?
- Bə şəkil 5 banan histi.
- Banan bə komin rangi?
- Banana rangi zərđi.

İşmun bı eyni şəkil ve numhon tərəvəzhoniş mudunind kor soxtan. Şəkilhon ye-ki-yeki ruşun bıdoranı tərəvəzhona numirə ımbı güftiran. Qilin, pamidor, xiyor, bibər, piyoz, zərdə, bodımcon, kələm, ciğindir, paxla. Şogirdhon beşmun güş doşta bə'də bə tərəvəzhona şəkilhoni bıdənişirənund və bəbiyor bıdoştanund. Diyə bə'də in sıxanhona mütləq bə bıjlə cümləhon kor fidoşdan lozimi. Çünki bı doxil cümlə kor bəfidoş-təni sıxanhon diyə xub bə biyor bamundan və həmiş ləksik normahoneş bıvomıxtənund.

- İn çiyi?
- İn, pamidori.
- Pamidor bı komin rangi?
- Pamidor oli.

Ven tapşırıq şogirdhon əz nügə sıxanhon ve istifoda soxtan vomıxta qrammatik konstruksiyara (kateqoriye xəbər) təkror bısoxtənund.

Ve şogirdhon fərdi kora bə ruyi meyvə və tərəvəzhona şəkili birə karthona bə əsosi ımbı bərdan. Be əzənin bı sər mız vəkirə karthon təqdim soxta bəbiran və şogird bı şəkil birərə numirə bafan. Əgər şogird şəkilə numirə nə güyi, ürə bə sinif ruşun bıdoran və əz digər şogirdhon cavob bastoran. Mə'lim diqqət soxtəniyi ki, şogirdhon sıxanhona dəqiq və ve düzgün intonasiyeyi güyund.

Bı məh'əl dərs zamanı şogirdhona bə bilikhoni be qiymətdoran ve qruphon kor təşkil mudunu biran, ye qrup meyvə, digər qrup tərəvəz şəkilhonirə bıkəşirənund. Yoxud h'ozirə şəkilhoneş mudunund rang soxtan. İn, be şogirdhon ye maraqlıyə fəolıy-yəti san boşı. Bı dərs mütləq meyvəhona, tərəvəzhona ə'loməthoni, yoxud miqdorirə bə h'əqqi suol dora birəniyi. Ve riyozıyyot fənni inteqrasiyara təmin be soxtan kinin suolhon dora birəniyi:

- Bə şəkil komin tərəvəzhon təsvir bire?
- Bananhon, əlçəhon.
- Bə şəkil çanto banan histi?
- Çorto.
- Çanto əlçə histi?

- Duto.
- Banan bə komin rangi?
- Zərd.
- Pəs əlçəhon?
- Yoşıl.
- Duto banan və çorto əlçərə bı ye cö vəynim əmuna çanto meyvəmun san boşı?
- Şeşto.

Bı dərs əz “Sehrli quti” öyini mudunind istifoda soxtan. Məsələn, bı darun quti lumi, yaxud portağal ve nohran və qutirə ve gumundan darun bireyirə “gırd”, ve büyi “tırş” meyvə biranirə bə h’əqqi cavob mustunind. Ürə əz quti dəronind, rangirə və miqdorirə xəbər vəynind. Gırd, zərd və tırş biranirə vese meyvərə ə’loməti şogirdhona bə diqqəti rasunind.

Şogirdhon bə h’əqq meyvə və tərəvəzhon mə’lumot ustora və ben mövzu nügə sıxan ehtiyotirə vəyiftə bə’də beşun meyvə və tərəvəzhona əz həmin cürə soxtan bacarığirə bə forma be vəngəstan və inkişof soxtan dora birə tapşırığa ımbı ye qədər mürəkəb soxtan. Məsələn, meymun, caji və xərgüşə şəkilhonirə ve təqdim soxtan in h’eyvunhona xorda meyvə və tərəvəz şəkilhonirə cürə soxtan və və ya şəkilərə kəşirana tapşırıq ımbı doran.

Ve rolhon öyinə istifodeyi mümküni. İn öyinə bı məh’əli şogirdhona yeki furuxtəgor, yeki ustorəgor bəbiran. Ben vaxt əz etikethon nitq bə düzgün istifoda diqqət birəniyi.

- Salom.
- Salom.
- Man bixostənum meyvə busdunum.
- Əlbəttə, xuba simun, portağalmun, əmrümün hısti.
- Zəhmət na ımbı, ye külö si tind.
- Əlbəttə. Bifürmöyind, Nüş boşı.
- Qe soğ boşind. Təşəkkur bısoxtənum.

Qiymətdoran.

Meyorhon Num şogird	Meyvə və tərəvəzhona numirə bafan	Meyvə və tərəvəzhona təsvir bısoxtan	Meyvə və tərəvəzhona bə şəkilhon ruşun bıdoran
Adil			
Nazlı			
Nigar			
Mohir		ə	

Dükunhon (Ərzaq). Bozor

5

(1 sə'ət)

Mövzu	Dükunhon (Ərzaq). Bozor
Standarthon	1.1.1. Güş došta soda fikirə mohiyyətirə şərñ bısoxtan. 1.1.2. Bə güş došta fikir münosibət ruşun bıdoran 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əqqi və ve ru şəkilhon sıxan bısoxtan. 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran. 3.2.4. Mətnə şəklinə planirə bəğıriftan
Nəticəhon təlim	* bə sıxansoz güş bıdoşdan və ü rə bı sər uftoran xıştana bürüzə bıdoran; * güş došta sıxan, ifoda və cümləhona mə'nöyirə izoh bısoxtan; * Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona şifohi təsvir bısoxtan;
Nitq bacarıqñoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş došta mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Monoloji və dialoji nitqə bə forma uftorani, nügə sıxanhona bə nitq istifoda soxtan, əz etikethon nitq düzgün və bı cöyi istifoda soxtan
Sıxan ehtiyoti	ruğan, şir, nun, xama, şürgə, güşt, pəñir, xoyəçərg, qənd, kofe, çoy, ə'ssəl, bırınc, şəkər, nimik, istiüt, meyvə, tərəvəz, si, əmrü, göyerti, kıdı

Mövzu "Dükunhon (Ərzaq). Bozor" be şogirdhona diyə hosund vəyiftə mövzuhoni. Çünku ben mövzu oid birə sıxanhon uşuna leksik bazeyirə əsosirə təşkil bısoxtan. Yəqin ki, şogirdhona qeyini ərzohona numirə bıstənund. Be əzənin motivasiya situativ ye şəkilirə istifoda soxtan məqsədəuyğun imbi. Əvvəl dərs kitobirə bə 14-toyin səhifeyi birə şəkilə bö bə e'l num tind və qeyd sozind ki, volideynoni bə Nodir bırınc, nun, kələm, zərdə və qənd ustoraña tapşırıq dorond. Ü, volideynhona güftirəhonirə be ustoran əz xuna bıdər Moran. Bə püşöyi duto istiqomət histi: bozor və dükun. Nodirə vaxti kəmi və ü be vaxt vir nasoxtan bıçə raftəniyi: bə bozor yo bə dükun? İşmun dərs kitobirə əz 14 və 15-toyin səhifəhoni ve istifoda soxtan "bozor" sıxanirə diyə qe meyvə-tərəvəz furuxta cö, dükun sıxanirə diyə qe ərzoh furuxta cö biranirə izoh bısoxtəni, bə eyni zamon güftirəniyind ki, kunun müosir markethon histi. Ben markethon ərzoh və meyvə-tərəvəz, h'ətto sənaye molhoni – dəftər, kitob, be dandun mə'cun və s. bəfuruxtənund. Lokin hələ ancaq meyvə-tərəvəz furuxta bozorhoniş, ərzoh furuxta dükunhoniş histi.

Əz in bə'də şogirdhon bə şəkil dirə və numhonirə dunusta ərzohona şımərdəniyund. Bə şogirdhon oşino nəbirə nügə sıxanhona bı səri qe pöyistan və un sıxanhona be təkrori küşiş sozind. İşmun ərzohona bı şəkil ve ruşun doran bə numhonirə güftiran noil boşind:

- İn, cöyi.
- İn, şəkər tuziyi.
- İn, nuni.
- İn, səbuni. və s.

Bə'də həmin sıxanhona bə cumləhon kor fitind.

Mana əz toza nun xordan xoşman umoran.

Mömana əz çoy xordan xoşi umoran.

Imun əz qənd kəm istifoda bısəxdəniüm.

Mə'lim şogirdhona nüg vomıxta sıxanhona bafan, şogirdhon uşuna təkror bısəxtənd və bı şəkil ruşun bıdərənd. Bə'də mə'lim bı şəkil birə dolabhona və soyuducura ruşun bıdoran və xəbər bəvəyftan:

– Bə dükun komin ərzəqhona bı dolabhon bıdəştənd? (çoy, bıınc, orda, nimik, üstüüt və s.)

– Pəs bı soyuducu komin ərzəqhona bədərənd? (xoyakərc, qatıq, şürgə, güşt, ruğan, şir və s.)

Bə şogirdhon vomıxta sıxanhona bə təkror soxtan beşun müxtəlif suolhon dorana, yaxud ba are həmin bə dialoq dırst soxtanışun kömək sozind. Ben məh'əl kuşış sozind ki, uşun əz şəxs əvəzlikhoni, şəkilçi cəm və mənsubiyyət istifoda sozund:

– Tıra səböh'ə bə xorumi qe xosta ərzəqtı komini?

– Man əz toza nun, pənir və xoyakərc xoşman umoran.

– Un ərzəqhona əcə bastərənd?

– Imun ərzəqhona əz marketmun bastərənim.

– Bı marketişmun diyə komin ərzəqhon furuxta bəbiran?

– Bara bıınc, çoy və qəndiş furuxta bəbiran. Ammo dədəman meyvə və tərəvəz bə ustoran həmişə bə bozor bıraftan.

İşmun bə növbəti mərhələ dərs mudunind öyin girərundan. Bə əzənin əvvəl vaxt müəyyən sozind. Dunusdəniyind ki, bə öyin təşkil soxtan mütləq vaxt əvvəl müəyyən birani. Öyinə şərtirə kinin müəyyən mudunind soxtan: piyər və mö bə xuna lozım birə ərzəqhona ustorond və uşuna bı cöyi nohrana bə e'lhon tapşırıq dorond. Şogirdhona bə 3 qrup poy sozind və ərzəqhona bə dolab və soyuducu vəkərəniyund. Bə əzənin bı səri “dolab” və “soyuducu” nöiştə duto quti beştənd. Uşun xoyakərc, çoy, nun, kərə mərəgöyi, ruğan günəbaxan, pənir, qənd, şəkər tuzi, mürü, si, pamidor və s. şəkilhonirə ben qutihon vəkərəniyund. Şogirdhon tapşırığa bı təyin birə müddət bı cö rasunda bədə qutihona bıvokərdənd və qruphona bə fəoliyyəti qiymət bıdərənd. İn tapşırıq bı şogirdhon ve sürəti qəror doran, məntiq və əsos doran qobiliyyətirə bə forma bıvəngəstan. Şogirdhon dora birə h'özıra qıdohona bə mənşəyi bıdənişirənd, uşuna bə qruphon cürö bısəxtənd, həm təqdim birə ərzəq, meyvə və tərəvəzə numirə dunustan xıştana nümöyış bısəxtan, həmiş inə ve sinif hamrahon xıştan bı ye cö bısəxtan. İşmun qutirə bıvokərdəni və şəkilhona bıdərərdəni əz şogirdhon bı fərdi forma mudunind xəbər vəyftan: “Nazlı, in çiyi?”, “Şəkər tuzi”, “Şəkər tuzi bə quti “soyuducu” nohra bire. Ve fikirti, in düzgüni?”, “Xeyr, şəkər tuzi bə quti “dolab” nohra birəniyi” və s.

	I qrup	II qrup	III qrup
Tapşırığa bı vaxti bıcö bırasundan	😊		😊
Tapşırığa düzgün bıcö bırasundan	😊		😊
Əməkdoşi bıstan soxtan		😊	😊
Fikir xıştana əsosirə bıstan ruşun doran	😊		😊

Gülhon

6

(1 sə'ət)

Mövzu	Gülhon
Standarthon	1.1.1. Güş došta soda fikirə mohiyyətirə şərh bısoxtan. 1.1.2. Bə güş došta fikir münosibət ruşun bıdoran 2.1.1. Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona bı h'əpqı və ve ru şəkılhon sıxan bısoxtan. 3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran.
Nəticəhon təlim	* güş došta sıxan, ifoda və cümləhona mə'nöyirə izoh bısoxtan; * Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona şifohi təsvir bısoxtan;
Nıtg bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, bıdoran, numi kəşirə əşyohona bə şəkıl ruşun doran
Sıxansoxtan	Ve ru şəkıl sıxan bısoxtan
Sıxan ehtiyoti	ə'lolək, gılxis, isbimijə, yosəmən, nərgiz, bənövşə

Motivasiya be dırıt soxtan işmun dərs kitobirə bı 16 və 17-toyin səhifəhoni əz təsvir birə şəkılhon mudunind istifoda soxtan. Lokin şogirdhona diqqətirə be kəşiran “İmun bı Zanuna İ'di bə möhonmun diyə qe çıra hədiyyə bısoxtənim?”, “İmruz şəhər-honmuna, küçəhonmuna be yoşılı və gözəliyi uşun ve dorhon bərobər diyə qe çı košta bəbiran?” suolhonirə ımbı doran, uşuna diqqətirə bə “gül”, “bohor” anlayışho-nirə bö mudunind çarxundan. “İşmun komin gülhona bıxostənim?” suolirə ve doran bəzi gülhona numhonirə əz şogirdhon ustoranışmun mümküni. Ben zamon bə ruyi şə-kil gül birə karthona əzü, əz slaydhon mudunind istifoda soxtan və numi kəşirə bo-hora bə slayd və yo kart ruşun mudunind doran. Təbii ki, şogirdhon diyə qe “gılxis”, yaxud “qərənfil” sıxanhonirə san kor fitund. İşmun şogirdhona sıxan bazeyişuna be zəngin soxtan vese “yosəmən”, “isbimijə”, “bənövşə”, “nərgiz”, “ə'lolək”, “xarıbülbul” birə gülhona numhonirə qeyd soxtəni və şəkılhonirə bə lövhə (yaxud ve slayd) ruşun dorəniyind.

Be motivasiya soxtan əz musiqi mudunind istifoda soxtan. Məsələn, əz məni “Laləhon” ye bijlə fraqmenti ve doran “Biyem hezımış gülə əz are gülhon cürə sozim” bafanind və şəkılhona ruşun bıdorənim. Yaxud əz e'luna məni birə “Bənövşə”

Bənövşəyum, bənövşə,
Uftorom ba dun-zuhun.
Bə yəxə mızənund həmişə
Mənə kilon və gedəhon.

Ye porçeyirə ve xundan in gülə yoftana əz şogirdhon xohiş ımbı soxtan. Motivasiyara kinin bısaxtəni dərs həm be şogirdhon san maraqlı boşı, həmiş gülhona numhoni bə biyor şogirdhon diyə xub san muni.

Gülə numhonirə bə biyor şogirdhon diyə xub be mundani beşun ve gülhon əloqeyi birə maraqlı h'odisəhon və ya əh'volothon, rəvovəthoniş mudunind nağıl soxtan. Məsələn, bə h'əqq xarıbülbül güli ve Ağabəyim ağa əloqeyi birə maraqlı əh'volota, in gülə əsosən bı Qərəboğ rasiranirə ımbı söhbət soxtan. Yoxud qərənfilə kiləm gözələ ye güli biranirə, ammo əz h'odise 20 Yanvar bə'də ve şəhidhon əlaqoyi biranirə ımbı güftiran.

Dərsə bı sər öyiniş ımbı təşkil soxtan. Məsələn, işmun bə şogirdhon ve rolhon öyin ve doran əz hər kəs bə ye güli cun dorana mudunind xohiş soxtan. Ben zamon uşun sıxan baze xıştanuna çan qədər zəngin biranirə təqdim bısaxtənund, yaradıcı təxəyyül xıştanuna zıhrirə, fikirhon xıştana ifoda soxtan qobiliyyətirə san dunund ruşun doran. Bə şogirdhon be rah ruşun doran işmun xıştanişmun ye gülürə mudunind təqdim soxtan. Məsələn,

“Man gılıxum. Bə hər rangi mudunum biran: ol, zərd, isbi, piyozi. Mənə qe bıxosdənund. İşmun mənə be bıxostahonişmun bə ruz təvəllüdişun vese hədiyyə əz gül dükunhoni mudunind ustoran. Ammo bı eyni zamon bı parkhon, küçəhon, xiyobonhon köyr birə küləhona bı səri mudunind diran. Mənə həmiş qəşəngə ə'tırmanış histi” və s.

Yoxud şogirdhona bə dəst vorda bilikhonirə be qiymətdoran vese tapşırıq bı daruni 4-5 gılıxı, yoxud 4-5 qərənfil şəkili birə şəkil gül təqdim bısaxtənim və eyni gülhona ba qruphon cürə soxtanirə xohiş ımbı soxtan. Şogirdhon inə vese təqdimot və qrup kori mudunund soxtan. Təqdimot bısaxtəni bə qrup birə gülhona əz həmin fəqhonirə mudunind xəbər vəyifan və bə püşöyin dərs bə dəst vorda bilikhonişuna bə biyor be vəngəstan və be təkror soxtan şəroit san boşı.

	I səviyyə. Ve çətini	II səviyyə. Ve kömək mə'lim və şogird hamrahon	III səviyyə. Əz hiç kəs kömək nabastoran
Tapşırığa bı cö bırasundan			
Tapşırığı bı cö bırasundəni əz püşöyin təcrübə istifoda bısaxtan			
Tapşırığa h'əll bısoxdəni müxtəlif rahhon təklif bısaxtan.			

Təbiət. Heyvunhon və quşhon

7

(2 sə'ət)

Mövzu	Təbiət, heyvunhon və quşhon
Standarthon	3.1.1. Rost umora bə nügə əşyo və h'odisəhon num bıdoran.
Nəticəhon təlim	* güş doşta sıxan, ifoda və cümləhona mə'nöyirə izoh bısoxtan; * Müşohidə soxta əşyo və h'odisəhona şifohi təsvir bısoxtan;
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, şinirə sıxanhona bı sər uftoran xışdana ifoda bısoxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxan soxtan
Sıxan ehtiyoti	Pələng, fil, göyərçin, sərçə, üşə, göl, küh, əs, kəpənək, xırs, kərg, cücə, qəcələ

Ve mövzu "H'eyvunhon və quşhon" əloqeyi birə motivasiya be şogirdhona ye nağılirə ve sıxan soxtan və ya bə h'əqq h'eyvunhon ye cizgi filmirə ve nümoyiş soxdani mudunı tərtib biran. Yoxud əgər texniki imkonhon hısti, avoz bə ruyi şəkilhön birə əz kart və slaydhön mudunind istifoda soxtan. Və yo əz üsul klaster istifoda bısoxtəni duto doirə kəşind. Yekirə bə mərkəzi "h'eyvunhon", bə digəri "quşhon" sıxanhönirə ve nöiştan bə şogirdhon ruşun dora şəkilhona ve müvofiq qayda un doirəhona bə ətrofi şoxahön bıkəşirəni mudunind bı cöyi nohran. Bərə məqsəd şogirdhona cunluhona numhonirə əz dunustan əlova uşuna kominirə h'eyvun, kominirə quş biranirə müəyyən soxtaniyi.

Şogirdhon bə karthon ruşun dora birə h'əmme h'eyvunhona və quşhona ımbı ki, na şunuxund. İşmun şəkilhona cürö bısoxtəni kələh əksəriyyətə beşun oşino birə şəkilhona bə birani diqqət rasunind. Lokin təbii ki, nügə sıxanhön san boşı. Un sıxanhona bı səri qe pöyind. Həmin karthona təkror-təkror avoz ve ruşun doran nügə sıxana bə şogirdhon təkror sozind. Sıxanhona be təkror soxtan işmun öyin mudunind təşkil soxtan. Be əzənin şogirdhon işmuna numirə kəşirə h'eyvuna və ya quşa şəkilirə işmuna beşun təqdim soxta karthonişmuna əz areyi cürö minı vomızı. Şoyəd şogird ye cunluya numirə səhv dunı və yo naşunuxı, be əzənin üzgə ye şogirdirə qiyə bızərənund və ü in tapşırığa bı cö bırasundan.

Dərsə diyə maraqlı be birani bə şogirdhon ve rolhon öyin voxtan ımbı təklif soxtan. Ben məh'əl əs, mərəgö, göyərçin, gısbənd, bız və s. h'eyvuna rolhoni bə are şogirdhon poy bəbiran və uşun in h'eyvunhona kiləm zıstanirə, kiləm qıdo qəbül soxtanirə, bıca zıstanirə mudunund təsvir və uşuna səshonişuna təqlid soxtan. Bı eyni zamon iş-

mun ve istiqoməti birə suolhon bə şogirdhon mudunind yardım soxtan. Məsələn, “Biz” obrazirə xıştanışmun mudunind ruşun doran. Yoxud in obraza bə vuxtəgor in suolhona imbı doran.

- Biz bıcə bəzıstan?
- Bə dih (oğul, küh, ferma və s).
- Bə biz xunara h’eyvuni imbı güftiran?
- Imbı, ammo bızkühiyiş hısti.
- Biz çı bıxordan?
- Güvö bıxordan.
- Imun əz biz çı bastorənim?
- Şir, mü bastorənim.
- Biz kiləm səs bıdərordan?
- Mə bısaxtan.

Vese tapşırıq bə şogirdhon h’eyvun və quşhona şəkilhonirə ve təqdim soxtan xunara h’eyvunhonirə və quşhonirə şəkilhonirə rang soxtan təklif mudunı biran. Ben zamon sinifə bə qruphon imbı cürö soxtan və bə hər qrupi mudunind tapşırıq doran. Məsələn, qrupa yeki xunara h’eyvunhonirə, digəri xunara quşhonirə, satoyin biruna quşhonirə, çortoyin vəhşi h’eyvunhona mudunund cürö soxtan.

Yoxud bə şogirdhon bı forme qrup h’eyvunhona bə insonhon bə h’əqq foydeyi şifohi təqdimot h’özır soxtana tapşırıq imbı doran. Məsələn, qrupa yeki xunara quşhonirə, digəri xunara h’eyvunhonirə, satoyini biruna quşhonirə, çortoyini biruna h’eyvunhonirə bə h’əqq foydahoni əz ye çanto cümlə iborət təqdimot mudunı soxtan. Ben zamon şogirdhon əz köməkçi şəkilhon ve istifoda soxtan nəinki un h’eyvunhona və quşhona cürö soxtana san vomızund, həmiş uşuna spesifik xüsusiyyəthonirə san təsvir sozund və müh’okimə soxtan qobiliyyətirə bə kor ve vəngəstan müəyyən nəticəhon bə dəst be vordan san küşiş sozund.

Məsələn, bə h’əqq xunara quşhoni kərguna, qozhona, ürdəkhona bə şəkilhona bə əsosi san təsvir sozund, uşuna əz güşti, xoyakərci insanhona kiləm istifoda soxtəniyə ifoda sozund. İşmun ben məh’əl ve müəyyən suolhon doran beşun istiqomət mudunind doran. Ben suolhon ünvon bıdorəni sıxanhona bı tək və cəm kor fidoştanirə, bı mənsubiyyət çarxundana bö diqqət soxtana və əz feilhon istifoda soxtana bö diqqət ruşun tind. Məsələn, əz “quşhon cəh-cəh bısaxtənund, quşhon baxundan, quşhon par bə küftənund və s.” cümləhon istifoda sozind.

Bə şogirdhon vese xosta xunara h’eyvunhona şəkilhonirə kəşiran və bə h’əqqışun sıxan soxtana imbı tapşırıq doran. Ben zamon un h’eyvunhona bə balahoni çı bafanund, qıdoyışun çiyi, bı komin rangun, əz çı xoşışun umoran və s. suolhon mudunind doran. Məsələn, “In mənə pişikman *Lediyi. Ürə rangi ipisbihi. Ü qe nozlıya pişiyi. Roh’ətirə və ləzizə xorumhona qe bixostan. Əz in əlova ürə siğəl bıkəşirəni xoşi umoran*” və s.

İşmun bə şogirdhon vese xunara tapşırıği be xıştanun maraqlı birə ye h’eyvun və yo quşa bə h’əqqi məlumot kürə soxtana tövsiyə imbı soxtan. Ben məh’əl beşun volideynhon mudunund kömək soxtan.

Şogirdhona bə məntiqi təfəkküri be qiymətdoran əz üzgə tapşırıqhon mudunind istifoda soxtan. Məsələn, əz xunara h’eyvunhonirə şəkilhoni vəkirə cərgə ye vəhşi h’eyvuna şəkilirə ve doran və “Xünöyə h’eyvunhona cürö soz” tapşırıgırə imbı doran. Əz komin səbəb xünö birana ve xəbər vəyiftani bı şogird fikir xıştana be ifoda soxtan im-

kon bə'məl biyonind. İn tapşırıq şogirdə məntiqirə, fikirirə əsosirə be ruşun doran bacarığirə bə ru bıdərordan və nitq bacarıqhonirə inkişof bısoxtan.

Be güş doştan mətn. Şəfiqə Ağayevərə “Məmə mərçicə” h'ikoyeyirə xunind.

“Naibərə baboyi əz şəngüm tapşırıq dora bı ki, ye qoş gəndım və ərzın şürun, təmiz sozund və bərund bə ösüvö orda sozund. Be əzəninn Hüri nənə duna şüsd və be xışk soxtan bə sər gılım vodo. Ü, bijlə nəve xıştan Naibərə bə dəsti ye çubuği do və güfti ki, kəy-cücərə bə nəzdik roho məti!

Naibə goh gəndımhona bı ye cö kürə bısoxtan və təpə rost bısoxtan, gohiş əz in kəf xışdan bon yekin bıdəkərdan bı, xıştan ve xıştan ösüvö-ösüvo bıvoxtan bı. Bi yərəh kilərə bə güşi səs cik-cik umo.

— Cik... cik... cik...

— Kiş!.. Kiş!..—Naibə güfdi və çarxısd bə səs umora tərəf dənişi. İn dəfə bə çinə umoragor kərg na bı. Ü, paloza bı tani ye mərçiceyi di. Naibə çan qədə kiş-kiş güfti, ammo mərçicə na raft.

Ü par küft ye qoş bə kinor nişt. Yəqin ki, çı bəbiran boşı çinə nəbərdə na san bı buro. Naibərə bə quş yazığıyi umo. Ürə qiyə zə:

— Cü-cü-cü-cü... cü-cü...

Mərçicə ve pırlıtı bə sər paloz nişt. Bə çinə yeki-duto tındıq zərə bə'də par küft və raft.

Naibə çımhon xıştana əz quş nə bıqəşiran bı. Mərçicə par küft və düz bə sər xuna birə poya nişt. Poyara bı səri birə külöşə bə areyi ye nüneyi pördö bı. Qe nə girəştə bı, bala mərçicəhon sər xıştanuna əz nünə dərordun və tındığhon xıştanuna bə məmə xıştanun duroz soxtund və cik-cik səsi umo. Məmə mərçicə uşuna bə duhun hər yekişun yeki-duto çinə noho, bə'də avoz pırr soxt raft.

Ü hə kinin ye çan dəfə par kütd umo, bə'də bə nünə voyəşt.

Həmin ki balahon xıştana xorund sir soxd, pərvoz bı bə h'əyot birə tüttdora bə toxeyi nişt. Tındıq xıştana bı dor dəsöyist. Bə'də qənəd küft, pö xıştana yekirə bə kinor duroz soxt və ye şora səsi “cik-cik” soxt.

Naibə di ki, dəmincə xıştana be çinə ben gərd -bon gərd zərə mərçicə roh'ət bire. Kinin pördö bı ki, güştünə balahona xorunda bə'də in bijlə quşa vese məmə dili roh'əti yofta bı...”

In mətnə xunda bə'də bə şogirdhon bə əsos mətn süjeti birə şəkil kəşiran, bə h'əqq mərçicəhon dunustahon xıştana sıxan soxtana ımbı tapşırıq doran.

Aa, Bb h'ərfhoni

8

(1 səət)

Mövzu	Aa, Bb h'ərfhoni
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasıyeyirə bə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəsundan.
Nəticəhon təlim	* bə nöiştə nitq xıştan orfoqrafiya və pöyistan işora qaydahonirə tətbiq bısaxtan; • şogirdhon [A] səsi və "A" h'ərfi, [B] səsi və "B" h'ərfirə bəşunuxtənd. • Bə sıxanhon "A", "B" h'ərfhonirə cöyirə müəyyən bısaxtənd. • Kələh və bijlə "A", "a", "B", "b" h'ərfhonirə bınöiştənd.
Nitq bacarıqhoni	
Sıxansoxtan	Şogirdhon ve ru şəkil bısdənund sıxan soxtan.
Zuhuna qaydahoni	"a" və "b" h'ərfhonirə vəyıftan
Nöiştan	H'ərf elementhonirə nöiştan

Ben dərş bə şogirdhon mütləq səş və h'ərf anlayışhoni vomıxtəni, uşuna əz həm cürö soxtan bacarığı tərbiyə birəniyi. Bə əzənin əz müxtəlif vositəhon mudunind isti-foda soxtan. Məsələn, əz küçə umora ye səsirə, yoxud tıqqıltı sə'ətə, səş quşa, səş e'lə, səş musiqirə mudunind ruşun doran. Əz in bə'də h'əmme şinirəhona ve ye ümumi "səş" sıxanirə vö num dora ve qeyd soxta səshona ve nöiştan ifoda biranirə güftirəniyind. İne bə izoh soxtan beşun ye çanto şəkil təqdim birəni, əz in şəkilhonn ye qışmirə a, digər qışmirə ve b h'ərfi bə sər dəhiştəni diqqət soxtəniyind.

Yoxud "A" və "B" h'ərfhonirə bə vəyıftan şogirdhon bə mövzu "Oilə" mudunund ye rahiş voyəştan. "Bı şəkil kihon təşvir birə?", "Bı şəkil birəhona komini nənə, komini baboyi?", "İmun bə ki babo bafanim?" və s. əzini suolhon ve doran bı babo sıxanirə bə səri voyəştənim. "Ben sıxan əlifbomuna əvvəlin h'ərfi birə "A" h'ərfi histi" ve güftiran

bə lövhə kələh və bijlə **Aa** h'ərfirə bınöiştənd. "Kələh və bijlə "a" h'ərfhonirə ve güftiran "a" səsirə ye çan rah təkror bısoxtənd. Dəst xıştana ve növbeyi bə sər kələh və bijlə h'ərfhon ve nohran həmin h'ərfhona bəgüftirənd. Bə şogirdhon bijlə və kələh **A** h'ərfirə bə biyor doştana tapşırıq bıdərənd. Diyə bədə bı eyni qayda **"Bb"** h'ərfe bə lövhə nöiştə bəbiran və bə şogirdhon b" səsirə tələffüz soxtan və təkror soxtan xohiş bəbiran.

Ben məh'əl işmun dərş kitobirə bə 20 cə 21-mın səhifəhoni dora birə şəkilhona əzü mudunind istifoda soxtan. "Ben səhifə çı təsvir bire?" suolirə bə şogirdhon ve doran əz uşun "bodom", "bağala", "durbin", "aslan", "ataş", "aktyor" və s. sıxanhona ımbı ustoran. Ben məh'əl şogirdhona diqqətirə in sıxanhona ve komin h'ərfhon sər dəhiştanirə bö istiqomat doran lozimi.

Əz ü bə'də ve şogirdhon bı ye cö "ba", "ab", "ab", "ba" hecohonirə be güftiran və təkror soxtan cəhd sozind.

Bı şogirdhon nöiştan vərđiştəonirə bə forma be vəngəstan beşun **A, B** kələh h'ərfhoni və bı tərki bı "a", "b" bijlə h'ərfhoni birə sıxanhon təqdim bəbiran və ben h'ərfhon uyğun birə bijlə h'ərfhona bə doirə vəyıftan, yaxud əz ziri xətt kəşiran tapşırıq dora bəbiran.

Əz in əlova bə şogirdhon əvvəl kələh forme və bə'də bijlə formeyi h'ərfhona nöiştan və yo əksirə ımbı tapşırıq doran. Yoxud ab, ba hecohonirə nöiştan tapşırıgırə doran mümküni. Əz in dərş etibarən bı şogirdhon bə əsos hüsrxət normahoni düzgün nöiştan vərđiştəonirə bə forma vəngəstan əz sər bıdəhiştan. Şogirdhon bı kor dəftəri bə hüsrxət normahoni əsosən ve ru düz xətt təkror birə elementhon h'ərf və sərbəst cizgihona bınöiştənd.

Bı şogirdhon xundan bacarıqonirə bə forma be vəngəstan in hecohona nöiştə birə karthona beşun ruşun dora və uşuna xundan xohiş birəni.

Meyarhon Num şogird	Səsə ve h'ərf fərqirə izoh bısoxtan.	Kələh və bijlə h'ərfhona cıft bısoxtan.	Əz A və B h'ərfhon iborət birə hecohona baxundan	H'ərfhona bə hüsrxət normahoni uyğun bınöiştan
Adil	+	-	+	+
Lələ	-	+	-	-
Mohir	+	+	+	+

Cc, Çç h'ərfhoni

9

(1 sə'ət)

Mövzu	Cc, Çç h'ərfhoni
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün binoiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə bə müəyyən birə xəttə və ruyi düzgün binoiştan və vəyəşundan.
Nəticəhon təlim	H'ərf elementhonirə nöiştan və vəyəşundan
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş došta mətn birə epizodhona və illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxansoxtan
Sıxan ehtiyoti	Caji, cücə, çanta, afto, çiroğ və s.
Zuhuna qaydahoni	Sıxan səs və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan, Çç , Cc h'ərfhonirə vomixtan
Xundan	Əz Cc və Çç h'ərfhoni iborət sıxanhona xundani.
Nöiştan	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştani

Müəllim motivasiya dərəcə bə soxtan bə şogirdhon çiroğ, çanta və ceyron, cücə şəkilhonirə təqdim bısoxtan, ba are in şəkilhon ye əloqeyi yoftana tapşırıq bıdoran. Uşun in sıxanhona və eyni h'ərfhon – “ç” və “c” sər dəhiştanirə bafanund. İn cavoba ustora bədə işmun kələh və bıjlə **Ç** və **C** h'ərfhonirə bə lövhə binoiştənind.

Diyə bədə şogirdhona dunusta **a** h'ərfirə və əlova soxtan hecohon bə'məl bıvordə-nind: aç, ça, ac, ca.

Bə'də əz şogirdhon in hecohona vəşmun bı ye cö təkror soxtanışuna xohiş bısoxtə-nind. Şogirdhon təkror bısoxdəni uşuna hecohona bə düzgün tələffüz soxtanışun diqqət bırasundənind.

Diyə bə'də işmun əz şogirdhon ven h'ərfhon sər dəhiştə və yo bı tərkibi in h'ərfhoni birə üzgə sıxanhona dunustanışuna mudunind xəbər vəyiftan. Ven sıxanhon əloqeyi birə və bə zir dəstişmun kor fidošta şəkilhonışmun vese vəsait bə şogirdhon mudunind təqdim soxtan. Lokin in naboşiyiş in suola bə şogirdhon ve doran işmun uşuna səviyyə biliyışuna bə h'əqqi informasiya mudunind ustoran.

Bı şogirdhon nöiştan qobiliyyətirə bə forma bə vəngəstan **Çç** və **Cc** h'ərfhonirə bə hüsxnət qaydahoni uyğun şəkil nöiştanışuna mudunind xohiş soxtan. Eyni səsə ifoda soxta kələh və bıjlə h'ərfhona bə həm bə vəyəşundan ve sər nöqtəhon hərəkət soxtana vocib birana izoh bısoxtəni və h'ərfhona ba areyi birə xəthona həminə na burirəni biranirə qeyd soxtəniyind. Bə eyni zamon bı zəvər qeyd birə hecohon bə hüsxnət qaydahoni uyğun şəkil nöiştanıy. Əz nəzər mə verijunind ki, şogirdhona bı nöişte şəkil informasiya təqdim soxtan, fikir və hisshon xıştanuna ifoda soxtan bacarığırə bə forma vəngəstan lozimi.

Hüsnxət qaydahonirə vomıxtan oxirin məqsəd ni, bı nöiştə xıştana ifoda bacarığırə be inkişofı ye vositeyi. Bə prases tədris bə hüsnxət məşğələhoni məhz əz in aspekt nəzdik birəniyind; bı şogirdhon ideal hüsnxət normahonirə bə tətbiqi na, ve dəst nöiştana oydin, xundəni və ve sürət biranire beyi küşiş soxtan lozimi. Ven bərobər bə nəzər vayıftan lozimi ki, hüsnxət bı şogirdhon nöiştan bacarığırə bə forma be vəngəstan əvvəlin qədəmi və ürə müəyyən normahoni birəniyi. Oydini ki, bə püşö əksər şogirdhon əz in normahon bı xeyli dərəcə san dür boşund. Lokin bə əvvəl vaxthon beşun nöiştana texnikeyi müəyyən standarthona bə əsosi vomıxta birəniyi. Bə müosir dövr in standarthona müəyyən bısoxtəni estetik zohiri bı nəzər vayıftə bəbiran. Konfiqurasiye h'ərfhon və uşuna bəhəm vəyəsirani ve dəst nöiştana estetik zohirirə təmin soxtəniyi. Əz in əlova vese standart ürə funksional birani müəyyən bire. Çünki konfiqurasiye h'ərfhon və uşuna bəhəm vəyəsirani qaydahoni be ve sürət be nöiştan imkon bə'məl vordəniyi. Əsos standarthona yekiye xundani biraniyi. Çünki ve dəst nöiştə mətnhon bı sər uftorəniyi. Bə şogirdhon nöiştan bacarıqhonirə bivomıxtəni inhon bı nəzər vayıftəniyi.

Bı şogirdhon nöiştan bacarığırə bə forma vəngəstan məqsədırə vö ab, ba, ça, aç, ca, ac hecahonirə xundanirə təşkil sozind. Bə sinif xundan və nöiştan tam bə forma uftora şogirdhon bəbirəni, bı dərş kitobi birə hüsnxət rubrikeyirə bö dora sıxanhona mudunund xundan və nöiştan.

Dərş kitobirə bı 23-toyin səhifeyi birə şəkilə ve ruyi tapşırıq tind. Şogirdhona tə ben məh'əl girəşdə dərshona bə əsosi bə dəst vorda bilik və bacarıqhona səviyyəyirə be müəyyən soxtan in tapşırığa foydeyi san qe boşı. İşmun əz uşun bə əsos şəkil süjet bə'məl vordanişuna və sıxan soxtanişuna, şəkilə təsvirirə doranirə mudunind xostan. İn tapşırıq bı fərdi şəkil tapşırığa dora şogirdə sıxan bazeyirə, məntiqi təfəkkürirə, fikir xıştana ifoda soxtan bacarığırə, fikir xıştana ifoda bısoxtəni istifoda soxta kanstruksiyahona düzgün biran-nəbiranirə mudunind müəyyən soxtan.

Ben məh'əl şogirdhona bə h'əqq səs və hərf birə bilikhonirə bö qiymət doran mümküni. Şogirdhon beşun dora şəkilhona bö birə əşyohona, çəmçihona numhonirə bafani bə'zi sıxanhona cürö be soxtan və güftirana beyi mudunund çətini kəşiran. Tapşırığa bı cö bırasundani müəllim bə h'əmme şogirdhon ve növbeyi nəzdik birəni, beşun nəzorət soxtəni, bı şəkil birə **“a”**, **“b”**, **“c”**, **“ç”** səshonirə cürö nadunusta soxta şogirdhona bö kömək soxtəniyi. Be əzənin mə'lim həmin şogirdə bı dəftər kori uyğun şəkil bə ziri birə sıxan tam nöiştə bə'də əz şogird **“a”** h'ərfirə miqdorirə mudunı xəbər vayıftan. Yoxud **“b”** h'ərfirə əz ziri xətt kəşiranirə xohind. Şogirdhona bə bilik və bacarıqhoni bə ziro dora meyarhona ve vositeyi qiymət dora bəbiran.

Şagirdhon Meyarhon	H'ərfə bəşunuxtən	Hecohona baxundan	Bə sıxanhon h'ərfə bəşunuxtən və cürö bısoxtən.
Nodir			
Mehin			
Ayla			
Vidadi			

Dd, Ee, Əə h'ərfhoni

10

(2 sət)

Mövzu	Dd, Ee, Əə h'ərfhoni
Standarthon	3.2. Bı texnike xundan və xundana bə əvvəlin bacarıqhoni səh'ib biran xıştana nümayiş bısaxtan. 4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöıştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə bə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöıştan və vəyəşundan.
Təlimə məqsədihoni	Dd, Ee, Əə səs və h'ərfhonirə bəşunuxtəşund. Dd, Ee, Əə h'ərfhonirə bınöıştəşund. Ve Dd, Ee, Əə h'ərfhoni bə'məl umora heco və sıxanhona bəşundəşund.
Forme kor	Kollektiv kor, fərđi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	H'ərfhona elementhonirə bınöıştan və vəyəşundan.
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş doştə mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxan soxtan	Ve ru şəkil sıxan soxtan
Sıxan ehtiyoti	Dələ, dandun, dəst, əlcək, ördöyij, qeyçi
Zuhun qaydahoni	Sıxana səs və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan Dd, Ee, Əə , h'ərfhonirə vomıxtan
Xundan	Əz Dd, Ee, Əə h'ərfhoni iborət birə heco və sıxanhona xundani
Nöıştan	H'ərfə elementhonirə və h'ərfhona nöıştani

İşmun be motivasiya soxtan əz “durbin”, “əlcək”, “eynək” şəkilhoni və yo əşyahon mudunind istifoda soxtan. Ben məh'əl veylfd şəkil və yo əşyohona bə e'lhon ve ruşun doran çı biranirə xəbər veyftəniyind. “E'lhon, in çiyi?” Şogirdhon sıxanhona bafani əş-

mun həmin sıxanhona ve komin h'ərf sər dəhiştanirə xəbər vəyiftəni və bə ustora cavobhon əsosən h'ərfhona bə lövhə nöiştəniyind. Diyə bə'də əz şogirdhon ven h'ərfhon sər dəhiştə diyə komin sıxanhona şunuxtanişuna xəbər vəyiftəniyind. Əz şogirdhon şinirə sıxanhona bə lövhə nöiştəni və yo şəkilhona vərıxtan xub ımbı. İn h'ərfə və sıxana be bə biyor doştan san kömək sozi.

Əz in bə'də işmun be şogirdhon bə lövhə da, ad, də, əd, bə, əb, bə-də, dəb, bə-bə, ə-cəb, də-də hecohonirə nöiştəni və ve xori xunda soxtəniyind. Uşuna in hecohona ve xori xundanişun h'ərfhona bə biyor diyə xub doştanişun və çımışuna be xuta birənişun san səbəb boşı.

Şogirdhona bə dəst vorda bə bilikhonişun be qiymət doran beşun dərs kitobirə bə 25-toyin səhifeyi dora birə tapşırıqhona bı cö rasundanirə vese tapşırıq ımbı doran. Ben məh'əl bə xünahon tihi nohra birə cöhon pur soxta birəni, bə'məl vorda sıxanhon nöiştəni və əz bilind xundəniyi.

Şogirdhona nöiştəni bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan in h'ərfhona və dərs kitobirə bə 25-toyin səhifeyi dora birə hecohona bə hüsxnət dəftəri nöiştəni mütləqi. İn bı şogirdhon nöiştəni vərđiştəni bə forma san vənganı.

Bə şogirdhon be qiymət doran qrup kori mudunind təşkil soxtan. Be əzənin bə hər qrup eyni şəkilhon san təqdim soxta boşı. 1-mın qrup ə, 2-toyin qrup e, 3-toyin qrup **d** h'ərfirə və sər dəhiştə və yo bı tərkiibi in h'ərfhon birə şəkilhona cürö soxtəni və bə vərəqhon vəyəsundəniyind.

Vese üzge ye tapşırıği avoz ben vərəqhon bı tərkiibi in h'ərfhona birə sıxanhona nöiştəni vərəqhona ımbı poy soxtan. Şogirdhon həmin h'ərfhona bə doirə vəyiftəni və in tapşırığa bə müəyyən soxtə zamona bə ərzi tamom soxtəniyund.

Gruphon Meyarhon	I qrup	II qrup	III qrup
Tapşırığa bı vaxti bı cö bırasundan			
Tapşırığa düzgün bı cö bırasundan			
Bə mülahizəhon sıxan bısoxtan			
Əməkdoşi bıstan soxtan			
Əməkdoşi bısoxtəni bə intizom qaydahoni əməl bısoxtan.			

Ff, Gg, Ğğ h'ərfhoni

11

(1 sə'ət)

Mövzu	Ff, Gg, Ğğ h'ərfhoni
Standarhon	3.2. Bə texnike xundan və əvvəlin xundan bacarıqhoni səh'ib biran xıştana nümayış bısoxtan. 4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə bə müəyyən birə xəttə və ruyi düzgün bınöiştan və vəyəşundan.
Məqsədhon təlim	Ff, Gg, Ğğ h'ərfhonirə bəşunuxtənund; Ff, Gg, Ğğ h'ərfhonirə bınöiştənund; Ve Ff, Gg, Ğğ h'ərfhoni bə'məl umora heco və sıxanhona bəxundənund.
Forme kor	Kollektiv kor, fərdi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Elementona h'ərfhona bınöiştan və bıvəyəşundan
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş došta mətn birə epizodhona və illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxan soxtan
Sıxan ehtiyoti	Fındıq, gəndım, gəmi, ağa, küh, çağ, boğa, fil
Zuhuna qaydahoni	Sıxana səs və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan, Ff, Gg, Ğğ h'ərfhonirə vömıxtan
Xundan	Əz Ff, Gg, Ğğ h'ərfhoni iborət hecohona və sıxanhona xundan
Nöiştan	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştan

Bə motivasiya soxtan bə şogirdhon fil, gəmi və boğara şəkilhonirə mudunind ruşun doran. Fil və gəmi sıxanhonirə ve komin h'ərfhon sər dəhiştanirə xəbər vəyiftə və cavobirə şinirə bə'də həmin h'ərfhona bə lövhə ımbı nöiştan və yo ruşun doran. Bə şogirdhon bıjlə və kələh **F, f, G, g** h'ərfhonirə nöiştə qaydeyi izoh birəniyi.

Diyə bə'də izoh birəniyi, bə zuhun Tati ve bəzi h'ərfhon sıxan əz sər nə bıdəhiştan və **Ğ** h'ərfiyiş əz in h'ərfhon yekiyi. Lokin in h'ərf ye qe sıxanhona bı bə'məl vordani iş-tirok bısoxtan. Məsələn, əz kinin sıxanhon bə'zihonirə biyem şımərim: soğ, tuğ, boğ, boğa, çağa, və s.

İşmun in şımərdə sıxanhona həm bə lövhə və həmiş şogirdhona bə dəftərhonişun mudunind nöiştə soxtan.

Şogirdhona bə dəst vorda bilikhonişun be qiymətdoran dərs kitobirə bə 27-toyin səhifeyi dora birə əz şəkilhona mudunind istifofa soxtan. Be əzənin uşun əvvəl bə ziri ve num "Fəsilhon" təqdim birə şəkilhona ve sıxan təsvir soxtəniyund. Ben məh'əl şogirdhon **F, G** və **Ğ** h'ərfhoni birə sıxanhona san güyund, bı eyni zamon sıxan baze xıştanuna, cümlə dırıst soxtan bacarıq xıştanuna, fikirhon xıştanuna ifoda soxtan bacarığırə san nümoyiş dunun soxtan. İşmun uşuna bə dırıst soxta cümləhonişun ve diqqəti dənişirəni, bı tələffüz sıxanhon bə hiç səhv rah bıdorəni, inə dırıst soxtəniyind. Bı eyni zamon bə ifoda soxta cümləhon tə bə hezım girəştə ve h'ərfhon əz sər dəhiştə ye sıxani boşı, inə xəbər vəyiftəni, digər şogirdhoneş diqqətirə ben sıxan cəlb soxtəniyind.

Bə 27-toyin səhifə dora birə dutoyin tapşırıqış dialoq dırıst soxtana tələb bısoxtan. Ben məh'əl bə "Salom, man filum" təqdimoti vese cavab şogirdhon "Salom, man boğeyum" cavabirə dorəniyund.

Şagirdhona nöiştan bacarıqhonişuna bə forma be vəngəstan **F, G** və **Ğ** h'ərfhoni bə hüsxnət dəftəri nöiştə birəni, bı eyni zamon uşun soğ, boğ, çağa, boğa, fil, af, fa, fə-lə, əf, fə, gə, əğ və s. heco və sıxanhona hüsxnət dəftəri əz ruyi nöiştəniyund.

Bə şogirdhona bilikhonişun be qiymət doran ve qruphon və yo fərđi kor bərdan mümküni. Əgər şogirdhona vese qrup kori soxtanişuna bıxostənind, beşun öyin mudunind təklif soxtan. Ben məh'əl sato qrup bə'məl bıvordənind və ben qruphon bı tərkibi F, G, Ğ h'ərfhoni birə sıxanhon nöiştə birə vərəqhon poy bısoxtənind. Bı eyni zamon in sıxanhona ve şəkili təsvir birə karthon təqdim bəbiran. Qruphon dora vaxt bə ərzi bə pəh'li həmin sıxanhon uşuna ifoda soxta şəkilhona cürö soxtəniyund və vəyə-sundəniyund.

	I qrup	II qrup	III qrup
Tapşırığ bı cö bırasundan və dora tələbhona bı sər baftoran.	+	+	+
Tapşırığa h'əll bısoxtəni bə əvvəlin təcrübəhon bıdənişiran.	+	-	+
Tapşırığa h'əll bısoxtəni ve sürəti kor bısoxtan.	+	-	-

Hh, Xx h'ərfhoni

12

(1 sə'ət)

Mövzu	Hh, Xx h'ərfhoni
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə bə müəyyən birə xəttə və ruyi düzgün bınöiştan və vəyəşundan.
Məqsədhon təlim	Hh, Xx h'ərfhonirə bəşunuxtənund; Hh, Xx h'ərfhonirə bınöiştənund; Və Hh, Xx h'ərfhoni bə'məl umora heco və sıxanhona bəxundənund.
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərdi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Elementona h'ərfhona bınöiştan və bıvəyəşundan
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş doştə mətn birə epizodhona və illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Və ru şəkil sıxan soxtan
Sıxan ehtiyoti	Hədiyyə, xuna, h'əyot, həşt, h'əkım, h'okım
Zuhuna qaydahoni	Sıxana səs və h'ərf tərkıbirə müəyyən soxtan, Hh, Xx h'ərfhonirə vömıxtan
Xundan	Əz Hh, Xx h'ərfhoni iborət hecohona və sıxanhona xundan
Nöiştan	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştan

Bə motivasiya soxtan dərs kitobirə bə 28 və 29-toyin səhifəhon birə şəkilhona mudunind istifoda soxtan. Bə şogirdhon ben səhifəhon birə şəkilhona mudunind ruşun doran və güftiran. Yoxud xuna və h'əkım şəkilhonirə ruşun bıdörəni in sıxanhona əz uşun bə ustoran cəhd sozind və ve komin h'ərf əz sər dəhiştanirə xəbər vəynind. Əz

in bə'də həmin h'ərfhona bə lövhə ımbı nöiştan və yo ruşun doran. Bə şogirdhon kələh və bijlə nöiştə birə **H, h, X, x** h'ərfhonirə nöiştan qaydeyi izoh birəniyi.

İn h'ərfhona bı qeyin sıxanhona bə'məl vordani iştirok soxtanirə qeyd bısoxtəni bə eyni zamon həmin sıxanhona bə lövhə ımbı nöiştan. Məsələn, h'əlqə, həşt, h'okim, h'əkim, xüna, h'inə, xort və s.

İşmun in şimərdə sıxanhona bə şogirdhon bə lövhə və bə dəftərhonişun nöiştanişuna mudunind xostan.

Bə şogirdhon bə dəst vorda bilikhonişun be qiymət doran dərs kitobirə 28 və 29-toyin səhifəhoni dora birə şəkil və tapşırıqhon mudunind istifoda soxtan. Məsələn, bə h'əqq h'əkim və h'okim sənəthoni dunistahonişuna be xəbər vəyiftan və sıxan soxtan, müfəssəl mə'lumot doranişuna bö mudunind istiqomət doran. Şogirdhon bə h'əqq h'okim və h'əkim sənəthoni sıxan bısoxtəni nəinki **H** və **X** h'ərfhoni birə sıxanhona təkror-təkror san güyund, bə eyni zamon sıxan baze xıştanuna, cümlə dırıst soxtan bacarıqhonışuna, fikirhon xıştanuna ifoda soxtan bacarıqhon xıştanuna nümoyiş san dunund soxtan. İşmun uşuna dırıst soxta bə cümləhonişun ve diqqəti dənişirəni, bə tələffüz sıxanhon roho dora birə səvhona dırıst soxtəniyind. Bə eyni zamon bə ifoda soxta cümləhon tə bə hezim girəştə ve h'ərfhon əz sər dəhiştə ye sıxani boşı, inə xəbər vəyiftəni, digər şogirdhoneş diqqətirə ben sıxan cəlb soxtəniyind.

Şagirdhona nöiştan bacarıqhonışuna bə forma be vəngəstan **H** və **X** h'ərfhoni bə hüsrxət dəftəri nöiştə birəni, bə eyni zamon uşun ha, hə, xa, ax, həşt, həft, hə-diy-yə, hə-kim, ho-kim və s. heco və sıxanhona hüsrxət dəftəri əz ruyi nöiştəniyund.

Şogirdhona bilikhonirə be qiymətdoran ve cıfthon kor bərdan mümküni. Beşun tapşırığa vese öyin mudunind təklif soxtan. Ben məh'əl cıfthon müəyyən bəbiran, tə bə hezim girəştə h'ərfhona iştirok soxta müxtəlif sıxanhona nöiştə birə karthona bə püşöyişun bıvəkirənund. Şogirdhona yekiyi karta işnə bısoxtan, digəri bı kart nöiştə sıxana baxundan. İn tapşırığa bı cö be rasundan bə şogirdhon müəyyən zamon təyin birəniyi.

	I cıft	II cıft	III cıft	IV cıft
Tapşırığa bı cö bırasundan və dora tələbhona bı sər bafdoran.	+	+	-	+
Sıxanhona bəxundəni bə əvvəlin təcrübəhon bıdənişiran.	-	+	+	+
Sıxanhona ve sürəti bəxundan	+	-	-	+
Sıxanhona bəxundəni h'ərfhona səhv bıvəngəstan.	-	+	-	+

l, li, Jj h'ərfhoni

13

(1 sə'ət)

Mövzu	l, li, Jj h'ərfhoni
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün binoiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə bə müəyyən birə xəttə və ruyi düzgün binoiştan və vəyəsundan.
Məqsədhon təlim	l, li, Jj h'ərfhonirə bəşunuxtənd; l, li, Jj h'ərfhonirə binoiştənd; Və l, li, Jj h'ərfhoni bəməl umora heco və sıxanhona bəxundənd.
Forme kor	Kollektiv kor, və cıfthon kor, fərđi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştan
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş doşta mətn birə epizodhona və illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Və ru şəkil sıxansoxtan
Sıxan ehtiyoti	Jurnal, incir, müjine, istikon, i'd, i'morət
Zuhuna qaydahoni	Sıxana səs və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan, l, li, Jj h'ərfhonirə vomıxtan
Xundan	Əz l, li, Jj h'ərfhoni iborət hecohona və sıxanhona xundan.
Nöiştan	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştan

Be motivasiya soxtan dərs kitobirə bə 30 və 31-min səhifəhoni birə şəkilhona mudunind istifoda soxtan. Bə şogirdhon ben səhifəhon birə şəkilhona mudunind ruşun doran və güftiran.

Yoxud i'morət, jurnal şəkilhonirə ruşun bıdorəni "Bı şəkilhon çı təsvir bire?" suolirə doran və cavob ustoran mümküni. İn cavoba ustora bə'də həmin h'ərfhona bə lövhə

ımbı nöiştan və yo ruşun doran. Bə şogirdhon kələh və bijlə nöiştə birə **li, li, Jj** h'ərfhonirə nöiştanirə qaydeyi izoh birəniyi.

İn h'ərfhona bı qeyin sıxanhona bəməl vordani iştirok soxtanirə qeyd bısoxtəni bə eyni zamon həmin sıxanhona bə lövhə ımbı nöiştan. Məsələn, bi, if, ja, aj, jə, əj, ji, ij, jı və s. İşmun in şımərdə sıxanhona bə şogirdhon bə lövhə və bə dəftərhonişun nöiştanışuna mudunind xostan.

İşmun bə şogirdhon “ İşmun bıstənind ki, bə zuhun Ozərbəycon bə'zi h'ərfhon sıxanhon bı əvvəli kor fidoştə nə bəbiran, məsələn **ğ, ı**. Ammo ba zuhun tati bə əvvəli **l** h'ərifi birə sıxanhon histi: məsələn, işmun, ızım, ımbı və s.

Şogirdhon bə dəst vorda bilikhonişuna be qiymət doran dərs kitabirə 30 və 31-min səhifəhoni dora birə tapşırıqhona əz ü mudunind istifoda soxtan. Məsələn, şogirdhon ben səhifəhon dora birə xunahona bə lövhə nöiştə bə'də tihə xunahona ve pur soxtan müəyyən sıxanhon mudunund dırıt soxtan. Bə 31-min səhifə istiroh'ət, i'morət, i'd, işiq sıxanhonirə şogirdhon ve müstəqil kor soxtan mudunund yoftan. İşmun əz in sıxanhon əlova qeyd soxta birə h'ərfhon bə əvvəli birə və yo in h'ərfhona ve iştiroki bə'məl umora diyə komin sıxanhona dunustanirə mudunund xəbər vəyiftan. Yoxud bə h'əqq istiroh'ət soxta oilə sıxan soxtanışuna mudunind xohiş soxtan. Ben məh'əl şogirdhon ancaq istirohət sıxanirə na san istifoda sozund, bı eyni zamon tə be hezım kürə soxta sıxan baze xıştanuna san təqdim sozund, cümlə dırıt soxtan və fikirhona ifoda soxtan bacarıqhon xıştanuna nümoyiş san sozund. İşmun uşuna dırıt soxta bə cümləhonişun ve diqqəti dənışirəni, sıxanhona bı tələffüzi hər ye səhvi roho dora boşı, ürə dırıt soxdəniyind. Bı eyni zamon ifoda soxta cümləhon tə be hezım girəştə h'ərfhon bı əvvəli birə ye sıxani boşı, ürə xəbər vəyiftəniyind və digər şogirdhona diqqətirə ben sıxan cəlb soxtəniyind.

Şogirdhon nöiştan bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan **li, li, Jj** h'ərfhoni bə hüs-nxət dəftəri nöiştəni, uşuna ve iştiroki bə'məl umora bi, if, ja, aj, jə, əj, ji, ij, jı və s. heco və sıxanhon bə hüs-nxət dəftəri əz ruyi nöiştə birəniyi.

Şogirdhon bə bilikhonişun be qiymət doran ve qruphon kor bərdan mümüknü. Be-şun tapşırığa vese öyin mudunind təklif soxtan. Ben məh'əl qruphon ba are xıştanun ve müzokirə soxtan bı ye vərəqi in h'ərfhona ve iştiroki bə'məl umora sıxanhona nöiştəni və həmin h'ərfhon bə ola doirə vəyiftəniyind. İn tapşırığa bı cö be rasundan bə şogirdhon müəyyən vaxt təyin birəniyi.

I	II	III	IV
H'ərfhona be şunuxtan çətini bıkaşiran.	H'ərfhona bəxundəni bə səhvhon rah bıdoran.	H'ərfhona ve mə'limə köməki başunuxtan	H'ərfhona başunuxtan.
H'ərfhona bı nöiştəni çətini bıkaşiran.	H'ərfhona bınoiştəni bə səhvhon rah bıdoran	H'ərfhona mə'limə ve köməyi bınoiştan.	H'ərfhona bınoiştan
H'ərfhona bı tərkib heco və sıxanhon be kor fidoştan çətini bıkaşiran.	H'ərfhona bı tərkib heco və sıxanhon be kor fidoştan bə səhvhon rah bıdoran.	H'ərfhona mə'limə ve köməyi bı tərkib heco və sıxanhon kor bəfidoştan.	H'ərfhona bı tərkib heco və sıxanhon kor bəfidoştan.

Kk, Qq h'ərfhoni

14

(1 sə'ət)

Mövzu	Kk, Qq h'ərfhoni
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün binoiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə bə müəyyən birə xəttə və ruyi düzgün binoiştan və vəyəşundan.
Məqsədhon təlim	Kk, Qq h'ərfhonirə bəşunuxtən; Kk, Qq h'ərfhonirə binoiştan; Əz Kk, Qq h'ərfhoni bə'məl umora heco və sıxanhona bəxundənund.
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərđi kor
Metodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştan
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun dorən, bə güş doştə mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxansoxtan
Sıxan ehtiyoti	Qif, kərpic, kitob, kabob, gö, qəsr
Zuhuna qaydahoni	Sıxana səs və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan, Kk, Qq h'ərfhonirə vomıxtan
Xundan	Əz Kk, Qq h'ərfhoni iborət hecohona və sıxanhona xundan.
Nöiştan	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştan

Bə motivasiya soxtan dərs kitobirə bə 32 və 33-toyin səhifəhoni birə şəkilhona mudunind istifoda soxtan. Bə şogirdhon ben səhifəhon təsvir birə bə'zi şəkilhona numhonirə imbi xəbər vəyiftən. Yoxud bə ru kart birə qif və kərpice şəkilirə (yaxud xıştanirə) ruşun bı-dorəni "Ve fikirti, in çiyi?", "In əşyohona numi çiyi?" suolhonirə dora bə'də cavob ustoran mümküni. In cavoba ustora bə'də həmin h'ərfhona bə lövhə nöişind və yo ruşun tind. Bə şogirdhon kələh və bijlə nöişte **Kk, Qq** h'ərfhonirə nöiştan qaydeyirə izoh soxta bədə in dəfə bı lövhə bə'zi hecohona, sıxanhona ve nöiştan bı komin **k** və yo **q** h'ərfirə biranirə, bı komin sıxan kələh, bı komin bijlə nöiştanirə xəbər vəynind. In h'ərfhona bı çanto sıxanhona bı bə'məl umorani iştirək soxtanirə qeyd sozind, bı eyni zamoniş əz şogirdhon ven h'ərfhon əz sər dəhiştə komin sıxanhona dunustanişuna xəbər vəynind. Əvvəl əz hecohon bə sıxanhon girəştənişmun diyə düz san boşı. Məsələn, ka, qa, aq, ak, kı, ki, qı, ki,

kab, ka-bob və s. İşmun in şimərdə sıxanhona bə şogirdhon bə lövhə və bə dəftərhonişun nöiştənişuna mudunind xostan.

Bə şogirdhona bə dəst vorda bilikhonişun be qiymətdoran dərş kitobirə 32 və 33-toyin səhifəhoni dora birə tapşırıqhona mudunind kor fidoştan. Məsələn, şogirdhon ben səhifəhon dora birə xunahona bə lövhə bınöiştənund və tihə xunahona ve pur soxtan müəy-yən sıxanhon mudunund bə'məl vordan. Yoxud işmun uşuna bə 33-toyin səhifə birə şəkil-hona bə əsosi 2-toyin tapşırığa bı səri kor soxtana mudunind tapşırıq doran. Ben tapşırıq şogirdhon bı şəkilhon bə təsvir birəhon num dorəni, işmunış həmin sıxanhona bə lövhə nöiştənişind. Bı tərki b komin sıxan **k** və **q** h'ərfhoni histi, bə doirə vəyiftənişind.

3-toyin tapşırığa ve kollektiv və işmuna köməyişmun bı cö rasundan diyə xub imbi. Ben zamon şogirdhon bı vese ca-ji, qə-miş, da-na, həft, həşt və s. sıxanhon bə tihi munda cöhon h'ərfhona ve əlova soxtana tamom soxtənişund. Bə'zi sıxanhona ve hosundi tamom soxtund, ammo na dunusta h'ərfhon be birani, tamom besoxtan çətini kəşirə sıxanhonişun san boşı.

4-toyin tapşırığa ve qruphon kor fidoştan diyə xubi. Şogirdhona bə sato qrup cürö so-zind, bı şəkil təsvir birəhona bə əsosi əz ye çanto cümlə iborət mətn tərtib soxtənişuna və bö num doranişuna xohiş sozind. Şogirdhon sıxan bısoxtəni bı tərki bı tə bə hezim girəştə h'ərfhona birə sıxanhona bə lövhə nöiştənişind və güzət sozind. Mətnə qiymətdoranirə bıbərdəni mütləq həmin ben sıxanhon komin h'ərfhona şunuxtənişuna xəbər vəynind və həmin h'ərfhona bə doirə bustunind. Bə nəzər vəynind ki, şogirdhon in tapşırığa bı cö bırasundəni ancaq h'ərfhona kiləm bəbiyor doştan xıştanuna na, bı eyni zamon tə be hezim kürə soxta sıxan baze xıştana san təqdim sozi, cümlə dırışt soxtan bacarıqhon xıştana, fikirhon xıştana ifoda soxtan bacarıqhona xıştanuna san nümayiş sozund. İşmun uşuna bə dırışt soxta cümləhonişun ve diqqəti dənışirəni, bə tələffüz sıxanhon hər ye səhvi roho tund, ürə dırışt soxtənişind. Bı eyni zamon bı ifoda soxta cümləhon tə be hezim girəştə h'ərfhona və sər dəhiştə ye sıxani boşı, ürə xəbər vəyiftəni, digər şogirdhoneş diqqətirə ben sıxan cəlb soxtənişind.

Şogirdhona nöiştənişun bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan **Kk, Qq** h'ərfhonirə bə hüs-nxət dəftəri nöiştəni, bı eyni zamon uşuna ve iştiroki bə'məl umora ka, ak, qa, aq, ki, ik, qi, ik, kab, ka-bab və s. heco və sıxanhona bə hüs-nxət dəftəri əz ruyi nöiştənişund.

I	II	III	IV
H'ərfhona be şunuxtən çətini bıkəşiran.	H'ərfhona bəxundəni bə səhvəhon rah bıdoran.	H'ərfhona ve mə'limə köməki başunuxtən	H'ərfhona başunuxtən.
H'ərfhona bı nöiştəni çətini bıkəşiran.	H'ərfhona bınöiştəni bə səhvəhon rah bıdoran	H'ərfhona mə'limə ve köməyi bınöiştən.	H'ərfhona bınöiştən
H'ərfhona bı tərki b heco və sıxanhon be kor fidoştən çətini bı kəşiran.	H'ərfhona bı tərki b heco və sıxanhon be kor fidoştən bə səhvəhon rah bıdoran.	H'ərfhona mə'limə ve köməyi bı tərki b heco və sıxanhon kor bəfidoştən.	H'ərfhona bı tərki b heco və sıxanhon kor bəfidoştən.

LI, Mm h'ərfoni

15

(1 sə'ət)

Mövzu	LI, Mm h'ərfoni
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün binoiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə bə müəyyən birə xəttə və ruyi düzgün binoiştan və vəyəşundan. 3.2.2. Sıxanhona ve düzgün tələffüz soxtan baxundan.
Məqsədhon təlim	LI, Mm h'ərfhonirə binoiştan; LI, Mm h'ərfhonirə bəşunuxtan; Ve LI, Mm h'ərfhoni bə'məl umora heco və sıxanhona bəxundəşund.
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərdi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştan
Resurshon	Dərs kitobi, şəkillhon
Nitq bacarıqboni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş doşta mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Güşdoştan	Ve ru şəkil sıxansoxtan
Sıxan ehtiyoti	Mürü, ləmpə, lübyə, mısmor, əmrü, lumi
Zuhuna qaydahoni	Sıxana səs və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan, LI, Mm hərflərinin öyrənilməsi
Xundan	Əz LI, Mm h'ərfhoni ibarət hecaların və sözlərin oxunması.
Nöiştan	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştan

Be motivasiya soxtan bə şogirdhon güşdostan mətni mudunind təqdim soxtan. Be əzənin Gülora Munisə “Mismora köməyi” nağilərə yo xundan, yo iş be güşdostan imbi.

“Eldor xosiyyəti qe kubud ye gedeyi bı. Ve hamrahhon xıştan zübəzü müboh’isə mısuxt, uşuna rəncidə mısuxd, bə xotirişun mıfdo. Ü in xosiyyət xıştana tərək nəbistan bı soxtan. Ye ruz piyəri ürə bı tan xıştan qiyə bızəran, ve mismor pur ye kiseyi və ye porça taxta bıdoran və bəğüftiran:

– *Kükman, inhona vəy. Ve hamrahhontı müboh’isə bısuxtəni uşuna be rəncidə soxta hər ruztı ben taxta ye mismori zan.*

Eldor əvvəlin ruz bı taxta 11 mismor bızəran. İn əz həddi qe bı. Bə’dərin ruzhon xıştana diyə xub be idora soxtan küşiş bısuxtən, ve sınıf hamrahhon xıştan diyə xub və müloyim rəftor bısuxtən. Bə taxta zərə mismorhon ruzbaruz kəm bəbiran bı. Nəhoyyət, ye ruzi umoran ki, Eldor bə taxta ye dənəyiş mismor zərəni nə bəbiran. Piyər xıştana bı tani bıraftan və taxtara ruşun bıdoran. Diyə hiç kəsə rəncidə nasoxtan xıştana bafan. Piyəri bə taxta bıdənışiran və ve təbəssümi bə Eldor bafan:

– *Xub, baleman. Əz in ruz etibarən müboh’isə nasoxta be hər ruzi əz taxta ye mismori bıvakandəni.*

Ruzhon bəğirəştan. Ye ruz Eldor bı taxta birə h’əmme mismarhona varastanirə bədiran. Şor bəbiran. Ben dəfə taxtara bə piyər xıştan ruşun bıdoranı ürə bə səri sığəl bıkəşiran və bafan:

– *Əhsən, baleman! Tı inə dunusti soxtan. Bərə çan qədə sulo biranirə bədirəni? Ü diyə hiç vaxt vese əvvəlin nasan boşı. Ve düsthon müboh’isə bısuxtəni xoş nəbirə sıxanhona bə duhuntı məyor. Əzini sıxanhon bə qəlb düst yara bızəran, ürə rəncidə bısuxtən. Tı qe xuba gedeyi, Eldor. Ve dəfəhoni üz r xohi, h’əttə dosttiyiş “tıra baxşirum” güyiş, un yara hiç vaxt xub nə bəbiran. Hə ben xünö vese in taxta cö yara sıxan həmişə bamundan”.*

Bə h’əqq mətnə məzmunı ve e’lhon ye qədər sıxan soxta və xuba münosibətə xub viran qərorirə dora bə’də rəftor Eldora çarxunda əşyora numirə əz şogirdhon xəbər vəynind. “Mismor” sıxanirə ustora bə’də in sıxana ve komin h’ərf əz sər dəhiştana xəbər vəynind və bə lövhə **Mm** h’ərfirə nöişind. Diyə bə’də h’ikoyara qəhrəmonirə numirə bə lövhə qeyd bısuxtəni ve komin h’ərf əz sər dəhiştanirə xəbər vəynind. Şogirdhon in h’ərfə başunuxtənund. Əz **E** h’ərfi bə’də umora h’ərfə bə doirə bastoranı inə **I** h’ərfi biranirə qeyd sozind və bə lövhə kələh **L** h’ərfirə nöişind. İn h’ərfhona nöiştan qaydeyirə izoh soxta bə’də in h’ərfhona ve iştiroki hecohon bə’məl biyorind: am, ma, mə, la, lə, mı, mi, lı, li və s. Hecohona ve xor xundəniyund. Ben şəkil h’ərfə bə biyor mundani diyə hosund san boşı. İşmun bə şogirdhon in h’ərfhona bi ye çanto sıxana bə’məl vordani iştirok soxtanirə qeyd sozind, bə eyni zamon əz uşun ven h’ərfhon əz sər dəhiştan komin sıxanhona dunustanişuna xəbər vəynind. İn dəfə bə lövhə həmin sıxanhona ve heco bınöiştəni bı komini **l**, bı komini **m** h’ərfirə biranirə, bı komin sıxan kələh, bı komin sıxan bijlə nöiştanirə xəbər vəynind. Məsələn, lu-mi, ba-ğa-la, mıs-mor, lüb-yə və s. İşmun in şimərdə heco və sıxanhona bı lövhə nöiştə və şogirdhona uşuna bə dəftərhon xıştanun nöiştanişuna mudunind xostan.

Şogirdhona bə dəst vorda bilikhona be qiymət dorani dərş kitobirə 35-toyin səhifə dora birə tapşırıqhon istifoda mudunind soxtan. Bərə dora birə “Xuruz və qartal” mətnirə baxundəni bə şogirdhon ve məzmunı əloqeyi birə suolhon doran, sıxanhona düzgün tələffüzi bı səri xüsusi mudunind pöyistan. Suolhon dərş kitobirə bı 35-toyin səhi-

feyi təqdim soxta bire, lokin işmun uşuna miqdorirə mudunind ziyod və firəh soxtan. Bı eyni zamon “məğrur” sıxanirə mə'nöyirə xəbər vəyiftan, in sıxana bə lövhə bı nöiştəni imbı doran. “Məğruri” və “lovğagəri” sıxanhonirə bə areyi ve müqoyisə bərdan maraqlı nəticəhon mudunind bə dəst vordan.

Şogirdhona bə bilikhoni qiymət doran ve məğruri əloqeyi birə mətn bə'məl vordanişuna mudunind xostan. Cəmi əz 2-3 cümlə iborət birə mətnə vese qrup kori imbı tapşırıq doran. Şogirdhon sıxan bısuxtəni bı tərkibi tə be hezım girəştə h'ərfhona birə bə'zi sıxanhona bə lövhə nöişind və güzət sozind. Mətnə qiymətdoranirə bıbərdəni mütləq bı həmin sıxanhon birə komin h'ərfhona şunuxtanişuna xəbər vəynind və həmin h'ərfhona bə doirə bustunind. Bı nəzər vəynind ki, şogirdhon in tapşırığa bı cö bırasundəni ancaq h'ərfhona kiləm bə biyor döştanişuna na, bı eyni zamon tə be hezım küre soxta sıxan baze xıştana təqdim san sozi, cümlə dırıst soxtan bacarıqhonirə, fikirhona ifoda soxtan bacarıqhonişuna nümoyiş san sozund. İşmun bə dırıst soxta cümləhonişun ve diqqəti dənişirəni, əgər bı tələffüz sıxanhon hər ye səhvi rah tund, dırıst soxtəniyind. Bı eyni zamon ifoda soxta cümləhon tə be hezım ve girəştə h'ərfhon ye sıxani boşı, inə xəbər vəyiftəni, digər şogirdhoneş diqqətirə ben sıxan cəlb soxtəniyuind.

Bə şogirdhon be qiymət doran bı 36 və 37-toyin səhifəhon birə tapşırıqhon istifoda mudunind soxtan. Bı 6-toyin tapşırıq şogirdhon bə əsos şəkilhon mətn tərtib soxtəniyund. Be əzənin müəyyən ye planı təqdim soxta bire. Bı 7-toyin tapşırıq ve şəkilhon təqdim soxta cümləhona be xundani küşiş soxtəniyund.

Şogirdhona nöiştan bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan **Li, Lm** h'ərfhonirə bə hüsrxət dəftəri nöiştəni, bı eyni zamon uşuna ve iştiroki bə'məl vorda ma, am, la, al, mi, im, li, il, lal, kal, lə-h'ə, lə-lə, də-lə, fil, ə-cəb, lə'-if, və s. heco və sıxanhonirəş bı hüsrxət dəftəri əz ruyi nöiştəniyind.

I	II	III	IV
H'ərfhona be şunuxtən çətini bıkəşiran.	H'ərfhona bəxundəni bə səhvəhon rah bıdoran.	H'ərfhona ve mə'limə köməki başunuxtən	H'ərfhona başunuxtən.
H'ərfhona bı nöiştəni çətini bıkəşiran.	H'ərfhona bınöiştəni bə səhvəhon rah bıdoran	H'ərfhona mə'limə ve köməyi bınöiştan.	H'ərfhona bınöiştan
H'ərfhona bı tərkib heco və sıxanhon be kor fidoştən çətini bı kəşiran.	H'ərfhona bı tərkib heco və sıxanhon be kor fidoştən bə səhvəhon rah bıdoran.	H'ərfhona mə'limə ve köməyi bı tərkib heco və sıxanhon kor bəfidoştən.	H'ərfhona bı tərkib heco və sıxanhon kor bəfidoştən.

Nn, Oo, Öö h'ərfhoni

16

(1 sə'ət)

Mövzu	Nn, Oo, Öö h'ərfhoni
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə bə müəyyən birə xəttə və ruyi düzgün bınöiştan və vəyəşundan. 3.2.2. Sıxanhona ve düzgün tələffüz soxtan baxundan.
Məqsədhon təlim	Nn, Oo, Öö h'ərfhonirə bınöiştan; Nn, Oo, Öö h'ərfhonirə bəşunuxtan; Ve Nn, Oo, Öö h'ərfhoni bə'məl umora heco və sıxanhona bəxundənund.
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərdi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Elementhon h'ərfhona bınöişdan və vəyəşundan. Sıxanhona düzgün baxundan və tələffüz bısoxtan
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş došta mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxansoxtan
Sıxan ehtiyoti	Nə'l, nə'nö, xuna, nənə, nimə, kələh
Zuhuna qaydahoni	Sıxana səs və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan, Nn, Oo, Öö h'ərfhona vomıxtan
Xundan	Əz Nn, Oo, Öö h'ərfhoni ibarət heco və sıxanhona xundan
Nöiştan	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştan

BBe motivasiya soxtan məqsədi bə şogirdhon be güşdoştan mətn mudunind təqdim soxtan. Be əzənin "Ovçi və dələ" nağılırə imbi xundan:

“Yeki bı, yeki na bı, ye dəleyi və üreş çorto baleyi bı. Uşun yeruz bə nüne xıştanun sokit niştə birund ki, bı ye rəh röve səyə şinirund. Səs ve oromi nəzdik bəbiran bı. Guvoş bə üşə ovçı peydo birə bı. Balahon dələ tərsirund, ammo möyişun dələ bafan bı:

– Umoragora bə kiləm ovçı birani dənişiran lozımı. Bəlkə, heç əz ü tərsiran lozım nısti. Yə dənişind vinin zohiri kiləmi?

Dələhon sər xıştanuna əz koğuş dor dərordund, bə ziro dənişirund və xandıstund:

– İn qe qəribeyi! İn ye xuba ol-olat dəyifde, bı səri lələyi birə şlyapa, bı pöhoni parpar suxda çust histi. Silohiş vese qızıl şirə’ə bıdoran və əz mıs birə naxışhon zərə bire.

– Kunun bəbirəni tərsiran lozım ni, roh’ət bıxsind, – dələ güfti və qəror do. Kinin ovçı umuna na mudunu yoftan.

Həqiqətəniş, ovçı ye xeyli pöyist və güzət soxda bə’də ve səy xıştan bə niğilhon üşə raft.

– Tihə dori, – ovçı xıştanbexıştan güfti, – dələ-filon nısti.

Bə’dərin ruz üzgə ye ovçıyi nüne dələ birə tərəf umo. Tənbəl-tənbəl ve təvər xıştana ve dimi bə gövde dor zə, səyiş ye-dı duhun röyist.

– Balahonman, dənişind vinind in kiləm ovçıyi bərə təşrif vordagor?

– Ovçirə bı tani bohoya olat histi, silohi mih’kəmi, səy xıştana, mə’lumi ki, qe xorunda bısoxtan.

– Roh’ət bıxsind, – dələ güfdi, – fərosəti nəbirə ovçıyi.

Ovçı qe güzət soxt, kəm güzət soxt, bə’də səy xıştaneş vəyift raft.

Satoyin ruz bı tan dor avoz səy röyist. Balahon dələ sər xıştanuna əz koğuş dərordund və güftirund:

– Ovçirə olati və tufəngi qe keyneyi, səyiş xubdošta bire. Xıştaniyiş qe cəldi, əz tan dormuniş dəst nəbıkəşiran.

Dələ noroh’ət bı, balahon xıştana sərdəs birana tapşırıq do:

– İn əsl ovçıyi! Əz in yərə verixtəniyim!

Dələhona hər kiye bə ye tərəf oppala şundun verixtund, ven minvol cun xıştanuna əz dəst ovçı varasundund”.

Mətnə xunda bə’də bı nağıl birə dələhona əz ki tərsiranirə xəbər vəynind. “Ovçı” sıxanirə əz şogirdhon ustora bə’də un sıxana ve komin h’ərf sər dəhiştanirə vomızind. **oo** h’ərfirə bə lövhə nöişind. Diyə bə’də nənə və ördöyij sıxanhonirə nöiştə bə’də uşuneş ve komin h’ərfhon əz sər dəhiştanişuna mudunind xəbər vəyiftan. **oo** və **öö** h’ərfhonirə nöiştan qaydeyirə izoh soxta bə’də ven h’ərfhon bə’məl umora hecohona bə lövhə qeyd sozind: na, an, nə, ən, no, on, nö, ön, om və s. İşmun bə şogirdhon in h’ərfhona bı qeyin sıxanhona bəməl vordani iştirok soxtanirə qeyd sozind, bı eyne zaman uşuna ven h’ərfhon sər dəhiştə komin sıxanhona dunustanişuna xəbər vəynind. İn dəfə bə lövhə həmin sıxanhona ve heco bınöiştəni bı komini **n**, bı komini **o** və **ö** h’ərfhonirə biranirə, bı komin sıxan kələh, bı komin sıxan bijlə nöiştə biranirə xəbər vəynind. Məsələn, xor-dan, Xə-lil, ni-mə, nə’-nö, ö-gi-nə və s. sıxanhona mudunind qeyd soxtan. Bə’də şimərdə heco və sıxanhona bə lövhə nöişind və şogirdhoneş uşuna bə dəftər xıştanun nöiştanişuna xohiş sozind.

Şogirdhona bə dəst vorda bə bilikhonişun be qiymət doran dərs kitobirə 39, 40, 41-min səhifəhoni dora birə tapşırıqhona mudunind istifoda soxtan. Bərə bı 3-toyin tapşırıq şogirdhon sıxanhona düzgün xundani, bı 4-toyin tapşırıq birə sıxanhona ve heco xundəniyund.

Bı 6-toyin tapşırıq bə are şogirdhon dialoq tərrib bəbiran. İn tapşırığa ve cıfthon icro soxtan mümküni. Bı səhifə 41-min şəkil və dora birə plana bə əsosi əz 5-7 cümlə iborət ye mətni tərrib birəniyi. Şogirdhon bə bilikhonişun be dəyər doran mətnə vese qrup kori ımbı tapşırıq doran. Şogirdhon sıxan bısoxdəni işmun bı tərribi tə bə hezım girəştə h'ərfhona birə bəzi sıxanhona bə lövhə nöişund və güzət sozund. Mətnə qiy-mət doranirə bıbərdəni mütləq bı həmin sıxanhon komin h'ərfhona şunuxtanişuna xə-bər vəynind və həmin h'ərfhona bə doirə bustunind. Bı nəzər vəynind ki, şogirdhon in tapşırığa bı cö bırasundəni ancaq h'ərfhona kiləm bə biyor döştanişuna na, bı eyni za-mon tə be hezım kürə soxta sıxan baze xıştana təqdim san sozi, cümlə dırıst soxtan bacarıqhonişun, fikirhona ifoda soxtan bacarıqhonişuna nümoyiş san sozund. İşmun bə uşuna dırıst soxta cümləhonişun ve diqqəti dənişirəni, əgər bı tələffüz sıxanhon hər ye səhvi rah tund, dırıst soxtəniyind. Bı eyni zamon ifoda soxta cümləhon tə be hezım ve girəştə h'ərfhon ye sıxani boşı, inə xəbər vəyifdəni, digər şogirdhoneş diqqətirə ben sıxan cəlb soxtəniyind.

Şogirdhona nöiştan bacarıqhonişun bə forma be vəngəstan **Nn, Oo, Öö** h'ərfhonirə bə hüsxnət dəftəri nöiştəni, bı eyni zamon uşuna ve iştiroki bə'məl vorda na, an, no, on, nö, ön, in, ni, nə-nə, nə-nö, ni-mə, Xə-lil və s heco və sıxanhonişun bə hüsxnət dəftəri əz ruyi nöiştəniyind.

I	II	III	IV
H'ərfhona be şunuxtən çətini bıkəşiran.	H'ərfhona bəxundəni bə səhvhon rah bıdoran.	H'ərfhona ve mə'limə köməki başunuxtən	H'ərfhona başunuxtən.
H'ərfhona bı nöiştəni çətini bıkəşiran.	H'ərfhona bınöiştəni bə səhvhon rah bıdoran	H'ərfhona mə'limə ve köməyi bınöiştan.	H'ərfhona bınöiştan
H'ərfhona bı tərrib heco və sıxanhon be kor fidoştən çətini bı kəşiran.	H'ərfhona bı tərrib heco və sıxanhon be kor fidoştən bə səhvhon rah bıdoran.	H'ərfhona mə'limə ve köməyi bı tərrib heco və sıxanhon kor bəfidoştən.	H'ərfhona bı tərrib heco və sıxanhon kor bəfidoştən.

Pp, Rr h'ərfhoni

17

(1 sə'ət)

Mövzu	Pp, Rr h'ərfhoni
Standarthon	3.2.2. Sıxanhona ve düzgün tələffüz soxtan baxundan.
Məqsədhon təlim	Pp, Rr h'ərfhonirə bəşunuxtan; Pp, Rr h'ərfhonirə bınöiştan; Ve Pp, Rr h'ərfhoni bə'məl umora heco və sıxanhona bəxundənund.
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərdi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Elementhon h'ərfhona bınöiştan və vəyəsundan. Sıxanhona düzgün baxundan və tələffüz bısoxtan
Resurshon	Dərs kitabı, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş došta mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxansoxtan
Sıxan ehtiyoti	Pənir, peyğəmbəri, ə'ssəl, piyoz, parıstək, xurok
Zuhuna qaydahoni	Sıxana səs və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan, Pp, Rr h'ərfhonirə vomıxtan
Nöiştan	Əz Pp, Rr h'ərfhoni iborət heco və sıxanhona xundan
Nöiştan	Elementhon h'ərfə və h'ərfhona nöiştan

Be motivasiya soxtan məqsədi bə şogirdhon güşdoştan mətni ımbı təqdim soxtan. Be əzənin Mirzə Ələkbər Sobirə "Tülki və qələğ" təmsilirə mudunind xundan.

Bə duhuni pənir ye qələği
Küft par, nişt bə ye dor boği.
İnə di, umo bə nəzdik tülki,
Ü sər ləmund ve ye ədəbi ki.
Ve həsrəti bə qul qələğ ben vaxt
Bə zəvər gümund sər xıştana saxt.
-Əh'sən, ey ağaye -qələğ! -güfti!
Tı nişte bə toxə dor ve h'ırməti.
İmrüz naxışzəri bə çəmənmun,

Man şor birim əz umoranişmun!
Kiləm gözəl, kiləm xuşruyi tı,
Cöyi hısti ki, güyum humoyi tı.
Vese örşimi mühontı tıra,
Əz bədnəzər xudo dorı tıra!
İn yəqini, hısti xuba səsti,
Xun ki, səfo tı be man nəfəsti!”
Əz in sıxanhon qəloğ vord fərəh,
Duhuna ü vokərd xeyli firəh,
Tülki xost hə yə dəfə güyi “Qa”,
Əz duhuni pərir tan parısta,
Tülki fövrən ba havı gırıft, xord,
Bə qəloğ güfti ve təneyiş soxt:
“Nə ımbıst bə dünyo sarsaqhon,
Gısnə umunund, yəqin, yaltaqhon”.

Mətnə xunda bə'də bı təmsil birə qəloğa çı xordanirə mudunind xəbər vəyıftan və “pərir” cavobirə ustoran. İn sıxana ve komin h'ərf sər dəhişranirə xəbər vəyıftə bədə **Pp** hərf'irə bə lövhə nöişind. Diyə bə'də ben sıxan birə **r** hərf'irə bə doirə vəynind, şogirdhona veşun oşino sozind və kələh **R** hərfirə cürö qey sozind. İn h'ərfhona nöiştan qaydeyirə izoh soxta bə'də uşuna ve iştiroki bə'məl umora hecohona bə lövhə nöişind: pa, ap, pə, əp, po, op, pi, ip, ra, ar, ər, rə və s. İşmun bə şogirdhon in h'ərfhona bı qeyin sıxanhona bə'məl vordani iştirok soxtanirə qeyd sozind, bı eyni zamon uşuna ven h'ərfhon sər dəhiştə komin sıxanhona dunustanişuna xəbər vəynind. İn dəfə bə lövhə həmin sıxanhona ve heco binöiştəni bı komini **p**, bı komini **r** h'ərfirə biranirə, bı komin sıxan kələh, bı komin sıxan bijlə nöiştə biranirə xəbər vəynind. Məsələn, rah, por-ça, pə-nir, pə-lü, pör-dö, ro-ho, pür, hor, do-ran, ho-min, di-ran və s. sıxanhona mudunind qeyd soxtan. Bə'də şımərdə heco və sıxanhona bə lövhə nöişind və şogirdhoneş uşuna bə dəftər xıştanun nöiştanişuna xohiş sozind.

Şogirdhona bə dəst vorda bə bilikhonişun be qiymət doran dərs kitobirə 42, 43, 44-toyin səhifəhon dora birə tapşırıqhona mudunind istifoda soxtan.

Bı 3-toyin tapşırıq şogirdhon tihe xunahona ve pur soxtan sıxanhon bə'məl vordəni, bı 4-toyin tapşırıq birə şəkilhona bə əsosi sıxanhona xundəni, bı 6-toyin tapşırıq pazl ve dırıst soxtan bı eyni zamon mətniş tərtib soxtəniyund. 6-toyin tapşırıq be şogirdhon san diyə maraqlı boşı. İşmun in tapşırığa ve qrup kori mudunind bı cö rasundan. Pazl ve dırıst soxtan şogirdhon mətn tərtib soxtəni və inə məzmunirə sıxan soxtəniyund.

7-toyin tapşırıq əz şogirdhon bə h'əqq oiləhon xıştanun sıxan soxtana tələb bısoxtan. İşmun inə vese təqdimot h'özır biranirə mudunind xostan. Şogirdhon sıxan bısoxtəni işmun bı tərkibi tə be hezım girəştə h'ərfhona bire bə'zi sıxanhona bə lövhə nöişind və güzət sozind. Mətnə qiymət doranirə bıbərdəni mütləq bı həmin sıxanhon komin h'ərfhona şunuxtanişuna xəbər vəynind və həmin h'ərfhona bə doirə bustunind. Bı nəzər vəynind ki, şogirdhon in tapşırığa bı cö bırasundəni ancaq h'ərfhona kiləm bə biyor döştanişuna na, bı eyni zamon tə be hezım kürə soxta sıxan baze xıştana təqdim san sozi, cümlə dırıst soxtan bacarıqhonirə, fikirhona ifoda soxtan bacarıqhonişuna nümoyiş san sozund. İşmun bə uşuna dırıst soxta cümləhon ve diqqəti

dənişirəni, əgər bı tələffüz sıxanhon hər ye səhvi rah tund, dırist soxtəniyind. Bı eyni zamon ifoda soxta cümləhon tə be hezim ve girəştə h'ərfhon ye sıxani boşı, inə xəbər vəyiftəniyi, digər şogirdhones diqqətirə ben sıxan cəlb soxtəniyind.

Şogirdhona nöiştən bacarıqhönirə bə forma be vəngəstan Pp, Rr h'ərfhonirə bə hüsxnət dəftəri nöiştəni, bı eyni zamon uşuna ve iştiroki bə'məl vorda Pa, ap, pə, əp, po, op, pi, ip, ra, ar, ər, rə, ah, parça, pənir, pəlü, pördö, roho, pür, hor, doran, homin, di-ran və s. heco və sıxanhonirəş bı hüsxnət dəftəri əz ruyi nöiştəniyind.

Bə təqdimot qiymət doran:

Meyarhon	HƏ	NA
Bı təqdimot h'əmme qrup üzvhoni iştirok soxt		
Təqdimotçı fikirhon xıştana oydin və dəqiq ifoda soxt		
Bı məh'əl təqdim əz girəştə sıxanhon xeyli istifoda bı.		
Bə şifohi nitq sıxanhon düzgün tələffüz bı.		

Fərdi qiymət dorana ve ziroyin meyorhon ımbı bərdan:

I	II	III	IV
H'ərfhona be şunuxtan çətini bıkəşiran.	H'ərfhona bəxundəni bə səhvhon rah bıdoran .	H'ərfhona ve mə'limə köməki başunuxtan	H'ərfhona başunuxtan.
H'ərfhona bı nöiştəni çətini bıkəşiran.	H'ərfhona bınöiştəni bə səhvhon rah bıdoran	H'ərfhona mə'limə ve köməyi bınöiştən.	H'ərfhona bınöiştən
H'ərfhona bı tərkib heco və sıxanhon be kor fidoştan çətini bı kəşiran.	H'ərfhona bı tərkib heco və sıxanhon be kor fidoştan bə səhvhon rah bıdoran.	H'ərfhona mə'limə ve köməyi bı tərkib heco və sıxanhon kor bəfidoştan.	H'ərfhona bı tərkib heco və sıxanhon kor bəfidoştan.

Ss, Şş, Tt h'ərfhoni

18

(2 sə'ət)

Mövzu	Ss, Şş, Tt h'ərfhoni və səshoni
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə bə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəşundan. 3.2.2. Sıxanhona ve düzgün tələffüz soxtan baxundan.
Məqsədhon təlim	Ss, Şş, Tt h'ərfhonirə bəşunuxtan Ss, Şş, Tt h'ərfhonirə bınöiştan Ve Ss, Şş, Tt h'ərfhoni bə'məl umora heco və sıxanhona bəxundənund.
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərđi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Elementhon h'ərfhona bınöiştan və vəyəşundan. Sıxanhona düzgün baxundan və tələffüz bısoxtan
Resurshon	Dərs kitobi və şəkilhon
Nitq bacarıqları	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş doştə mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxansoxtan, mətn tertib soxtan
Sıxan ehtiyoti	Sutka, sol, sə'ət, saniyə, şaftolı, şabalud, soz, tərozi, şalvor, tava, tor
Zuhuna qaydahoni	Sıxana səş və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan, Ss, Şş, Tt h'ərfhonirə vomıxtan
Xundan	Əz Ss, Şş, Tt h'ərfhoni iborət heco və sıxanhona xundan
Nöiştan	Elementhon h'ərf və h'ərfhona bınöiştan

Ve motivasiya soxtan məqsədi bə şogirdhon musiqiyi bə Səid Rüstəmov, sıxanhoni bə Mirmehdi Seyidzadə oid birə numi "Sə'ət" birə mə'nirə bilind. Həmin mə'nirə linkirə beşmun təqdim bısoxtənim: <https://www.youtube.com/watch?v=smjnl1rDK8>

Əz güşdoştan bə'də bı mə'ni bə h'əqq çı söhbət raftana əz şogirdhon xəbər vəy-nind. "Sə'ət" cavobirə ustora bə'də in sıxana ve komin h'ərf sər dəhiştanirə vomızind. Sıxana bə lövhə nöiştə bə'də ba sıxan birə **S** və **T** h'ərfhonirə bə doirə vəynind. Bə şogirdhon ben sıxan naşunuxta ye h'ərfireş biranirə güyind. Əz in bə'də bə lövhə kələh və bijlə **S** və **T** h'ərfhonirə nöişind. Diyə bə'də şəkil şara nümoyiş sozind və Ş h'ərfirə bı eyni qayda bə lövhə nöişind. İn h'ərfhona nöiştan qaydeyirə izoh soxta bə'də uşuna ve iştiroki bə'məl umora hecohona bə lövhə nöişind: şa, aş, şə, əş, tə, ət, ti, it və s. İşmun bə şogirdhon in h'ərfhona bı qe sıxanhona bə'məl umorani iştirok soxtanirə qeyd sozind. Bı eyni zamonış əz uşun ven h'ərfhon əz sər dəhiştə komin sıxanhona dunustnişuna xəbər vəynind. Ben dəfə bə lövhə həmin sıxanhona ve heco bı nöiştəni bı komin **ş**, bı komin **s**, bı komin **t** h'ərfirə biranirə, bı komin sıxan kələh, bı komin sıxan bijlə nöiştanirə xəbər vəynind. Məsələn, sut-ka, sol, sə'-ət, sa-ni-yə, şaf-to-lı, şa-ba-lud, soz, tə-ro-zı, şal-vor, ta-va, tor və s. sıxanhona mudunind qeyd soxtan. Bə'də şımərdə heco və sıxanhona bə lövhə nöişind və əz şogirdhon uşuna bə dəftər-honişun nöiştana xohind.

Şogirdhona bə dəst vorda bə bilikhonişun be qiymət doran dərş kitobirə 46, 47,48 və 49-toyin səhifəhon dora birə tapşırıqona mudunind istifoda soxtan.

Məsələn, bı 4-toyin tapşırıq şogirdhon sıxanhona xundəni və düzgün tələffüz soxtəniyund. Be əzənin sıxanhona ve heco xundanirə mudunind təmin soxtan. Bı 6 və 7-toyin tapşırıqon şogirdhon ve ru şəkil kor ve bərdan bə h'əqq həm vaxt, həmiş ruza rejimhoni mudunund sıxan soxtan. İn tapşırığa ve qruphoniş imbi kor soxtan. Əgər ümumi güyim, bı dərş kitobi dora birə kinin tapşırıqon şogirdhona fikirhon xıştanuna sərbəst be ifoda soxtani şəroit bə'məl vordan. Əz in əlova işmun uşuna sıxan bazeyişuna və ifoda bacarıqonirə be qiymət doran fürsət san bə'məl biyonind. Şogirdhon sıxan bısoxtəni işmun sıxanhona bı tələffüzi, cümləhona bı tərtiboti roho dora səhv-hona dırist sozind və düzgün tələffüzə soxta sozind. Bı eyni zamon bə ifoda birə cümləhon tə be hezım ve girəştə h'ərfhon sər dəhiştə ye sıxani boşı, ürə bı səri pöyistəni, digər şogirdhona diqqətirə be sıxan cəlb soxtəniyind.

Şogirdhona nöiştan bacarıqonirə bə forma be vəngəstan **Ss**, **Şş**, **Tt** h'ərfhonirə bə hüsxnət dəftəri nöiştəni, bı eyni zamon uşuna ve iştiroki bə'məl vorda şa, aş, şə, əş, tə, ət, ti, it, sut-ka, sol, sə-ət, sa-ni-yə, şaf-to-lı, şa-ba-lud, soz, tə-ro-zı, şal-vor, ta-va, tor və s heco və sıxanhonirəş bı hüsxnət dəftəri əz ruyi nöiştəniyind

	I qrup	II qrup	III qrup
Tapşırığa bı cö bırasundan və dora tələbhona bı sər baftoran.	+	+	+
Tapşırığa h'əll bısoxdəni bə əvvəlin təcrübəhon bıdənişiran.	+	-	+
Tapşırığa h'əll bısoxdəni ve sürəti kor bısoxtan.	+	-	-

Uu, Üü h'ərfhoni

19

(1 sə'ət)

Mövzu	Uu, Üü h'ərfhoni
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöişdan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfiqurasiyeyirə müəyyən birə xəttə və ruyi düzgün bınöişdan və vəyəşundan. 3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan. 3.2.2. Sıxanhona düzgün tələffüz bısoxdan və baxundan.
Məqsədhon təlim	Uu, Üü h'ərfhonirə bəşunuxdan; Uu, Üü h'ərfhonirə bınöişdan; Əz Ve Uu, Üü h'ərfhoni bə'məl umora heco və sıxanhona bəxundənund.
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərđi iş
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Elementhon h'ərfhona bınöişdan və vəyəşundan. Sıxanhona düzgün baxundan və tələffüz bısoxtan.
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş doştə mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxansoxtan, mətn tərtib soxtan
Sıxan ehtiyoti	əngür, ürdək, stul, üti, ustuxun
Zuhuna qaydahoni	Sıxana səs və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan, Uu, Üü h'ərfhonirə vomıxtan,
Xundan	Əz Uu, Üü h'ərfhoni iborət heco və sıxanhona xundan
Nöiştan	Elementhon h'ərf və h'ərfhona bınöiştan

Be motivasiya soxtan məqsədi şogirdhon bə nağıl “Kifirə bale ürdək” güş bıdoştə-nund. Həmin nağıla linki təqdim soxta bəbiran: <https://www.youtube.com/watch?v=xRQ0ngjDDDC>

Bə nağıl əz güş doştə bə'də ben nağıl əz çı söhbət raftana əz şogirdhon xəbər vey-nind. “Bale ürdək” cavobirə usdora bə'də in sıxana ve komin hərf əz sər dəhiştəni-rə vomızind. Sıxana bə lövhə nöişind və **Ü** h'ərfirə əz ziri xətt kəşind. Diyə bə'də kələh **Ü** və bijlə **ü** h'ərfhonirə nöiştan qaydeyirə ruşun tind. Bə şogirdhon in h'ərfə bə dəftərho-nişun nöiştəna tapşırıq tind. Əz in bə'də “ulduz” şəklirə ruşun tind və in sıxanəş ve ko-min h'ərf əz sər dəhiştəni-rə xəbər veynind və bə lövhə kələh və bijlə **U** h'ərfhonirə nöişind. İşmun əz şogirdhon bə “ulduz” sıxani çanto **“u”** h'ərfi birəni-rə xəbər mudu-nind veyıftan. İn sıxanhona nöiştan qaydeyirə izoh soxta bə'də uşuna ve işti-rokiyişun bə'məl umora heco və sıxanhona bə lövhə nöişind: ən-gür,ür-dək, stul, ü-ti, us-tu-xun.

İşmun bə şogirdhon in h'ərffona bı qeyin sıxanhona bı bə'məl umorəni iştirək soxtanirə qeyd sozind, bı eyni zamon əz uşun ven h'ərffon sər dəhiştə və yo bı tərki bı in h'ərffona biə komin sıxanhona dunustanişuna xəbər vəynind. İn dəfə bə lövhə həmin sıxanhona ve heco bı nöiştəni bı komini **ü**, bı komini **u**, bı komini **ü** h'ərfirə biranirə, bı komin sıxan kələh, bı komin sıxan bijlə nöiştanirə xəbər vəynind. Bə'də şımərdə heco-hona və sıxanhona bə lövhə nöiştənd və əz şogirdhoniş uşuna bı dəftərhoneişun nöiştanirə xohind.

Şogirdhona bə dəst vorda bə bilikhonişun be qiymət doran dərs kitobirə 50 və 51-min səhifəhon dora birə tapşırıqona mudunind istifoda soxtan.

Məsələn, bı 50-toyin səhifə birə şəkil təsvir soxta şəkilhona beşun mudunind num doran. Yoxud bı 51-min səhifə 3-toyin tapşırıq ve ru şəkil birə kora bö həsr bire. İn tapşırığa ve qruphon kor soxtan diyə xub ımbı. H'əttə inə biye öyiniş ımbı çarxundan. Məsələn, tapşırığa izoh bısotəni bə şogirdhon güyind ki, mətn tərtib bısotəni bı tərki bı **u** və **ü** h'ərffoni birə sıxanhona istifoda be bısotəni küşiş sozund. Bı eyni zamon üreş qeyd sozind ki, komin qrup bı tərki bı əz in h'ərf birə sıxanhona qe kor fiti, öyine qolibi san **ü** boşı. Öyine be girəundan mütləq müəyyən ye vaxti tind.

Şogirdhon diyə bə'də tərtib birə mətnə bə əsosi 4 və 5-toyin tapşırıqona mudunund bı cö rasundan. Mətnə təqdim bısotəni şogirdhona sıxanhona bə düzgün tələffüz soxdanişun diqqət sozind. Be əzənin sıxanhona ve heco xundanirə mudunind təmin soxtan. İn tapşırıq şogirdhon fikirhon xıştanuna be sərbəst ifoda soxtanişun san şəroit bə'məl biyonı. Bı eyni zamon işmun uşuna sıxan ba bazeyişuna və ifoda bacarıqhoneişun be qiymətdoran san fürsət bə dəst biyonund. Şogirdhon sıxan bısotəni işmun sıxanhon bı tələffüzi, cümlərə bı tərtiboti roho dora səhvəona dırist sozind və düzgün tələffüzə soxta sozind.

Şogirdhona nöiştan bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan **Uu, Üü** h'ərffonirə bə hüsnxət dəftəri nöiştəni, bı eyni zamon uşuna ve iştirəki bə'məl vorda sıxanhonirəş: ən-gür, ür-dək, stul, ü-ti, us-tu-xan bı hüsnxət dəftəri əz ruyi nöiştəniyind.

	I qrup	II qrup	III qrup
Tapşırığa bı cö bırasundan və dora tələbhona bı sər baftoran.	+	+	+
Tapşırığa həll bısotəni bə əvvəlin təcrübəhon bıdənişiran.	+	-	+
Tapşırığa h'əll bısotəni ve sürəti kor bısotəni.	+	-	-

Və yoxud:

Meyarhon	HƏ	NA
Bı təqdimot h'əmme qrup üzvhoni iştirək soxt		
Təqdimotçi fikirhon xıştana oydin və dəqiq ifoda soxt		
Bı məh'əl təqdim əz girəştə sıxanhon xeyli istifoda bı.		
Bə şifohi nitq sıxanhon düzgün tələffüz bı.		

Mövzu	Şuşa
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 4.1.2. H'ərftə elementhonirə və konfiqurasiyeyirə müəyyən birə xəttə ve ruyi düzgün bınöiştan və vəyəşundan. 3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan. 3.2.2. Sıxanhona düzgün tələffüz bısaxtan və baxundan. 3.1.2. Bı mətn birə sıxanhona mə'nöyi nəzdik birə sıxanhona ve köməyi izoh bısaxtan.
Məqsədhon təlim	Mətnə baxundan Sıxanhona bınöiştan
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərdi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Sıxanhona düzgün baxundan və tələffüz bısaxtan. Mətnə baxundan.
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqboni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş doştə mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxansoxtan, mətn tərtib soxtan
Sıxan ehtiyoti	Şuşa, musiqi, ləl, xonniğ, cənub, Cıdır düzi, muzey, şoir, rəssom, musiqiçi, meydun, düşmə, xarıbülkül
Zuhuna qaydahoni	Mə'nöhoni nəzdik birə sıxanhona müəyyən soxtan
Xundan	Mətnə xundani.
Nöiştan	Əz mətn ye porçara nöiştani.

Be motivasiya soxtan məqsədi "Kühhon Şuşa" mə'niyə be şogirdhon xunda sozind: <https://www.youtube.com/watch?v=Wg6R123q-pl>. Bə'də bı mə'ni söhbətə əz çı raftanirə xəbər vəynind. Bə şogirdhon ve "Bə həqq Şuşa çı bısdənind?" suoli mürocət sozind. Diyə bə'də dərs kitobirə bı 52-toyin səhifeyi birə mətnə ve növbeyi xunind. Sıxanhona bə düzgün tələffüzi, mə'nöyirə bə sər uftorani diqqət sozind. Bı bə'zi h'issəhon bə xundan proses müdöxilə sozind. Eh'tiyoc bəbirəni sıxanhona mə'nöyirə izoh sozind.

Dərs kitobirə bə 52 və 53-toyin səhifəhoni dora birə 2, 3, 4-toyin tapşırıqhon ven mətn əloqədori. İşmun mətnə xunda bə'də əz şogirdhon ürə qutəh'ə məzmunirə mudunin xəbər vayıftan. Dərs kitobirə bə 53-toyin səhifeyi dora birə 5 və 6-toyin tapşırıq bı şogirdhon mə'nöyi nəzdik birə sıxanhona bə h'əqqi be təsəvvür bə'məl vordan, in sıxanhona bə cümləhon istifoda soxtan bacarıqbonirə bə forma vəngəstan məqsədi xidmət bısaxtan.

Şogirdhona nöiştan bacarıqbonirə bə forma be vəngəstan mətnə müəyyən ye h'issəyirə bə hüsnxət dəftəri nöiştanirə mudunind xostan. Bə bacarıqhon qiymət dorana dora birə tapşırıqhona bı fərdi qayda və yoxud ve qruphon ımbı bərdan.

	Lolə	Nodir	Mohir
Tapşırığa bı cö bırasundan və dora tələbhona bı sər baftoran.	+	+	+
Tapşırığa h'əll bısaxtəni bə əvvəlın təcrübəhon bıdənışiran.	+	-	+
Tapşırığa h'əll bısaxtəni ve sürəti kor bısaxtan.	+	-	-

Vv, Yy, Zz h'ərfhoni

21

(1 sə'ət)

Mövzu	Vv, Yy, Zz h'ərfhoni
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün binoiştan. 4.1.2. H'ərfhona elementhonirə və konfigurasiyeyirə müəyyən birə xəttə və ruyi düzgün binoiştan və vəyəşundan. 3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan. 3.2.2. Sıxanhona düzgün tələffüz bixoxtan və baxundan.
Məqsədhon təlim	Vv, Yy, Zz h'ərfhonirə bəşunuxtan; Vv, Yy, Zz h'ərfhonirə binoiştan; Ve Vv, Yy, Zz h'ərfhoni bə'məl umora heco və sıxanhona bəxundənund. Mətnə düzgün baxundan
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərđi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Elementhon h'ərfhona binoiştan və vəyəşundan. Sıxanhona düzgün baxundan və tələffüz bixoxtan.
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş došta mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxansoxtan, mətn tərtib soxtan
Sıxan ehtiyoti	Üzüm, ürdək, stul, ütü, sümük
Zuhuna qaydahoni	Sıxana səs və h'ərf tərkibirə müəyyən soxtan, Vv, Yy, Zz h'ərfhonirə vomıxtan
Xundan	Əz Vv, Yy, Zz h'ərfhoni iborət heco və sıxanhona xundan
Nöiştan	Elementhon h'ərf və h'ərfhona binoiştan

Be motivasiya soxtan məqsədi be şogirdhon Korney Çukovskirə əz "Milçək vizilçək" şeiri ye porça mudunind xundan (Tərcümeysi an Teymur Elçini).

Milçək, milçək, vizilçək
İşqami zərdə dibçək
Ü pül yoft ba hamori,
Bıgəştəni bı xori.
Rahi bə bozor ufto,
Ye kələh sumovər usto.
"Tarakanhon, ye poyind

Çoyman hı, qunağ boşınd”.
 Kürə bı tarakanhon,
 Tihi bı istikonhon,
 Mo şir be böcəkhon,
 Hər kiyi xord sə fincon.
 Imruz in Milçəymuna
 Milçəyə, Vizilçəkmuna
 əvəllüd ruzi, Milçək,
 Şor bı imruz,Vizilçək.

İn şeirə xunda bə'də bə şogirdhon “Ve fikirişmun şoir bə Milçək be an çı Vizilçək bafan?” suoli tind. Şogirdhona əksəriyyəti “vız-vız bısəxtənd” cavobirə san tund. Ben məh'əl bə “vız-vız” təqlidi sıxana nöişind, bə'də v və z h'ərfhonirə bı doirə vəynind. Bə lövhə hə duto h'ərfə kələh və bijlə formahonirə nöişind. Əz şogirdhon in h'ərfhon bə dəftərli xıştanun nöiştana tələb sozind. Bə'də bı sər ye kart təsvir birə yəhərinə şəkilirə ruşun tind və “Ve fikirişmun bı sər əs birə çiyi və be an çı istifoda bəbiran?” suolirə tind. Qe gümon ki, şogirdhon ben suol be cavob doran san çətini kəşund. İşmun kömək sozind və sıxana mə'nöyirə beşun izoh soxta bə'də ve komin h'ərf sər dəhiştana əz uşun xəbər vəynind. Bə'də Yy h'ərfhonirə bə lövhə nöişind.

Bə'də əz şogirdhon ven h'ərfhon əz sər dəhiştə, yoxud bı tərkihi əz in h'ərfhon birə komin sıxanhona şunuxtanişuna xəbər vəynind. Zuğol, ruz, zürnö, Nöyrız və s. sıxanhona bə lövhə nöişind və şogirdhoniş bə dəftərhon xıştanun nöiştanişuna xohind. İşmun bə şogirdhon in h'ərfhona bı qeyin sıxanhona bı bə'məl umorani iştirək soxtanirə qeyd sozind.

Şogirdhona bə dəst vorda bə bilikhonişun be qiymət doran dərs kitobirə 55-toyin səhifeyi dora birə tapşırıqhona mudunind istifoda soxtan.

Məsələn, bı 55-toyin səhifə birə tapşırıqhon beşmun faydeyi san qe boşı. 2-toyin tapşırığa ve vositeyi işmun bə şogirdhon həftərə ruzhonirə mudunind vomıxtan. Yoxud uşuna həftə və həftərə ruzhoni, bon ruzhon bə h'əqq ruşundora fəoliyyəthonişun be sıxan soxtanişuna imbi şəroit bə'məl vorda soxtan. Məqsəd şogirdhona təxəyyüliyə bı kor vəngəstan və sıxan bazahonişuna əz zəngin soxtan iborəti. Bı eyni zamon işmun uşuna sıxa bazeyişuna və ifoda bacarıqhonişuna be qiymət doran san fürsətişmun boşı. Şogirdhon sıxan bısəxtəni işmun sıxanhon bı tələffüzi, cümlərə bı tərtiboti roho dora səhvəhona dırışt sozind və düzgün tələffüzə soxta sozind.

Şogirdhona nöiştan bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan **Vv, Yy, Zz** h'ərfhonirə bə hüsxnət dəftəri nöiştəni, bı eyni zamon uşuna ve iştirəki bə'məl vorda sıxanhoniş: ən-gür, ruz, yə-hər, zu-ğol, vəlg və s. bə hüsxnət dəftəri əz ruyi nöiştəniyind.

	I qrup	II qrup	III qrup
Tapşırığa bı cö birasundan və dora tələbhona bı sər baftoran.	+	+	+
Tapşırığa h'əll bısəxtəni bə əvvəlin təcrübəhon bıdənişiran.	+	-	+
Tapşırığa h'əll bısəxtəni ve sürəti kor bısəxtan.	+	-	-

Mövzu	İ'dhonmun
Standarthon	4.1.1. H'ərf və sıxanhona düzgün bınöiştan. 3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan. 3.2.2. Sıxanhona düzgün tələffüz bısaxtan və baxundan. 3.1.2. Bı mətn birə sıxanhona mə'nöyi nəzdik birə sıxanhona ve köməyi izoh bısaxtan.
Məqsədhon təlim	Mətnə baxundan Sıxanhona bınöiştan
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərdi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Sıxanhona düzgün baxundan və tələffüz bısaxtan. Mətnə baxundan.
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Güşdoştan	Bə şifohi göstərişhon adekvat reaksiya, numi kəşirə əşyohona bı şəkil ruşun doran, bə güş došta mətn birə epizodhona ve illüstrasiyahon rubaru soxtan
Sıxansoxtan	Ve ru şəkil sıxansoxtan, mətn xundan
Sıxan ehtiyoti	Nöyrız, şəkərbura, səməni, şəm, ə'lo, şirniyyothon, rəmz, xurok, paxlavo, qaqol
Zuhuna qaydahoni	Mə'nöyi nəzdik birə sıxanhona müəyyən soxtan
Xundan	Mətnə xundan
Nöiştan	Əz mətn ye porçara nöiştan

Be motivasiya soxtan məqsədi sıxanhoni bə Ramiz Rövşən, musiqiyi bə Cavanşir Quliyev məxsus birə “Nöyrız imo, vassol imo” mə'niyi bə şögirdhon əz link <https://www.youtube.com/watch?v=oxzJ63M1lzc> imbi güş došta soxtan. Bə'də bı mə'ni söhbətə əz çı raftanirə xəbər vəynind. Əz şögirdhon “İd Nöyrız” cavobirə ustora bə'də beşun ve “Bə həqq İ'd Nöyrız çı bısdənind?” suoli mürocət sozind. Diyə bə'də dərs kito birə bə 56-toyin səhifeyi birə mətnə ve növbeyi xunda sozind. Sıxanhona bə düzgün tələffüzi, mə'nöyirə bə sər uftorani diqqət sozind. Bı bə'zi h'issəhon bə xundan prasesi müdoxidə sozind. Eh'tiyoc bəbirəni sıxanhona mə'nöyirə izoh sozind. İşmun mətnə

xunda bə'də əz şögirdhon ürə qutəh'ə məzmunirə sıxan soxtana mudunind xohiş soxtan.

Dərs kitobirə bı 57-toyin səhifeyi birə 2-toyin tapşırığa bə h'əqq l'd Nöyriz birə bılıkhon be nağıl soxtan məqsədi bə şögirdhon ımbı müəyyən istiqomət doran. "Odəthon Nöyriz", "Rəməzhon Nöyriz", "Şirniyyothon Nöyriz"

İşmun in tapşırığa bə şögirdhon vese qrup kori mudunind doran. Hər qrupi bə h'əqq ye mövzuyi təqdimot mudunund h'özır soxtan. İn təqdimot şifohiyi, ammo bə şögirdhon bə vərəqhon ve təqdimot əloqədor müəyyən şəkilhon kəşirana, sıxan soxtan xıştanuna ve şəkilhon tamom soxtana mudunind xohiş soxtan. Məsələn, qrupa yeki bə h'əqq torix Nöyriz, digəri bə h'əqq şirniyyothon, satoyin bə h'əqq atributhon mudunund sıxan soxtan.

Dərs kitobirə bı 57-toyin səhifeyi dora birə 3-toyin bə şögirdhon bə əsos şəkil sıxan soxtan, təxəyyül xıştana bə kor vəngəstan, bə şəkil kreativ münosibət ruşun doran bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan şəroit bə'məl bıvordan. İşmun h'ətto ve Nöyriz əloqeyi birə Keçəl və Kosa öyınirə bı şəkil ve rolhon öyin bə sinif ımbı girərundan və dialoq tərtib soxtan. İn be şögirdhon diyə maraqlı san boşı.

Şögirdhona nöiştan bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan mətnə müəyyən h'isseyirə bə hüsnxət dəftəri nöiştəni ımbı xostan. Yoxud, şögirdhon bı eyni zamon in sıxanhonəş: Nöyriz, şəkərbura, səməni, şəm, ə'lö, şirniyyothon, rəmz, xurok, paxlavo, qaqol və s. bə hüsnxət dəftəri əz ruyi nöiştəniyind. Bə bacarıqhon be dəyər doran dora birə tapşırıqhona fərdi və yoxud ve qruphon mudunind bı cö rasundan.

Meyarhon	HƏ	NA
Bı təqdimot h'əmme qrup üzvhoni iştirok soxt		
Təqdimotçı fikirhon xıştana oydin və dəqiq ifoda soxt		
Bı məh'əl təqdim əz girəştə sıxanhon xeyli istifoda bı.		
Bə şifohi nitq sıxanhon düzgün tələffüz bı.		

	Lolə	Nodir	Mohir
Tapşırığa bı cö birasundan və dora tələbhona bı sər baftoran.	+	+	+
Tapşırığa h'əll bısoxtəni bə əvvəlin təcrübəhon bıdənişiran.	+	-	+
Tapşırığa h'əll bısoxtəni ve sürəti kor bısoxtan.	+	-	-

Mövzu	Cik-cik
Standarthon	3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan. 3.2.2. Sıxanhona düzgün tələffüz bısoxtan və baxundan. 3.2.3. Müxtəlif bədii mətnhona (nağılhona, h'ikoyahona, şeirhona) cürö bısoxtan 3.2.5. Bı mətn birə əsos fikirə müəyyən bısoxtan və bı sodə forma ifoda bısoxtan. 3.2.6. Məzmun mətnə ve şüuri nağıl bısoxtan.
Məqsədhton təlim	Mətnə baxundan, nağıl bısoxtan. Bədii mətnhona bıstan cürö soxtan.
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərdi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Mətnə baxundan, nağıl bısoxtan və mətnhona bısdan cürö soxtan
Resurshon	Dərs kitobi, şəkilhon
Nitq bacarıqthoni	
Sıxansoxtan	Mətn xundan
Sıxan ehtiyoti	Quşhon, obrazhon, h'odisə, məkon, zamon, təbiət
Zuhuna qaydahoni	Mətnə cürö soxtan, əsos ideyara müəyyən soxtan
Xundan	Mətnə xundan
Nöiştan	Əz mətn ye porça nöiştan

Be motivasiya soxtan məqsədi Teymur Elçinə bə sıxanhoni birə "Mərçicəhon" mə'niyirə əz link <https://www.youtube.com/watch?v=JGYmZ8rdmJ8> ve istifoda soxtan bə şögirdhon beçdənind. Bə'də bı mə'ni söhbətə əz çı raftanirə xəbər vəynind. Diyə bə'də dərs kitobirə bı 58-toyin səhifeyi birə mətnə növbeyi xunda sozind. Sıxanhona bə düzgün tələffüzi, mə'nöyirə bə sər uftorani diqqət sozind. Bı bə'zi h'issəhon bə xundan prasesi müdoxilə sozind. Eh'tiyoc bəbirəni sıxanhona mə'nöyirə izoh sozind.

Dərs kitobirə bı 58-toyin səhifeyi dora birə 1, 2 və 3-toyin tapşırıqhon ven mətn əloqədori. İşmun mətnə xunda bə'də əz şögirdhon ürə qutəh'ə məzmunirə sıxan soxtana mudunind xohiş soxtan. Dərs kitobirə bə 59-toyin səhifeyi dora birə mətnə dutoyin h'isseyirə bı növbəti dərs mudunind xunda soxtan. Diyə bə'də mudunind bə h'əqq

ümumi məzmun mətn bə şögirdhon müxtəlif suolhon doran, yoxud bı 58-toyin səhifə birə 4, 5, 6-toyin tapşırıqhona bı cö rasundan.

Dərs kitobirə bı 60-toyin səhifeyi dora birə mətnə bə əsosi bə şögirdhon təsvir soxta əsos h'odisə, bı mətn birə obraz, əsos fkir, h'odisərə sər dora məkon və zamona bə h'əqqi suolhon ve doran və mətnə strukturi, ideyeyi, təsvir birə h'odisəhona bə h'əqqi be nəticə dərordanişun imbi imkon doran. 8-toyin tapşırıq ve ru şəkil kora bı formeyi raftəniyi. Şögirdhon bı şəkilhon təsvir birəhona əsos ve vəyiftan komin elə düzgün, komin səhv rəftor soxtanirə müəyyən soxtəniyun və ven əloqədor mülo-hizəhon xıştanuna güftirəniyund. Əz in bə'də işmun əz uşun diyə komin müsbət və mənfi xüsusiyyəthona şunuxtanişuna mudunind xəbər vəyiftan. Həmin suola şögirdhona ba xuştanişun ve istiqomət doran xıştanuna bə xıştanun qiymət dorana beyi imbi şəroit bə'məl vordan. "İnson bə xıştani birə müsbət xüsusiyyəthona inkişof soxtəniyi, ve mənfihon müborizə bərdəniyi" fikirirə şögirdhona bə diqqəti rasundəniyi.

9-toyin tapşırıq tələb bısoxdan ki, bı cö nöqtəhon uyğun sıxanhon nöiştə boşı. İşmun in tapşırığa bı fərdi qaydeyiş mudunind doran.

Şögirdhona nöiştan bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan mətnə müəyyən hissəyirə bə hüsxnət dəftəri nöiştəni imbi xostan. Bə bacarıqhon be dəyər doran dora birə tapşırıqhona fərdi və yoxud ve qruphon mudunind bı cö rasundan.

	Lolə	Nodir	Mohir
Tapşırığa bı cö bırasundan və dora tələbhona bı sər baftoran.	+	+	+
Tapşırığa h'əll bısoxtəni bə əvvəlin təcrübəhon bıdənişiran.	+	-	+
Tapşırığa h'əll bısoxtəni ve sürəti kor bısoxtan.	+	-	-

I	II	III	IV
Mətnə be xundan çətini bıkəşiran	Mətnə be xundan çətini qismən bıkəşiran	Mətnə mə'limə ve köməyi baxundan	Mətnə sərbəst baxundan.
Mətnə əsos fikirirə müəyyən bısoxtəni çətini bıkəşiran	Mətnə əsos fikirirə müəyyən bısoxtəni çətini qismən bıkəşiran	Mətnə əsos fikirirə mə'limə ve köməyi müəyyən bısoxtan	Mətnə əsos fikirirə sərbəst müəyyən bısoxtan
H'odisəhona sər dora zamon və məkona müəyyən bısoxtəni çətini bıkəşiran	H'odisəhona sər dora zamon və məkona müəyyən bısoxtəni qismən çətini bıkəşiran	H'odisəhona sər dora zamon və məkona ve mə'limə köməyi müəyyən bısoxtan	H'odisəhona sər dora zamon və məkona xıştani müəyyən bısoxtan
Mətnə əsos qəhrəmonirə müəyyən bısoxtəni çətini bıkəşiran	Mətnə əsos qəhrəmonirə müəyyən bısoxtəni qismən çətini bıkəşiran	Mətnə əsos qəhrəmonirə ve mə'limə köməyi müəyyən bısoxtan	Mətnə əsos qəhrəmonirə xıştani müəyyən bısoxtan

Mövzu	Üşəhon
Standarthon	<p>3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan.</p> <p>3.2.2. Sıxanhona düzgün tələffüz bısoxtan və baxundan.</p> <p>3.2.3. Müxtəlif bədii mətnhona (nağılhona, h'ikoyahona, şeirhona) cürö bısoxtan</p> <p>3.2.5. Bı mətn birə əsos fikirə müəyyən bısoxtan və bı sodə forma ifoda bısoxtan.</p> <p>3.2.6. Məzmun mətnə ve şüuri nağıl bısoxtan.</p> <p>4.1.3. Müşahidəhona bə əsosi əz ye qoş cümlə iborət mətn bınöiştan.</p>
Məqsədhon təlim	<p>Mətnə baxundan</p> <p>Sıxanhona bınöiştan</p> <p>Mətnə bınöiştan</p>
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərdi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Sıxanhona düzgün baxundan və tələffüz bısoxtan. Mətnə baxundan və bınöiştan
Resurshon	Dərs kitobu, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Sıxansoxtan	Mətn xundan, mətn nöiştan
Sıxan ehtiyoti	Dorhon, quşhon, köyrəhon, üşəhon, zuloğhon, insonhon
Zuhuna qaydahoni	Mə'nöyi nəzdik birə sıxanhona müəyyən soxtan
Xundan	Mətnə xundan
Nöiştan	Əz mətn ye porça nöiştan

Be motivasiya soxtan məqsədi “Təbiətə yelig biran bə insonhon be çı lozimi?” suolirə mudunind doran. Ben məh’əl müxtəlif cavobhon san bustunind. E’lhona bə qənoə’thoni düzgün istiqomət tind. Diyə bə’də dərş kitobirə bə 62-toyin səhifeyi birə mətnə ve növbeyi xunda sozind. Sıxanhona bə düzgün tələffüzi, mə’nöyirə bə sər uftorani diqqət sozind. Bı bə’zi h’issəhon bə xundan prasesi müdoxidə sozind. Eh’tiyoc bəbirəni sıxanhona mə’nöyirə izoh sozind.

Dərs kitobirə bı 63 və 64-toyin səhifəhoni dora birə 1, 2, 3, 4-toyin tapşırıq ven mətn əloqədori. İşmun mətnə xunda bə’də əz şögirdhon ürə qutəh’ə məzmunirə sıxan soxtana mudunind xohiş soxtan. Yaxud ve əloqədor kora bə tapşırıqhon əsosən imbl davom soxtan. Dərs kitobirə bı 64-toyin səhifeyi dora birə 5, 6 və 7-toyin tapşırıqhona əsos məqsədi bı şögirdhon ve mə’nöyi nəzdik birə sıxanhon kor soxtan və ba are anlayışhon əloqa bə’məl vordan bacarıqhonirə bə forma vəngəstani. Bı 65-toyin səhifə birə 8-toyin tapşırıq bə plan əsosən və bə şəkil uyğun birə mətn tərtib soxtan və ürə nöıştanirə tələb bısoxtan. Ben məh’əl hər ye şögirdu əz 8-12 cümlə iborət mətn tərtib soxtəniyi. Cümləhona miqdorirə əsos tələb h’isob mənind. Vocib birə şögirdhona fikirhon xıştanuna bı tam şəkil ifoda soxtan və ve şəkil əloqeyirə bə’məl vordani.

Şögirdhona nöıştan bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan mətnə müəyyən h’isseyirə bə hüsxnət dəftəri nöıştəni imbi xostan. Bə bacarıqhon be dəyər doran dora birə tapşırıqhona fərdi və yoxud ve qruphon mudunind bı cö rasundan.

	Lələ	Nodir	Mohir
Mətn baxundan	+	+	+
Mə’nöyi nəzdik birə sıxanhona müəyyən bısoxtan	+	-	+
Plana bə əsosi mətn bıstan tərtib soxtan.	+	-	-

Turp

25

(2 sә'әt)

Mövzu	Turp
Standarthon	3.2.1. Müvofiq mətnhona düzgün baxundan. 3.2.2. Sıxanhona düzgün tələffüz bısoxtan və baxundan. 3.2.3. Müxtəlif bədii mətnhona (nağılhona, h'ikoyahona, şeirhona) cürö bısoxtan 3.2.5. Bı mətn birə əsos fikirə müəyyən bısoxtan və bı sodə forma ifoda bısoxtan. 3.2.6. Məzmun mətnə ve şüuri nağıl bısoxtan. 4.1.3. Müşahidəhona bə əsosi əz ye qoş cümlə iborət mətn bınöiştan.
Məqsədhon təlim	Mətnə baxundan Sıxanhona bınöiştan Mətnə bınöiştan
Forme kor	Kollektiv kor, ve cıfthon kor, fərdi kor
Methodhon	Diskussiya və müşohidə
Nəticəhon təlim	Sıxanhona düzgün baxundan və tələffüz bısoxtan. Mətnə baxundan və bınöiştan
Nitq bacarıqhoni	Dərs kitobu, şəkilhon
Nitq bacarıqhoni	
Sıxansoxtan	Mətn xundan, mətn nöiştan
Sıxan ehtiyoti	Siçon, turp, səy, kəşirund, zıhr zərund, vakandund
Zuhuna qaydahoni	Mə'nöyi nəzdik birə sıxanhona müəyyən soxtan
Xundan	Mətnə xundan
Nöiştan	Əz mətn ye porça nöiştan

Motivasiyanın qurulması məqsədilə "Turp" cizgi filmirə əz <https://www.youtube.com/watch?v=AKKFO3rY9d0> linki bə şogirdhon mudunind ruşun doran. Diyə bə'də əz cizgi filmi çı nəticə h'osil soxtanişuna mudunind xəbər vəyiftan. "Zıhr əz bı ye cö birani" cavo-birə ustora bə'də "İzım biyem nağıla əz kitob xunim" təklifirə bısoxtənind və mətnə ve növbeyi xunda bısoxtənind və yo ine ve rolhon öyinə bə formeyi ımbı təşkil soxtan. Tamaşörə bı sınıf voxtani be şogirdhon san maraqlı boşı, bı eyni zamon in prosesihona bə cizgi filmi be diranişun uşuna ruşun doran na san çətin boşı.

Dərs kitobirə bı 70-toyin səhifeyi dora birə 1, 2, 3, 4, 5, 6-toyin tapşırıqhon ve mətn be kor soxtan beşmun və bə şogirdhon san istiqomət tı.

Şogirdhona nöiştan bacarıqhonirə bə forma be vəngəstan mətnə müəyyən h'isseyirə bə hüsnxət dəftəri nöiştəni ımbı xostan. Bə bacarıqhon be dəyər doran dora birə tapşırıqhona fərdi və yoxud ve qruphon mudunind bı cö rasundan.

	Lolə	Nodir	Mohir
Mətn baxundan	+	+	+
Mə'nöyi nəzdik birə sıxanhona müəyyən bısoxtan	+	-	+
Ve mətn əloqədor qənaəthon xıştana bıstan güftiran	+	-	-

Buraxılış məlumatı

TAT DİLİ 1

Ümumi təhsil müəssisələrinin 1-ci sinifləri üçün
Tat dili fənni üzrə dərsliyin (qrif nömrəsi: 2024-007)

METODİK VƏSAİTİ

Tərtibçi heyət:

Müəllif **Dadaş Əliyev**
Layihə rəhbəri **Nərgiz Cabbarlı**

Buraxılışa məsul **Rafiq Kazımov**
Dizayner və səhifələyici **Etar Alizadə**
Üz qabığının dizaynı **Ayaz Abdulzadə**
Texniki redaktor **Sevinc Yusifova**
Baş redaktor **Samirə Bektaş**
Texniki direktor **Allahverdi Kərimov**
Nəşriyyat direktoru **Sevil İsmayılova**

© Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab-nəşriyyat həcmi 7,5. Fiziki çap vərəqi 9. Formatı 57x82^{1/8}.
Kəsimdən sonra ölçüsü: 195x275. Səhifə sayı 72.
Şriftin adı və ölçüsü: məktəb qarnituru 10-12. Ofset kağızı. Ofset çapı.
Sifariş . Pulsuz. Bakı – 2024

Əlyazmanın yığıma verildiyi və çapa imzalandığı tarix:

Çap məhsulunu nəşr edən:
"Şərq-Qərb" ASC
(Bakı, AZ1143, Hüseyn Cavid pr., 111)

Pulsuz